

Maaseutu viestii

PUHEENAIHEITA
POHJOIS-POHJANMAALTA

©Maaseudun Sivistysliitto
Teos on saanut rahoitusta Euroopan
maaseuturahastosta.
Toimitus: Pia Alatorvinen
Toimituskunta: Pia Alatorvinen,
Nina Liedes, Elina Vehkala
Kuvat: Pia Alatorvinen, Kati Valjus,
Saara Kärki, Katariina Vuori, Jaakko Mylly,
Janne Körkkö ja Kuvatoimisto Rodeo Oy
Ulkoasu: Kuohu Design
ISBN: 978-951-9436-79-1
Kustantaja: Maaseudun Sivistysliitto
Paino: Pohjolan Painotuote Oy, Rovaniemi 2014

Maaseutu viestii

PUHEENAIHEITA
POHJOIS-POHJANMAALTA

Sisällys

Lukijalle	4
Kerro kuin kaverillesi – suoraa ja rohkeaa maaseutuviestintää	6
Maaseutuparvesta voimaa yksilöille: <i>Juha-Matti Markkola</i>	10
Vaikuttaminen vaatii vahvaa viestintää: <i>Mikael Pentikäinen</i>	16
Kenen unelmista maaseudun imago on tehty? <i>Tuukka Temonen</i>	20

Miten tavoitat minut?

1. Päättäjät 24

Aamukahvit	26
Kansanedustaja haluaa ruohonjuuritasolle	28
Kotimainen biokaasu jää lobbaajien jalkoihin	30
Maaseutugaala	34
Lähiruuan lähettiläs	38
Kaupunki ja maaseutu käsi kädessä	42
Paikalliset maaseutuparlamentit	46
Keskustelu on hedelmällisintä kasvotusten	50
Maaseutu ei parkuen parane	54
Suora tiedottaminen, Oulun lähiruokakampanja	57
Ruoka poimitaan läheltä	62
Hankintalaki ohjaa kunnan hankintoja	66

2. Maakunnan toimijoiden saattaminen yhteen 70

Parlamentit	72
Käsitöitä keltaisessa talossa	74
Ajatuspajat	78
Maalla on tilaa	82
Ikäihmiselläkin on identiteetti	86

Tiedotustaito ja kylien viestintä	90
Lokerointi ei talkootöihin sovi	94
Avointa ja ajantasaista viestintää	96
Maaseutufoorumi	100
Maaseutunainen sormenpää myöten	102
Kaikki lähtee avoimuudesta	105
Tutustuminen tehostaa työtä	108

3. Suuri yleisö 110

Maaseutu nyt -parlamentit	112
Koko kansan tapahtumat	114
Paikallislehdet kaipaavat hoksauttajaa	119
Massamediat yleisön tavoittamisessa	123
Yhteistyö tuo Ylelle paikallisuutta	126
Maakuntaretket	128
Mediayhteistyö auttaa erottautumaan	130
Kaleva ja Maaseudun Sivistysliitto yleisökiertueella	132
Some ja viestinnän pyörremyrsky	136

Loppusanat	138
------------------	-----

Lukijalle

”Jos haluat asioihin vaikuttaa, kysy, kenen pitäisi puhua kenen kanssa. Mieti itse, kenen kanssa sinun pitäisi puhua, jotta tarpeellinen keskustelu toteutuisi. Ei juurikaan kannata puhua järkeä toisille. Voimme kuitenkin pyrkiä luomaan ja ylläpitämään tilaa ajattelulle, kannattelemaan sitä ja luomaan sille edellytyksiä.”

Harri Hyypä, Ajattelun käsikirja

Maaseutu ja kaupunki – yhdessä ja erikseen, molemmilla on paljon annettavaa toisilleen. Maaseudun ilmiöt, ihmiset ja tuotteet voivat parhaimmillaan rikastuttaa kaupunkikulttuuria ja tarjota kaupunkilaisille mahdollisuuden luontosuhteen rakentamiseen myös urbaanissa ympäristössä. Maaseudun Sivistysliiton Uutispuuro-maaseututiedotushankkeet 1 ja 2 syntyivät halusta tuoda palanen maaseutua kaupunkiin sekä toisaalta tuoda kaupunkilaiset maalle ihmettelemään, ihastumaan, oppimaan ja kohtaamaan.

Viestintä, tiedon saaminen ja jakaminen monimediaisesti on luonut viiden vuoden kehittämistyölle viitekehyksen, jossa on ollut hyvä toimia. Selkeän, todellisen mielikuvan luominen myös maaseudun vaikeista asioista on mahdollistanut uudenlaisen yhteiskunnallisen keskustelun käynnistymisen Pohjois-Pohjanmaalla. Uutispuuro-hankkeessa on uskallettu kokeilla, luoda tapahtumia ja kohtaamisia, joiden onnistumisesta ei ole voinut olla varma etukäteen. Yhteisen ajattelun tuloksina on syntynyt lukuisia tapahtumia, hankkeita, yhteistyötä ja elinvoimaa koko maakuntaan.

Tämä julkaisu esittelee Uutispuuro-hankkeen tekoja, pieniä ja suuria. Tarkoitus on tuoda esille pohjoispohjalainen maaseutu mahdollisuuksien ja innovaatioiden lähteenä, kertoa mitä, missä ja kenen kanssa on tehty. Toivon, että näiden tekojen vaikutusten jakaminen innostaa ja motivoi kokeilemaan, kehittämään ja oppimaan.

Uutispuuro-hankkeessa on uskallettu kokeilla, luoda tapahtumia ja kohtaamisia, joiden onnistumisesta ei ole voinut olla varma etukäteen.

Kiitos pohjoispohjalaisen maaseudun näkymisestä julkisessa keskustelussa kuuluu ensisijaisesti loistaville yhteistyökumppaneillemme Yle Oululle, Kalevalle ja maakuntamme paikallislehdille sekä kaikille mukana olleille organisaatioille ja henkilöille. Tätä työtä on tehty suurella sydämellä, kiitän lämpimästi hankkeen työntekijöitä Pia Alatorvista ja Nina Liedestä, joiden ammattitaito, rohkeus ja luovuus ovat mahdollistaneet kaiken tämän.

Elina Vehkala, aluepäällikkö, Maaseudun Sivistysliitto Pohjois-Suomen aluekeskus

Aluepäällikkö Elina Vehkala johdatti Ruokarallin päätöskulkueen Oulun torille yhdessä MTK-Pohjois-Suomen puheenjohtajan Harri Peltolan kanssa.

Kerro kuin kaverillesi – suoraa ja rohkeaa maaseutuviestintää

Osaamme sujuvasti kertoa arkielämästäämme niin, että kuulija ymmärtää mitä tarkoitamme. Kun meille on tapahtunut jotakin merkittävää ja itselle tärkeää, osaamme kertoa sen ulkopuolisellekin niin, että hän ymmärtää asian tärkeyden ja parhaassa tapauksessa innostuu itsekin.

Kun aletaan puhua viestinnästä, asia muuttuukin yhtäkkiä monimutkaiseksi. Miten kertoa asioista päättäjille niin, että he kiinnostuisivat asiasta ja ottaisivat sen tosissaan? Miten tiedottaa samalla kentällä toimivia organisaatioita niin, että se edistää yhteistyötä? Miten saada suuri yleisö kiinnostumaan asioista, jotka heitä eivät suoraan koske?

Maaseudun Sivustysliiton Uutispuuro-maaseututiedotushanke perustettiin Pohjois-Pohjanmaan maaseututoimijoiden yhteisestä ideasta kertoa maaseudun mahdollisuuksista laajasti. Uutispuuro on hankkeen ykkös- ja kakkosvaiheessa vuosien 2009-2014 aikana vienyt maakunnan maaseudun ilmiöitä, ihmisiä ja kiperiäkin kysymyksiä päättäjien, maakunnan toimijoiden, kuntien ja yhteisöjen sekä maakunnan asukkaiden tietoon ja keskusteluihin. Toimivimmat keinot on esitelty tässä kirjassa. Toivomme, että niitä otetaan käyttöön muuallakin omiin olosuhteisiin soveltuvalla tavalla.

Uutispuuro on purkanut viestintää haittaavia raja-aitoja. Kynnys on madaltunut kaupunkilaisten ja maalaisten, kansanedustajien ja pienyrityksien, virkamiesten ja taiteilijoiden, kyläläisten ja median sekä oppilaitosten ja järjestöjen välillä. Ohjenuorana on ollut yhteen iskulauseeseen tiivistettynä: Kerro kuin kaverillesi!

**Uutispuuro on
purkanut viestintää
haittaavia raja-aitoja.**

Uutispuuron projektikoordinaattori Pia Alatorvinen (vas.) Maakuntafestari-tunnelmissa kesällä 2012 Oulussa.

Kuva: Nina Liedes

Kavereiden välisen keskustelun luomiseen tarvitaan kohtaamisia. Keskustelukumppaniin pitää luottaa, suhteen pitää olla tasa-arvoinen. Keskustelua pitää käydä suoraan ja ymmärrettävällä kielellä.

Liian usein asioiden painoarvoa yritetään nostaa tekemällä niistä viestinnässä koukeroisempia ja vaikeaselkoisempia kuin ne ovatkaan. Yritetään käyttää monimutkaisia sanoja, jotta vaikutettaisiin asiantuntevalta ja arvokkaalta. Joskus oman alan sanasto jää päälle muidenkin seurassa. Tämä etäännyttää yhteiskunnan eri ryhmiä toisistaan ja vahvistaa vallitsevia oletuksia ainoasta tavasta toimia.

Omista suunnitelmista ja tavoitteista ei uskalleta puhua ääneen. Pahimmillaan syntyy omia porukoita, jotka kaivautuvat omiin poteroihinsa vahvistamaan ennakkoluulojaan.

Uutispuuron menetelmillä on pyritty päinvastaiseen. Maaseudun persoonille on annettu tilaa ja heidän ääntään on vahvistettu, kansakunnan kaapin päällä istujat ja ruohonjuuritason toimijat on istutettu saman pöydän ääreen, viisaita

Uutispuuron hankesihteeri Nina Liedes keräsi nimiä lähiruoka-adressiin Ruokarallin aikana kesällä 2013.

Kuva: Pia Alatorvinen

mutta toisilleen tuntemattomia päitä on isketty yhteen ajankohtaisten aiheiden ympärillä.

Asioista on puhuttu suoraan, tasavertaisina ja selkokielellä. Ovet ovat olleet auki kaikille. Rohkeilla keinoilla on parhaimmillaan saatu aikaan luottamusta eri osapuolten välille, avoimuutta ja aitoa keskustelua.

Kaiken tämän jälkeenkään ei pohjoispohjalaisesta maaseudusta, sen kysymyksistä eikä etenkin vastauksista olla yksimielisiä. Moniarvoisessa yhteiskunnassa se tuskin on tavoitakaan. Sen sijaan avoin viestintä, keskusteluyhteys ja vuorovaikutus luo mahdollisuuksia parempaan päätöksentekoon yhteiskunnan joka tasolla ja uskoa rakentaa tulevaisuutta maaseudulla.

Kirja kuvaa Uutispuuron kokeilemia käytäntöjä ja niiden vaikutuksia kolmella eri tasolla, päättäjissä, maakunnan toimijoissa, yrityksissä ja yhteisöissä sekä suuren yleisön keskuudessa. Haastatteluissa aukeaa toisen osapuolen näkemys aiheesta.

Uutispuuro on onnistunut toimintansa aikana herättämään keskustelua maaseudun kysymyksistä, saattamaan alulle erilaisia verkostoja ja mahdollistamaan uusien yhteistyösuhteiden syntymisen. Kasvava yhteistyö kantaa hedelmää koko maakuntaan pitkään hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Rohkeilla keinoilla on parhaimmillaan saatu aikaan luottamusta eri osapuolten välille, avoimuutta ja aitoa keskustelua.

Pia Alatorvinen
Projektikoordinaattori

Nina Liedes
Hankesihteeri

Maaseutuparvesta voimaa yksilöille

TEKSTI Juha-Matti Markkola
Verkostoasiamies, Maaseutuverkostoyksikkö

SYKSYN TULLEN muuttolintujen parvet lähtevät liikkeelle. Linnut liitelevät yhtenä hallittuna joukkona halki taivaan. On ihmeellistä, miten parvi pystyy muuttamaan suuntaa niin sulavasti, ilman yhteentörmäyksiä. Lintuparvessa on jotain taianomaista. Sen liike näyttää tanssilta, joka seuraa musiikin tahteja. Tuntuu, että musiikkia johtaa yksi kapellimestari. Tutkijat ovat pyrkineet selvittämään, miten lintuparvi toimii. Miten satojen tai joskus tuhansien lintujen parvet pystyvät käyttäytymään niin sulavasti?

Tutkijat ovat havainneet, että lintuparvissa ei ole yksiselitteistä johtajaa, vaan kuka tahansa voi saada liikkeen aikaan. Linnut seuraavat jatkuvasti viereisten lintujen toimintaa ja reagoivat muutoksiin salaman nopeasti. Tieto esimerkiksi uhkaavasta vaarasta kulkee näin tehokkaasti läpi parven.

Yhdessä tekeminen tuo yksittäiselle linnulle paljon hyötyjä. Linnut ovat parvessa paremmassa suojassa kuin yksittäin. Parvessa lentäminen säästää lisäksi energiaa, ilmanvastus on pienempi. Linnut näyttävät myös suunnistavan paremmin parvessa kuin yksinään. Tutkijat ovat pohtineet, että parvi ehkä suuntaa kohti yksittäisten lintujen muuttosuuntien keskiarvoja tai parvea ohjaa ryhmän paras suunnistaja.

Joka tapauksessa parvi tekee yksilöstä vahvemman.

LINTUPARVEN TOIMINNASTA on paljon opittavaa myös maaseutuverkostotyössä. Verkostotyön tavoite on täsmälleen sama: tehdä yksilöistä vahvempia.

Juha-Matti Markkola on valtakunnallisen maaseutuverkoston verkostoasiamies.

Kuva: Markkolan kotialbumi

”Verkostotyön tavoite on tehdä yksilöistä vahvempia, muodostaa maaseutuparvia.”

Kuluneella maaseudun kehittämisohjelmakaudella 2007-2013 on haluttu tehdä maaseututoimijoiden yhteistyöstä entistä tavoitteellisempaa, tehokkaampaa ja systemaattisempaa: muodostaa maaseutuparvia.

Maaseutuverkosto on lähtökohdiltaan synnynyt ylhäältä alaspäin. Tehtävänanto tuli Euroopan komissiolta. Osana maaseudun kehittämisohjelmien toimeen-

***”Mitä kattavammin
joukossa on hyviä
suunnannäyttäjiä,
sitä paremmin
suunnistus onnistuu
eteenpäin.”***

panoa komissio velvoitti 2007 kaikki jäsenmaat perustamaan kansalliset maaseutuverkostot. Tarkoitus oli hyvä: paremman yhteistyön ja tehokkaamman tiedonvaihdon kautta haluttiin lisää tuloksellisuutta maaseudun kehittämiseen.

Suomen maaseutuverkostotyössä toimijoiden parveen on haluttu lisätä organisaatioita, sillä maaseutukysymykset eivät ole minkään pienen piirin puuhastelua. Maaseutu leikkaa yhteiskunnan niin vertikaalisesti kuin horisontaalisestikin. Maaseudulle on kysyntää ja maaseutu kiinnostaa monipuolisesti eri toimijoita. Verkostotyössä on kannustettu etsimään uusia yhteistyökumppaneita. Mitä kattavammin joukossa on hyviä suunnannäyttäjiä, sitä paremmin suunnistus onnistuu eteenpäin. Jos toimijat eivät ole monipuolisesti mukana, saattaa suunnistus mennä vikaan.

Kuvat: Pia Alatorvinen

TOINEN TAVOITE on ollut maaseutuverkoston dynamiikan parantaminen. Työn perustana on ollut saumattoman yhteistyön ja luottamuksen rakentaminen. Yhteistyön tekemiselle voi löytyä aina uusia muotoja ja tasoja. Tarvi- taan myös tehokasta vilkuilua sivuille: missä mennään, mitä ympärillä tapah- tuu ja mitä voidaan ottaa opiksi.

Kansallinen maaseutuverkostoyksikkö on mahdollistanut ja koordinoi- nut tätä maaseututoimijoiden yhteistyön kehittämistä. Se ei ole pyrkinyt johta- maan maaseutuverkostoa vaan innostamaan ja tukemaan alueiden työtä.

TAVOITTEELLINEN JA LUOVA alueellinen maaseutuverkosto on suuri voimavara. Tiukkenevat taloudelliset resurssit aiheuttavat kaikille organisaa- tioille haasteita. Kun voimavarat alkavat yksin loppua, voi työhön saada lisää voimaa yhteistyön kautta. Alueilla suhtautuminen yhteistyöhön on ollut

**”Alueellisen viestinnän
tehostuminen ja monipuolistu-
minen on lisännyt toimijoiden
välistä kanssakäymistä
ja yhteistyötä.”**

VIESTINNÄN ROOLI verkostoitumisessa on elintärkeä. Mitä nopeammin ja tehokkaammin tieto välittyy toimijalta toiselle, sitä nopeampi ja ketterämpi koko toimijajoukko on. Hyvä viestintä ottaa huomioon koko verkoston havainnot ja välittää ne tehokkaasti läpi koko toimijakentän. Näin tieto uusista mahdollisuuksista tai uhista välittyy koko verkoston jäsenille.

Maaseudun kehittämisessä viestinnän merkitys on huomattu yhä paremmin. Kuluneella ohjelmakaudella alueet ovat panostaneet viestintään

Uutispuuron kaltaisten alueellisten viestintähank-

keiden kautta. Vaikutukset on ollut helppo havaita. Alueellisen viestinnän tehostuminen ja monipuolistuminen on lisännyt toimijoiden välistä kanssakäymistä ja yhteistyötä. Viestintähankkeet ovat olleet alueellinen liima.

UUSI OHJELMAKAUSI on kuin kevät. Se tuo tullessaan jälleen muuttolintujen parvet. Hyvänä tavoitteena on saada yhteistyö maaseudun hyväksi toimimaan kuin lintuparvi. Maaseutuverkoston, jossa kuka tahansa voi saada positiivisen liikkeen aikaan, verkoston, joka hyödyntää kaikkien siihen osallistujien osaamista.

hyvin erilaista. Joissakin maakunnissa ei ole nähty tarvetta maaseututoimijoiden yhteistyön kehittämiseen, kun taas toisissa maakunnissa on haaste otettu vastaan.

Pohjois-Pohjanmaan maaseututoimijoiden verkoston, maaseutufoorumin rakentaminen on ollut valtakunnallisestikin ottaen urauurtavaa työtä. Pohjois-Pohjanmaan toimijat ovat ottaneet yhteistyön tekemisen tosissaan, mutta ei tosikkomaisesti. Mukana ovat niin hallintoviranomaiset, neuvontajärjestöt kuin kansalaistoimijatkin. Tavoitteet on asetettu korkealle ja alueella on hienosti ja systemaattisesti mietitty toimintatapoja ja yhteisiä tavoitteita.

Kirjoittaja on viestintätoimiston neuvonantaja ja yrittäjä, joka on tehnyt pitkän uran lehtimiehenä ja yritysjohtajana.

**”Viestintä on
läsnä kaikkialla
koko ajan.”**

Vaikuttaminen vaatii vahvaa viestintää

TEKSTI Mikael Pentikäinen

YHDYSVALTAIN PRESIDENTTI

Bill Clinton vieraili Lontoossa touko-kuussa 1997. Hän tuli tapaamaan liittolaistaan ja ystäväänsä, vasta valittua Britannian pääministeriä Tony Blairia, joka oli pyytänyt esikuvaansa puhumaan kabinetilleen.

Blair kertoo tapahtumasta kirjassaan *A Journey*: ”Hän (Clinton) piti loistavan puheen käyttäen joitakin kampanjame teemoja ja yhdisti niitä omiin kokemuksiinsa presidentin virassa. Muistan aina hänen viestinsä: Älkää unohtako: viestintä on 50 prosenttia informaatioajan taistelusta. Sano se kerran, sano se toisen kerran ja jatka sen sanomista, ja kun olet lopettanut, tiedät, ettet ole sanonut sitä riittävästi.”

Clintonin viesti oli selvä: jos haluat menestyä informaatioajan politiikan kamppailuissa ja vaikuttamisessa, on osattava viestintä, ja sitä on tehtävä paljon.

Clintonin puheesta on 17 vuotta. Siinä ajassa viestintämaailma on perus-

teellisesti muuttunut. Tänä viestintä on informaatioajan taisteluista vielä enemmän kuin 50 prosenttia, koska median muutoksen ja sosiaalisen median kasvun myötä viestintävaikutamiseen on paljon uusia kanavia ja välineitä.

Viestintä on myös entistä haastavampaa ja arvaamattomampaa, koska sosiaalisen median myötä viestiin on entistä helpompi vastata ja sitä on vaivattomampi haastaa. Sosiaalinen media on antanut äänen monelle äänettömälle, tehnyt heistä vaikuttajia ja vaikeuttanut – aivan oikein – monen viestijän elämää.

Tänä päivänä kuka tahansa on media ja jokainen voi osallistua informaatio-taisteluihin omilla välineillään perinteisen journalismin ohi. Viestintä on läsnä kaikkialla koko ajan. Jokainen hetki on tässäkin mielessä luottamuksen rakentamisen – ja menettämisen – mahdollisuus.

MITEN INFORMAATIOAJAN

taisteluissa voi menestyä? Vaikuttavan viestijän ensimmäinen tehtävä on miettiä oma perusviesti. Mitä haluan sanoa ja miksi? Viestintä ei voi onnistua ilman kirkasta perusviestiä. Viestiä pitää hioa, ja joskus hartaasti.

Erittäin tärkeää on miettiä tavoite, jota ajaa. Jos se on epäselvä, viestikin jää hämäräksi. Kun näihin peruskysymyksiin on selvä vastaus, muihin tärkeisiin kysymyksiin

”Viestintä ei voi onnistua ilman kirkasta perusviestiä.”

– miten, kenelle, kuka ja milloin – on helpompi vastata.

Vahva perusviesti liittyy viestijän suurempaan tarinaan

– siihen, mistä viesti kasvaa ja mitä se haluaa muuttaa.

Clintonin viesti jäi Blairin esikunnan mieleen, koska hän yhdisti siihen Blairin kampanjan teemat ja omat kokemuksensa. Hän liitti viestinsä isoon kuvaan ja kontekstiin.

Poliitikolla perusviesti voi kasvaa oman aatesuunnan kertomuksesta, kylävaikuttajalla oman kotiseudun historiasta ja elämän edellytyksistä ja yritysjohtajalla yrityksen ideasta.

Kun lehtimiehenä viestin lehden puolesta, tarina kasvoi usein sananva-

pauden ja lehdistön vallan vahdin tehtävän kautta.

On tärkeää, että viestistä kuuluu oma aito ääni ja se sopii sanojan suuhun, on itse mietitty eikä sellaista ammattikieltä, jota ymmärtävät vain asiaan vihkiytyneet.

KUN VIESTI on kirkas, pitää miettiä, miten sen kertoo. Vaikuttajaviestinnässä pitää miettiä eri viestintälajien tasapaino.

Miten asiasta kannattaa viestiä, jotta saan tavoiteltuja tuloksia? Joskus asia hoituu, kun tavoittaa muutamat olennaiset vaikuttajat. Keinojen kannalta kohderyhmä on tärkeä määritellä, koska eri tahot tavoittaa eri tavoin.

Joskus – nykymaailmassa yhä useammin – tarvitaan monipuolinen viestintätoimien sarja.

Siihen voi liittyä vaikuttajatapaamisia, näkyvyyttä mediassa – esimerkiksi uutis- ja mielipidesivuilla eri näkökulmista, kuuntelevaa vuoropuhelua kasvatustien ja sosiaalisessa mediassa sekä vahvaa oman median, esimerkiksi kotisivujen ja videoiden, käyttämistä. Nykymaailma tarjoaa paljon keinoja, kun niitä vain osaa luovasti käyttää.

Vaikuttava viestijä seuraa tuloksia. Jokaisen toimenpiteen vaikutuksia

pyritään arvioimaan, vaikka se ei ole aina helppoa.

MYÖS KUKA on tärkeä kysymys.

Viestin vaikutus riippuu usein sen sanojasta. Johtaja ei ole aina paras viestijä, vaikka usein häntä tarvitaan.

Joskus paras viestijä on henkilö, johon päätös vaikuttaa. Kyläkoulun paras puolustaja voi olla lapsi, joka saattaa koulun sulkemisen vuoksi joutua pitkälle koulutaipaleelle.

Olennaista on myös ajoitus, joka on taidetta. Kriisiviestijät tietävät, että huono uutinen kannattaa ajoittaa koivaan uutispäivään, jolloin se saa vähän tilaa. Jos haluaa paljon kuuluvuutta, kannattaa valita hiljainen päivä.

Hyvä viestijä tietää, että kaikkea ei kannata sanoa heti, kun se mieleen tulee. Pitää miettiä sopiva ja tavoitteen kannalta tarkoituksenmukainen hetki. Joskus hiljaisuus on väkevin viesti.

JOTTA VIESTINTÄ voi onnistua, tarvitaan luottamusta. Jos se puuttuu, viestistä ei välitetä.

Luottamus on tunnetila, joka syntyy, kun kumppani – viestinnän kohde – voi luottaa viestijän integriteettiin, hyvään tahtoon, taitoihin, tuloksiin ja avoimuuteen.

Luottamuksen rakentajan ensimmäinen askel on tuntee itsensä. Pitää tietää, mistä tulee ja mitä haluaa, ja miksi. Pitää luottaa itseensä ja asiaansa, ja elää opetuksen mukaisesti. ”Minun elämäni on minun sanomani”, Mahatma Gandhi opetti.

Toiseksi täytyy olla herkkyyttä kuunnella. Vaikuttava viestintä on vuoropuhelua. Tehokas viestintä ei ole yksipuolista vaan siinä eri tahot ko-kevat olevansa mukana osapuolina.

Kuulluksi tulemisen kokemus on erittäin vah-

va vaikuttamisen väline.

Kolmanneksi pitää puhua suoraan. On sanottava, mitä ajattelee, mutta ei hyökäten, vaan nätisti ja nöyrästi – ymmärtäen, että jokainen kuulee eri tavalla oman historiansa kautta. Väkevintä puhetta on rehellisyys arjessa.

Neljänneksi pitää arvostaa. Jos kumppani ei koe, että häntä arvostetaan, viestin vaikutus voi olla päinvastainen kuin tavoiteltu. Arvostusta kokeva kuuntelee muita herkemmin.

Kun sanat ja teot ovat samasta puusta, viestintä on kuuntelevaa, suoraa ja arvostavaa, sillä on voimaa voittaa informaatioajan taisteluita.

”Väkevintä puhetta on rehellisyys arjessa.”

Kenen unelmista maaseudun imago on tehty?

TEKSTI Tuukka Temonen

VIIME VUOSINA maaseutu on ollut näkyvästi esillä eri tiedotusvälineissä, aikakauslehdissä ja TV-ohjelmissa. Milloin on pelastettu Puumalaa tai etsitty peräkammarin pojille morsiamia. Keskustelu on käynyt kuumana slow-lifen, yhteisöllisyyden ja jopa kantrimusiikin ympärillä.

Maaseudun imago on tällä hetkellä parempi kuin koskaan. Maaseutu ei olekaan enää junttien territorio vaan oikeasti houkutteleva mahdollisuus. Auttaako esillä oleva mielikuva kuitenkin maaseutua vai onko imago vain unelmia janoaville mediankuluttajille suunnattua harmitonta ajanvietettä?

Harvemmin tulee ajateltua, että maaseudun imago on todellisuudessa urbaanissa ajansykkeessä elävien kaupunkilaisten luoma. Toki monen maaseudusta romanttisesti kirjoittavan juuret juontuvat pikkukyliin ympäri Suomea, mutta niinhän meidän kaikkien. Kaupunkilaistumisesta kun on niin vähän aikaa. Ajat kuitenkin muuttuvat, ja jo monelta

90-luvun lopussa syntyneeltä puuttuu kokemukset mummonmökistä ja saunailurista. Heidän mummonsa ovat suuria ikäluokkia, parhaassa iässä golfosakeineen ja maailmanympärimatkoineen. Karrikoidusti maaseudun imagon on luonut joku kansainvälisen TV-formaatin haltija tai mainostoimiston 25-vuotias ”jäbäleissön”, joka ei edes erota lammasta vuohesta.

KOSKA MAASEUDUN nykyinen imago on syntynyt kaupungissa, on maalaispitäjien päällikköjen vaikea päästä siihen käsiksi. Maaseudulla on hyvin vaikea ymmärtää, että Kiinassa rottingista valmistetut koriste-esineet ja kauniisiin merinovillavaatteisiin pukeutuneet huippumallit ovat se maaseutu, jonka kaupunkilainen olettaa löytävänsä kehäkolmosen toiselta puolen.

Maaseutu ei ole vapaussodasta traumoja kärsivä kunta- ja poliittikko tai edes se kaikkien landejen rakastama kaavoitus- ja toimikunta. Maalaiset määrittelevät

Kirjoittaja on litissä maatilalla asuva ohjaaja, joka on tehnyt muun muassa lifestyle-ohjelmaa *Olgan kotona* ja kesällä 2013 Youtube-hitiksi nousseen *Böndeboogie*-videon.

”Todellisuudessa maaseudun imago on urbaanissa ajansykkeessä elävien kaupunkilaisten luoma.”

itsensä aina tilallisiin tai kuntakeskuk-
sissa asuviin. Maaseutua kehitetään aina
kuntakeskuksissa, sillä maajussit ovat
järjestäneet omien peltojen ja
navettojen kehittämisen Euroopan
unionille. Tokihan voidaan sanoa, että
”ei myö sitä EU:ta tänne oltais haluttun-
na”, mutta samaa se valtion rahoittama
aluetukikin on. Se on valtion tulonsiir-
toa maanviljelijöille, jota voidaan verrata
yritystukiin. Ei sillä sikatilalla ole mitään
tekemistä maaseudun imagon kanssa. Ja
eikö niissä ole koko ajan jotain ongelmia,
jos on uutisiin yhtään uskominen?

**”Vain maaseudun
asukkaat olettavat,
että kaiken pitäisi
olla lähellä.”**

Maaseutu halu-
aakin määritellä
itsensä aina toi-
mivien lähipalve-
lujen kuntakes-
kuksiksi.

KAUPUNKILAISET IHMISET ovat
tottuneet kulkemaan pitkiäkin välimat-
koja työn, harrasteiden tai palvelujen ta-
kia. Vain maaseudun asukkaat olettavat,
että kaiken pitäisi olla lähellä.

Kuntakeskuksia kehitetäänkin tiiviik-
si hyvin toimiviksi kokonaisuuksiksi,
joissa palvelut ovat lähellä. Puhutaan
kaupunkimaisista kuntakeskuksista.
Tämä logiikka varmasti juontaa siitä
70-luvulla tunnetusta häpeän aikakau-
desta, jossa maalaisuus koettiin jotenkin
jälkeenjääneeksi. Tuolloin Oilonin asia-

mies kiersi mummonmökit kaupaten
öljyvastuksia kakluuneihin ja käynnin
jälkeen toivotettiin isännän ja emännän
suulla, että öljylämmitys on oikein.
Askosta tai Iskusta hankittiin samalla
lastulevyvuoraus pinkopahvien ja hirsi-
seinien tilalle ja sinnekös sitä maajussin
oli hyvä pellolta tulla, ”moterniin ko-
tiin”. Se maaseutu, joka ei halunnut
lähteä kaupunkiin työn perässä, halusi
hävittää juurensa ja ryhtyi näyttelemään
olevansa mukana kehityksessä.

Sama häpeäntunne juurista jatkuu
edelleen useissa kunnanvaltuustoissa.
Tämä ei tietenkään ole ihme, sillä
70-luvun kaksikymppiset ovat niitä ny-
kyisiä kuusikymppisiä, jotka niin san-
koin joukoin märehivät kampaviineri-
kokouksissa. Tosin kuntaleikkuri on
viineripöytiin iskenyt jo edellisessä la-
massa, mutta kunnanvaltuuston puheen-
johtaja jaksaa uskoa uuden tehtaan
tuovan verorahoja sen määrin, että
viinerit palautetaan pian kokoustauoille.
Jos 70- ja 80-luvun taitteen poliitikot
olisivat ymmärtäneet säilyttää puutalo-
rakentamisen, kylämaiset rönsyilevät
kuntakeskuksensa ja vanhan ajan mei-
ningin, olisi maaseutu nyt huomattavas-
ti houkuttelevampi.

Ei ole mitään logiikkaa olettaa, että
Mellunmäestä haluttaisiin muuttaa
kerrostalokolmioon jonnekin Elimäelle.
Jos joku todella muuttaa ilman sukusi-

teitä Elimäen keskustaan, silloin täytyy
paikkakunnalta löytyä joku unelmapalk-
kainen työ, jota ei ole osattu ohjata
jonkun valtuutetun tyttärentyttäreille.

ON SANOMATTAKIN selvää, että
kaupunkilaisen mielikuva maalla asumi-
sesta on romanttinen. Glorian kodissa
ei koskaan ole artikkelia jäätäneistä put-
kista ja päiväkausia kestävästä sähkö-
katkoksesta. Toisaalta ei unelmissa ole
myöskään metrolakkoja tai taloyhtiön
hallituksen kokouksiakaan.

Mitä enemmän maaseutu näyttää ja
tuntuu maalta, sitä houkuttelevammak-
si se kaupunkilaiselle tulee. Maaseudulta
haetaan luontoa, turvallisuutta, yhteisöl-
lisyyttä ja ennen kaikkea tilaa.

Maaseudulla asunnot ovat halvempia
ja isompia. Isommat huoneet ja isompi
piha Kallion yksion hinnalla on mille
tahansa pääkaupunkiseudulla työsken-
televälle houkutteleva vaihtoehto. Maa-
seudulle muuton edellytyksiä ovat kui-
tenkin hyvät tietoverkkoyhteydet, pe-
rinteiset tiet ja hyvät koulut.

Kaupunkilaiselle kyläkoulu ei mer-
kitse mitään. Kaupungissa kaikki on
muutenkin isoa, joten koulun sisällöllä
on huomattavasti enemmän merkitystä
kuin koolla. Nyt lapset halutaan kasvat-
taa sosiaalisiksi maailmankansalaisiksi
ja sitä ajatusta ei neljän oppilaan vuosi-
luokka kyläkoulussa tue.

Kaupunkilainen tuo mukanaan maa-
seudulle oman yhteisöllisyytensä. Sitä
on laaja kaveripiiri ja aktiivinen elämä.
Maaseudun tulisi kehittää kylätoi-
mikuntia ja muita pienempiä yhteisöjä.
Mitä pienempää ja ihmisläheisempää
tekemistä, sitä onnellisempia asukkaat
ovat.

ITSE USKON, että kuntaliitosten
myötä kotiseutuidentiteetti vahvistuu
entisestään. Silloin näistä haja-asutus-

alueista tulee
houkuttelevia
pieniä yhtei-
söjä, jotka
ovat aktiivisia
keskenään ja
sykkivät muun
maailman mu-
kana. Mitä pi-
dempään puoluepolitiikkavetoinen kun-
takenttä saa rellestää, sitä pidempään
kestää, että nykymaaseutu muuttuu
konkreettisesti houkuttelevaksi.

Nyt kun unelmien maaseutuidyllit
näyttävät riiteleviltä lähiöalueita, on
maaseudun unelma tavoittamattomissa.
Kaupunkilaiset ovat luoneet mallin
unelmien maaseudusta ja meidän maa-
laisten tulisi vastata tähän unelmaan,
ennen kuin on liian myöhäistä. Eli nyt
pojat rottinkiestoksille ja kielikurssille,
kohta koko maailma on maalla.

**”Mitä enemmän
maaseutu näyttää ja
tuntuu maalta, sitä
houkuttelevammaksi
se kaupunkilaiselle
tulee.”**

Miten tavoitat minut?

Maaseudun Sivistysliiton Uutispuuro-hanke on tehnyt työtä saattaakseen pohjoispohjanmaalaiset kaikilla tasoilla maaseutuasioiden kanssa yhteen. Päättäjille on haluttu antaa monipuolista tietoa maakuntamme maaseudun yritys-elämästä, maataloudesta ja tulevaisuuden näkymistä. Eri paikkakunnilla on tartuttu niille tärkeisiin asioihin ja tuotu niitä julkiseen keskusteluun. Maakunnan toimijoita on tuotu yhteen ratkomaan ongelmia yhdessä. Suuri yleisö on saanut osansa maaseutuasioista retkillä, isoissa tapahtumissa ja mediayhteistyön avulla.

Seuraavassa kerromme, millaisia kohtaamisia Pohjois-Pohjanmaalla on järjestetty ja miten ne ovat toimineet. Myös osallistujat tuovat esiin oman näkökulmansa.

1. Päättäjät

KANSANEDUSTAJAT:
AAMUKAHVIT, MAASEUTUGAALA

KUNTAPÄÄTTÄJÄT:
PAIKALLISET MAASEUTUPARLAMENTIT,
SUORA TIEDOTTAMINEN

Aamukahvit

TEKSTI Pia Alatorvinen

Kutsuimme kaikki vaalipiirin kansanedustajat pari kertaa vuodessa aamukahveille. Eduskunnassa istuntoa ei ole tavallisesti maanantaina, joka on siis hyvä päivä järjestää menoja maakunnassa.

Oulun vaalipiirin kansanedustajat tavoitimme keskitetysti yhden kulloinkin menokalenterista vastaavan kansanedustajan avustajan kanssa. Sovimme päivän avustajan kanssa ja toimitimme ohjelman noin kuukautta ennen kansanedustajille sähköpostilla. Aamukahveille osallistui 4–6 kansanedustajaa kerrallaan ja kahveilla kävi edustajia kaikista puolueista.

Aiheet aamukahveille valikoitiin niiden ajankohtaisuuden ja kiinnostavuuden perusteella. Aiheet olivat myös sellaisia, joihin kansanedustajilla on vaikutusmahdollisuuksia, ja tieto ja kontaktit olivat heille siten hyödyllisiä. Taustatyön tekeminen ja keskustelut ja yhteistyö kentällä olevien asiantuntijoiden kanssa takasivat, että saimme tilaisuuksiin uusinta tietoa aiheesta ja kiinnostavia tekijöitä kertomaan työstään. Hyvin suunniteltu sisältö houkutteli kiireiset kansanedustajat osallistumaan aamukahveille useaankin kertaan. Edustajat ehdottivat myös itse seuraavien kertojen tapaamisten aiheita.

Aamukahveilla keskusteltiin muun muassa Leader-toiminnasta, maaseudun mikroyrittäjyydestä, nuorten yrittäjien näkemyksestä maataloudesta ja siihen liittyvästä toiminnasta ja biotaloudesta. Tapaamisessa oli aina paikalla alan asiantuntija sekä ruohonjuuritason toimija. Esimerkiksi yhdessä tapaamisessa mukana oli kaksi yrittäjää maaseudulta, joiden toiminta ei sovi perinteisiin yrittäjämalleihin sekä mikroyrittäjyyden tutkija Oulun Yliopiston Oulun Eteläisen instituutista.

Aikataulu pidettiin napakkana. Puolentoista tunnin tilaisuuden alussa asiantuntijamme ja yrittäjämme saivat kahvittelun lomassa jokainen noin kymmenen mi-

**Kansanedustajien
aamukahveilla kävi
edustajia kaikista
puolueista.**

nuutin vapaamuotoisen puheenvuoron. Seuraava tunti jätettiin vapaalle keskustelulle ja kysymyksille. Kansanedustajat saivat materiaalipaketit tapaamisen aiheista mukaansa, jotta he saattoivat myöhemmin palata aiheisiin tarkemmin ja kysyä lisätietoja.

Tavoitteena oli lisätä kansanedustajien tietoa ajankohtaisesta maaseudun kysymyksestä tai ongelmasta. Kuten aina, näkökulmia aiheisiin on useita, eikä tapaamisten tarkoituksena ollut taivutella kansanedustajia jonkin tietyn kannan puolelle tai vaatia johonkin asiaan lisää rahaa. Tarjolla oli tutkittua ja monipuolista tietoa, jota kansanedustajat saivat käyttää mielipiteenmuodostuksensa ja päätöksentekonsa tukena.

Suora tulos tapaamisista oli kansanedustajan kolumminaihe sekä yksi kirjallinen kysymys hallitukselle. Muihin vaikutuksiin voidaan laskea yrittäjien ja yhteisöjen saamat suorat kontaktit päättäjiin ja rohkaisu kertoa toiminnasta jatkossakin suoraan kansanedustajille.

Kansanedustaja *Mirja Vehkaperä* (kesk.) osallistui aamukahveille, joiden aiheina oli nuoret maatalousyrittäjät, maaseudun mikroyrittäjät ja bioenergia. Bioenergia-tapaamisessa mukana oli myös utajärveläisen yrittäjä *Jukka Piirala*, Bio-JJJK:sta. Vehkaperä ja Piirala kertovat seuraavassa itse, millaisina he tapaamiset kokivat.

Tee näin:

- Valitse aihe sen merkittävyyden, uutuuden tai ajankohtaisuuden perusteella.
- Ota mukaan monipuolisesti asiantuntijoita ja tekijöitä.
- Suunnittele napakka aikataulu mutta vapaamuotoinen tilaisuus.
- Luota päättäjän omaan harkintaan tuputtamisen sijaan.

Kansanedustaja haluaa ruohonjuuritasolle

TEKSTI Katariina Vuori

KANSANEDUSTAJA Mirja Vehkaperä (kesk.) osallistui nuorten maatalousyrittäjien, maaseudun mikroyritysten ja bioenergian aiheita käsitelleille Utispuuron aamukahveille. Erityisesti hänelle on jäänyt näistä mieleen nuorten maatalousyrittäjien into ja ylpeys omaa työtä kohtaan.

“He olivat vasta aloittaneet toimintansa. Olisi hienoa tavata heidät vielä uudelleen ja kuulla, miten he ovat menestyneet, millaisia huolia heillä on, miten he ovat kohdanneet lupa-asiat ja byrokratian työssään”, Vehkaperä sanoo.

Kansanedustajana Vehkaperä saa lukuisia yhteydenottoja ja kutsuja tilaisuuksiin. Yleensä yhteydenotot tulevat etujärjestöiltä, yrityksiltä ja yhdistyksiltä. Ruokatuotannosta kutsuja tulee muihin yhteydenottoihin verrattuna vähemmän.

Kansanedustaja ottaa innokkaimmin vastaan tilaisuudet päästä tutustumaan maatalouden, yrittäjyyden ja ruokatuotannon ruohonjuuritasolle, lähelle tuottajaa ja tekijää.

“Minut saa parhaiten liikkeelle esimerkiksi kutsu tilakäynnille. Haluan isojen tekstiilitteiden sijasta nähdä ja kuulla, mitä se oikeasti on. Toivon kansalaisilta ja tuottajilta myös suoraa palautetta siitä, mitä arki heille on.”

Vehkaperä korostaa, etteivät kansanedustajat voi hallita kaikkia asioita. Tuotannon alkupään tunteminen on tärkeää, jotta päätökset voi kohdistaa konkreettisen tekemisen kannalta oikein.

HAUKIPUTAALAISEN KALASTAJAPERHEEN kasvattina Vehkaperä kertoo peilaavansa työssään aina asioita maaseudun kannalta, olivatpa kyseessä sitten tiehankkeet, laajakaistayhteydet, joukkoliikenne tai yrittäjyyden tukeminen. Hän harmittelee, ettei nyky-yhteiskunnassa osata arvostaa maaseutua ja siellä

Kuva: Katariina Vuori

”Toivon kansalaisilta ja tuottajilta suoraa palautetta siitä, mitä tilan arki heille on.”

tehtävää työtä riittävästi. Muutaman vuoden ajan vallinnut lähi- ja luomuruoka-trendi kuitenkin antaa toivoa maaseudun nousulle ja uusien, innokkaiden maaseutuyrittäjien tulemiselle.

“Ruoka, vesi ja energia, näiden asioiden ympärillä tullaan tulevaisuudessa pyörimään nykyistä enemmän ja silloin katseet kääntyvät maaseudulle.”

Vehkaperä toivoo, että ruoka-aitan lisäksi maaseudussa nähtäisiin nykyistä paremmin myös matkailullista ja asumisviihtyvyyteen liittyvää potentiaalia.

Jukka Piirala
haaveilee puhtaasta
bioenergiaketjusta.

Kotimainen biokaasu jää lobbaajien jalkoihin

TEKSTI Katariina Vuori

UTA-JÄRVELÄINEN NURMIKENTTÄ lainehtii bioenergiayrittäjä **Jukka Piiralan** ympärillä. Siinä olisi vihreää energiaa yhden omakotitalon vuosilämmityksen verran tai autolle 40 000 kilometriä menomehua. Sen verran energiaa irttoa nurmihehtaarista.

Piiralan ja Jaakko Laitisen yritys Bio-JJJJ Oy on työstänyt jo useamman vuoden ajan biokaasulaitoksia, jotka voisivat hyödyntää esimerkiksi maatalousjätteitä paremmin kuin mihin tämänhetkiset tuottajat pystyvät. Tällä hetkellä biokaasua tuotetaan pääasiassa kosteista jätteistä ja lietelannasta. Bio-JJJJ Oy on tehnyt tuotekehittelyä kuivajätteen hyödyntämiseen.

“Tällä hetkellä kehittelyn alla on erityisesti syöttölinja. Juuresten ja varsinkin sipulinkuorien syöttäminen vaatii omanlaisen systeemin”, Piirala selittää.

Yrityksellä on jo prototyyppi ja useampia asiakkaita Etelä-Suomessa.

PIIRALA HAAVEILEE puhtaasta bioenergiaketjusta, jonka tuotannon alkupäässä olisi pienempiä maatilayksiköitä, joista biokaasu johdetaan mobiilisti suuryksikköön. Laitoksessa käytettäisiin hyväksi maatilatoimijoiden kasvi- ja eläinperäiset jätteet, suuriin laitoksiin tulisi jätettä myös esimerkiksi kaupoista. Piirala laskeskelee, että puolen miljoonan euron investointi riittäisi toimivan ketjun rakentamiseen.

“Tuolla rahalla saataisiin nopeasti pystyyn tuotantoketju, jolla lämmitettäisiin miljoona omakotitaloa ja luotaisiin kymmeniä tuhansia pitkäaikaisia työpaikkoja eri puolille Suomea. Ydinvoimalat voisi siinä tilanteessa unohtaa.”

Piiralan mukaan nurmiviljely elvyttäisi maaseudun autioitumista ja edistäisi tyhjilleen jääneiden peltojen hyötykäyttöä.

“Koko ajan päättäjät puhuvat vain puuenergiasta. Nurmi kasvaa monta kertaa nopeammin ja jopa pienetkin peltoalueet voidaan hyödyntää nurmiviljelyyn”, Piirala toteaa. Tällä hetkellä Suomessa olisi puolesta miljoonasta miljoonaan hehtaariin vapaata peltoalaa nurmiviljelyyn.

PIIRALA KOKEE, että kotimaisen puhtaan ja uusiutuvan energian rattaissa kapulana ovat päättäjät ja lobbaajat.

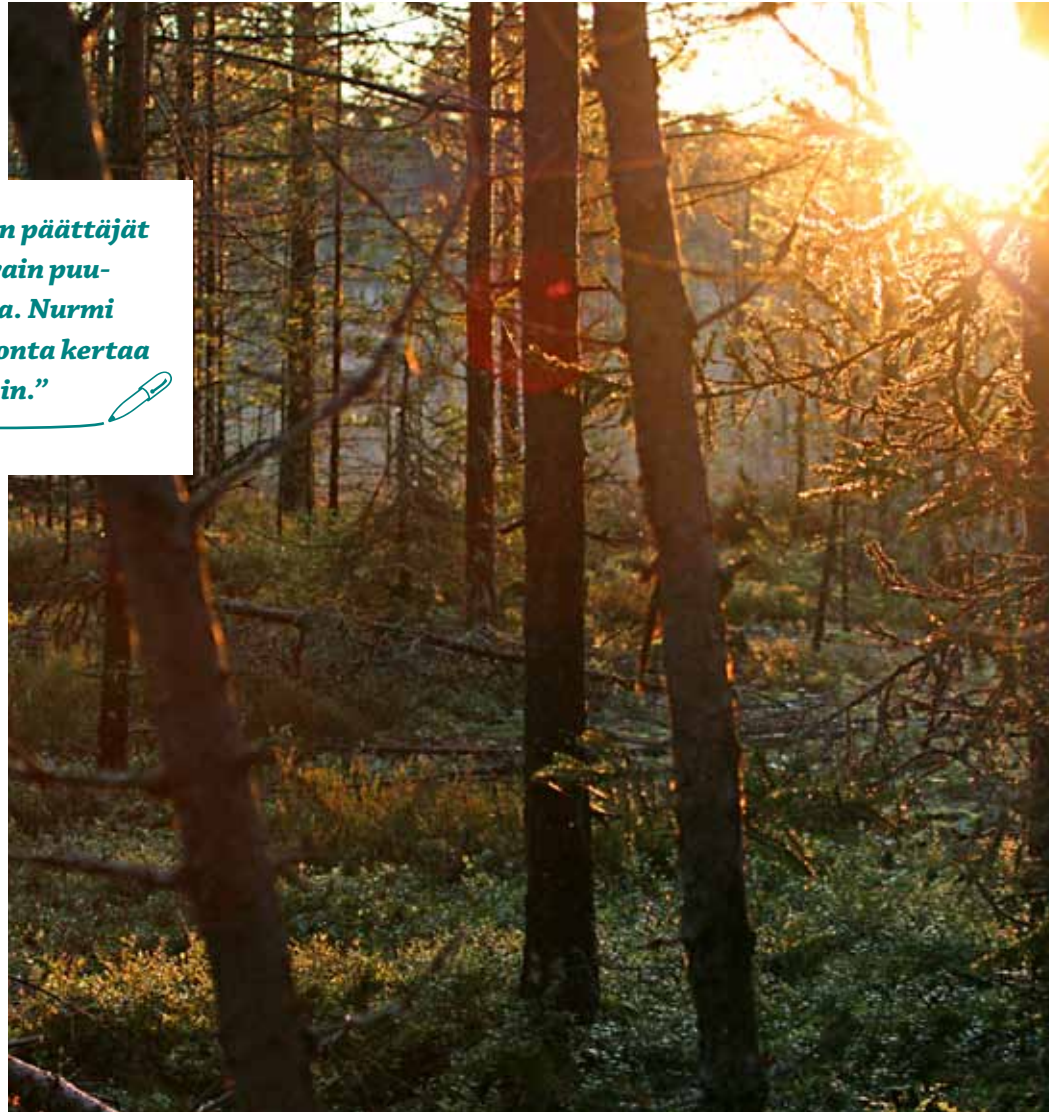
“Esimerkiksi Venäjältä tuotavasta sähköstä on tehty sopimukset jo 50 vuotta sitten. Kansanedustajat ovat jämähtäneet kuuntelemaan vain isojen yritysten lobbaajia. 70 prosenttia tämän maan sähköstä tuodaan ulkomailta, kun sama raha voisi jäädä Suomeen. Energiapäätökset pitäisi uudistaa ajan tasalle ja hajauttaa, ottaa käyttöön kotimaiset bioraaka-aineet.”

PIIRALA ESITTELI yrityksensä päättäjille Uutispuuron järjestämällä kansanedustajien aamukahveilla.

“Kyllähän siellä nyökyteltiin, aiottiin ottaa asia esitettäväksi ja luvattiin kutsua valiokuntaan. Olisi pitänyt ottaa päättäjien nimet ja lupaukset paperille”, edelleen kutsua odottava Piirala hymähtää ja jatkaa, ettei pienillä yrityksillä ole pääsyä kansanedustajien puheille. Aamukahvien tapaista toimintaa hän pitää hyvänä, kunhan se olisi jatkuvampaa.

Koska Piiralan kokemuksen mukaan päättäjien päät kääntyvät vain isolla rahalla lobatessa, seuraa hän mielenkiinnolla viimeaikaisia Venäjän toimien vaikutuksia. Spekuloinnit energiapakotteista saattaisivat olla se kriisitila, joka Piiralan mielestä herättäisi päättäjät kiinnostumaan Utajärven nurmipaaleistakin.

”Koko ajan päättäjät puhuvat vain puuenergiasta. Nurmi kasvaa monta kertaa nopeammin.”

Kuvat: Pia Alatorvinen

Maaseutugaala

TEKSTI Pia Alatorvinen

Aina kannattaa juhlia! Gaalassa nautitaan hyvästä ruoasta, hauska ohjelmasta ja kiinnostavasta seurasta, mutta juhlimisella on myös paljon viestinnällisiä ulottuvuuksia.

Valtakunnallinen hyviä käytäntöjä esille nostava maaseutugaala järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010. Pohjois-Pohjanmaalla maakunnallinen gaala järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2011. Maaseudun Sivistysliitto on ollut päävastuussa Pohjois-Pohjanmaan gaalan järjestämisestä vuosina 2011 ja 2013.

Maaseutugaalan tavoitteena Pohjois-Pohjanmaalla on ollut nostaa maaseudun imagoa ja itsetuntoa sekä tuoda esille hyviä hanke-esimerkkejä, joiden taustalla on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ja Euroopan unionin maaseuturahasto. Ehdokkaiden toimintaa on tuettu tavalla tai toisella julkisella rahoituksella yritysten tai yhteisöjen hanketuin Leader-ryhmistä tai Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksesta.

Gaalalla ja siihen liittyvällä kilpailulla oli hyvien käytäntöjen levittämisen lisäksi kolmenlaisia tehtäviä. Ensinnäkin kilpailuehdokkaita etsittiin raadin lisäksi myös yleisöehdotusten perusteella. Kilpailu, valitut ehdokkaat ennen gaalaa ja voittajat gaalan jälkeen saivat hyvin huomiota mediassa. Näin suuri yleisö kuuli maaseudun onnistumisista ja myös kehittämisohjelman tarjoamista mahdollisuuksista kiinnostavalla ja helposti lähestyttävällä tavalla henkilöiden ja tarinoiden kautta.

Toiseksi gaalaan kutsuttiin ja siihen osallistui valtakunnan ja kuntien päättäjiä, joille on tärkeää kuulla hyviä esimerkkejä ja konkreettisia tuloksia verorahoilla

Maaseutugaalan tavoitteena on nostaa maaseudun imagoa ja itsetuntoa sekä tuoda esille hyviä hanke-esimerkkejä.

tehtävästä maaseudun kehittämistyöstä. Yksi tapa saada kansanedustajia yli puoluerajojen osallistumaan gaalaan, on pyytää heitä jakamaan palkintoja tai pitämään juhlapuhe tilaisuudessa.

Kolmanneksi maaseutugaalassa haluttiin myös nostaa maaseudun ihmisten omanarvontuntoa, luoda yhteisöllisyyttä ja maaseudun me-henkeä sekä kutsua maaseudun kehittämisen pariin uusia-kin tahoja houkuttelevalla tavalla. Tähän päästiin pyytämällä finalistien valinta-raatiin jäseniä perinteisten maaseudun kehittäjien ulkopuolelta, esimerkiksi mediaa ja yrittäjäjärjestö.

Maaseutugaalassa lähiruoka on luonnollisesti tärkeää illallisella. Tämän ja järjestelyissä mukana olleiden yhteistyökumppaneiden suhteiden kautta vuoden 2013 gaalalle saatiin sponsoreita. Sponsorit saivat näkyvyyttä gaalan materiaaleissa ja gaalan alussa verkostoitumistilaisuudessa. Paikkaa valittaessa yhtenä kriteerinä oli lähiruokan käyttö illallisessa. Joustava yhteistyö ja etukäteissuunnittelu keittiön kanssa tekivät illasta onnistuneen ja viimeistellyn.

Illan ohjelmaksi suunniteltiin sopivan lyhyitä juhlapuheita, iloista juhlahumua

Tee näin:

- Tee ehdokasasettelulle, voittajien valinnoille ja juhlien lipunmyynnille ja tiedotukselle selkeä aikataulu.
- Kutsu mukaan niin valtakunnallisia kuin ruohonjuuritason tekijöitäkin, älä unohda lähettää kutsua uusillekin tahoille, näin juhlissa voi syntyä tuoreita yhteyksiä.
- Kokoa maaseutugaalan palkintoluokkia ja ehdokkaita valitsevaan raatiin tärkeitä yhteistyökumppaneita eri organisaatioista. Yhteistyö paranee ja gaalan painoarvo kasvaa.
- Ota median edustaja mukaan raatiin, uutiskynnyksen ylitys helpottuu.
- Etsikää maantieteellisesti ja sisällöltään erilaisia ehdokkaita, jotta koko kirjo tulee esille.
- Ohjelman on hyvä olla sujuva, korkeatasoinen ja hauska, mutta ei liian pitkä.
- Panosta osaavaan juontajaan, jotta yleisö viihtyy.

Kuvat: Pia Alatorvinen

palkintojen jaossa ja hauskaa maaseutuhenkistä ilottelua tanssin, musiikin tai sketsien muodossa. Juhlatunnelmaa piti yllä ohjelman sisällön sopiva vaihtelu, sujuva eteenpäinmeno, missä juontajalla ja etukäteen mietityllä rytmillä ja aikataulutuksella oli merkittävä rooli ja tiedossa oleva päättymisaika. Vapaaseen verkostoitumiseen ja illanviettoon vaikka pikkutunneille sai jäädä niin moni kuin halusi, mutta gaalaan osallistuminen ei kuitenkaan vaatinut yömyöhäistä reissua.

Sekä yhteistyökumppaneiden että median tiedotus gaalajärjestelyjen etenemisestä sekä voittajista ja perusteluista toi gaalan aiheet ja maaseutuasiat suuremman joukon tietoon kuin niiden sadan, jotka gaalassa paikalla olivat.

Vuonna 2013 maaseutugaalassa juhlivat oululainen kansanedustaja *Tytti Tuppurainen* (sd.) ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien puheenjohtaja *Lauri Mikkonen*. Tuppuraiselta ja Mikkoselta kysyttiin, millaisia muistoja gaalasta jäi ja mitä hyötyä osallistumisesta heille oli.

**Juhlimisella
on paljon
viestinnällisiä
ulottuvuuksia.**

Lähiruuan lähettiläs

TEKSTI Kati Valjus

MAASEUTUUN LIITTYY NYT ENEMMÄN DRAIVIA KUIN EHKÄ VUOSIKYMMENIIN. KIIREISELLE KANSANEDUSTAJALLE PARASTA POLTTOAINETTA ON PUHDAS RAVINTO.

KANSANEDUSTAJA Tytti Tuppuraisen perheessä syödään joka päivä puhtaista raaka-aineista valmistettu lämmin ruoka.

”Koko perhe syö yhdessä aina, kun se vain on aikataulujen puitteissa mahdollista. Ruokapöytään istuminen on tärkeä hetki arjessa. Ruuan laadulla on väliä: sen alkuperä ja puhtaus ovat minulle ensiarvoisen tärkeitä.”

Niin myös yhä useammalle suomalaiselle. Tuppurainen on huomannut, että erityisesti nuoret ovat valveutuneita ruuan alkuperän suhteen. Se lupaa hyvää, sillä se tarkoittaa, että suomalaisella maaseudulla tuotetaan yhä enemmän sellaista ruokaa, jota suomalaiset haluavat syödä: eettisesti tuotettua ja puhdasta.

”Lähiruoka-ajattelu kuuluu ja näkyy jo ihmisten puheissa ja teoissa. Meidän täytyy vielä kehittää uusia systeemejä, jotka tekevät lähiruuan käytön paremmin mahdolliseksi myös esimerkiksi kouluissa.”

TUPPURAISEN SUKUJUURET ovat maalta, Kiimingistä ja Utajärveltä. Isovanhemmat olivat torikauppiaita, joten suomalainen ruoka oli Tuppuraisen perheessä itsestäänselvyys.

Kuvat: Kati Valjus

”Herkkuani lapsena olivat puolukat, joista kyllä edelleen pidän. Äiti laittoi puolukota viiliin, mutta jo pienenä aloin vaatia puolukkani raakana”, Tuppurainen nauraa.

”Lähiruoka-ajattelu kuuluu ja näkyy jo ihmisten puheissa ja teoissa.”

”Maaseutuun liittyy nyt enemmän draivia kuin ehkä vuosikymmeniin.”

Nykyisessä työssään kansanedustaja on pannut ilolla merkille, että vastakkainasettelu, jota maaseudun ja kaupungin välillä nähtiin ehkä vielä kymmenen vuotta sitten, alkaa olla historiaa.

”Olen maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen, joten maaseudun asiat ovat hyvin keskeisiä työssäni. Valiokunnan kokouksissa kuulemme maaseudun kuulumisia monelta kantilta ja lisäksi meillä on infotilaisuuksia eri aihepiireistä. Maaseutu on meille suomalaisille myönteinen voimavara ja maaseutuun liittyy nyt enemmän draivia kuin ehkä vuosikymmeniin.”

Pohjoisen Suomen asioita ajaessaan Tuppurainen törmää usein siihen, miten eri tavalla elinkeinot näyttäytyvät eri alueilla. Monilla alueilla on oma päätuotteensa. ”Pohjois-Suomessa on esimerkiksi paljon maitotiloja ja meijereitä, ja onhan meillä myös tyrnäväläinen peruna, joka on muuten mielestäni maailman parasta pottua.”

KUN PUHUTAAN maaseudusta, ei voida olla puhumatta EU:sta. ”Maaseutupolitiikka on osa EU:n yhteisöpolitiikkaa. Pitää muistaa, että EU ei ole mikään meistä irrallinen määräysten antaja, vaan EU-asiat ovat mitä suuremmassa määrin meidän omia asioitamme. Osa kansanedustajien työstä on juuri vaikuttamista EU:n suuntaan. Meidän pitää viestiä olosuhteistamme täällä, jotta ne osataan ottaa huomioon, kun päätöksiä tehdään”, Tuppurainen alleviivaa.

TULEVAISUUDEN MAASEUTU tarvitsee yritteliäitä ja erilaisia käytännön taitoja hallitsevia ihmisiä. ”Toimin Suomen 4H-liiton puheenjohtajana ja saan

Kuvat: Kati Valjus

sitäkin kautta paljon infoa erityisesti maaseudun nuorison elämään liittyen. 4H on vuosikymmenien ajan järjestänyt monipuolista maaseudun elämänmuotoja ja maaseudun ammattilaisten tarvittavia taitoja tukevaa kilpailutoimintaa. 4H-toiminnan kautta nuoret oppivat monipuolisesti näitä käytännön taitoja.”

TUPPURAINEN ON nainen, jolla on monta rautaa tulesa. Suuri osa elämästä kuluu lennossa, ihan kirjaimellisestikin. Joskus pitää olla kahdessa paikassa yhtä aikaa, mutta menevältä naiselta sekin onnistuu.

”Uutispuuro-hankkeen Tulevaisuus-seminaarissa pidin puheenvuoroni tilaisuudessa Skypen välityksellä. Yritän mahdollisuuksien mukaan osallistua oman alueeni tilaisuuksiin ja otan kaikki huolellisesti valmistellut yhteydenotot vakavasti. Vaikutuksen tekee hyvin valmisteltu tieto: laaja tausta-aineisto, mutta selkeä ja kiteytetty viesti. Ihmisten kohtaaminen ja keskusteluihin osallistuminen on työni suola.”

Jaksaminen vaativassa työssä palautuu yhteen ja samaan asiaan.

”Puhdas ravinto. Se antaa energiaa ja pitää kropan toimintakykyisenä. En voi laskea syömisiäni lentokenttäkioskien ja kokouspullien varaan, vaan kannan laukussani aina hedelmiä ja myslipatukoita. On arjen luksusta tulla kotiin valmiiseen pöytään.”

Kaupunki ja maaseutu käsi kädessä

TEKSTI Kati Valjus

MAASEUDUN JA KAUPUNGIN YRITYSYHTEISTYÖSSÄ OLISI LAURI MIKKOSEN MIELESTÄ POTENTIAALIA. HÄN MAALAILEE POSITIIVISIA TULEVAISUUDENNÄKYMİÄ ERITYISESTI MATKAILUALALLE.

YRITTÄJÄN TÄRKEIN ominaisuus on olla mukautuvainen. Kun yhteiskunta ja ajat muuttuvat, ei pidä jumittua vanhoihin toimintamalleihin, vaan katsoa rohkeasti tulevaisuuteen.

”Pitää elää tässä ajassa”, painottaa Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjien puheenjohtaja Lauri Mikkonen.

Mikkonen tietää, mistä puhuu. Oulun Neon Oy:n toimitusjohtaja aloitti yrittäjauransa parikymppisenä, ja sitä on jatkunut tähän päivään saakka. Matkan varrella on sattunut monenlaista turbulenssia.

”Kyllä esimerkiksi 90-luvun alku oli valomainosalalla kovaa aikaa, ei siitä mihinkään pääse. Jollain tavalla kuivin jaloin siitä selvittiin. Työntekemisen kulttuurin opin jo lapsuudessa ja nuoruudessa vanhemmiltani, jotka olivat viljelijöitä.”

Taantuma kysyi tuolloin kärsivällisyyttä, ja sitä se kysyy nytkin. ”Pelkkä hyvä tuote ei enää riitä. On kehityttävä koko ajan ja seurattava, mitä Suomessa ja maailmalla tapahtuu.”

Eikä sekään aina takaa mitään. Näinä aikoina yrityksiä kaatuu, pieniä ja suuria. ”Mediassa keskitytään menestystarinoiden hehkuttamiseen, mutta on yrittäjyydellä toinenkin puolensa. Yrittäjäjärjestössä kannamme huolta vaikeuksissa olevista yrittäjistä. Moni painiskelee ongelmiansa kanssa viimeiseen asti, kun ei halua pettää työntekijöitään, perhettään ja lähipiiriään.”

**Lauri Mikkonen
kehottaa yrittäjiä
katsomaan rohkeasti
tulevaisuuteen.**

NIIDEN LIKI neljäkymmenen vuoden aikana, jotka Mikkonen on toiminut yrittäjänä, maailma on tuntunut pienentyvän valtavasti.

”Se näkyy esimerkiksi siinä, että nykyään moni pk-yritys tähyää alusta saakka kansainvälisille markkinoille. Oululaisia startup-menestystarinoita on jo useita.”

Samaan aikaan maaseudulla on käynyt myllerrys. Perinteinen maaseutuyrittäjyys on muuttanut muotoaan ja perinteisten yritysmuotojen rinnalle on luotu uusia. Maaseudun elinkeinot ovat keskittyneet, mutta myös monimuotoistuneet.

Mikkonen on innoissaan erityisesti matkailusta. ”Matkailualan yrityksiä mahtuisi Pohjois-Pohjanmaalle enemmänkin. Erityisesti maaseudulla on valtavan paljon matkailuun liittyviä mahdollisuuksia. Ehkä emme näillä seuduilla ole osanneet niitä vielä tarpeeksi hyödyntääkään, kun olemme tottuneet mieltämään esimerkiksi Oulun niin viimeisen päälle teollisuuskaupungiksi. Mikä ettei Oulu voisi olla myös matkailukaupunki”, Mikkonen heittää.

**” Maaseudulla on
valtavasti matkailuun
liittyviä mahdollisuuksia.”**

KAIKENLAINEN VASTAKKAINASETTELU maaseudun ja kaupungin välillä tulisi Mikkosen mukaan viimeistään nyt heittää romukoppaan ja keskittyä siihen, miten yhteistyötä voisi entisestään lisätä.

”Teknologisoituvassa maailmassa yhä useampi ammatti alkaa olla myös sellainen, ettei yrittäjyys sen parissa ole paikkaan sidottua. Yhteistyöverkoston ei tarvitse löytyä samasta kylästä, vaan ne voivat sijaita miltei missä päin maailmaa tahansa”, Mikkonen maalailee.

Samaan aikaan kun puhutaan maaltamuutosta, on myös niitä jotka haaveilevat maallemuutosta. ”Näitä tarinoita saisi kuulua enemmänkin. Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjillä on ollut vireillä omistajanvaihdoksiin liittyvä hanke, joka onkin osoittautunut tarpeelliseksi. Kun yrityksen jatkaja ei useinkaan enää löydy omasta perhepiiristä, tarvitaan asiantuntemusta ja tietämystä siitä, miten elämäntyölle löytyisi ulkopuolinen jatkaja.”

Hanke kokosi yhteen luopujia ja uutta etsiviä ja onnistui jopa yhdistämään heitä, eli jatkajia löytyi. ”Nämä ovat tärkeitä asioita, sillä monesti esimerkiksi

maatiloilla on tehty isoja investointeja, jotka ovat vaarassa valua hukkaan, jos jatkajaa ei löydetä.”

UHKAKUVISTA JA vaikeasta taloustilanteesta huolimatta Mikkonen haluaa keskittyä positiivisiin asioihin. Niistä hän kiittelee myös Uutispuuro-hankkeen järjestämää Maaseutugaalaa, jossa maaseudun hyviä tekoja nostettiin esiin.

”Oli ilo olla mukana valitsemassa voittajia kaikkien hyvien vaihtoehtojen joukosta. Meillä on Pohjois-Pohjanmaalla erinomaisia esimerkkejä 2010-luvun maaseudun elinvoimaisuudesta.”

Lauri Mikkonen jakoi palkintoja maaseutugaalassa 2013 yhdessä MTK:n johtokunnan jäsenen Eero Isomaan kanssa.

Kuva: Pia Alatorvinen

**Kiperien aiheiden
valinta on taannut
ihmisten kiinnostuk-
sen tilaisuuksiin.**

Paikalliset maaseutuparlamentit

TEKSTI Pia Alatorvinen

Utispuuro on tarttunut paikallisin parlamentein Pohjois-Pohjanmaalla paikallisesti kuohuttaviin aiheisiin. Avoimiin kansalaistilaisuuksiin on tuotu monipuolista asiantuntijajoukkoa valottamaan päivänpolttavan kysymyksen eri puolia.

Aiheet ovat vaihdelleet ydinvoimasta ja kaivoksista tuulivoimaan ja kalastukseen. Kiperien aiheiden valinta on taannut ihmisten kiinnostuksen tilaisuuksiin. Samalla tämä on tarkoittanut tietoisien riskien ottamista, tilaisuudet eivät ole olleet vain hyväntuulisia jutusteluhetkiä. Parlamentit ovat tarjonneet kanavan tunteiden käsittelyyn.

Aiheiden ympärille oli etukäteen rakentunut voimakkaita mielipiteitä ja joillain paikkakunnilla väki oli jakautunut selviin vastakkaisiin leireihin. Esimerkiksi Pyhä-

Kuvat: Pia Alatorvinen ja Sanna Keskinen

joelle suunniteltu ydinvoimala on ollut alueella kestopuheenaihe, joka on kaihtanut niin, että eri ryhmien suhteet ovat tulehtaneet.

Kaivokset taas ovat olleet koko Suomen huomion kohteena. Kuusamossa ristiriita suunnitellun kaivoksen ja matkailun sekä luonnon välillä on jakanut kuntapäättäjiä ja elinkeinoja kahtia. On puhuttu jopa kaivossodasta Kuusamon 1950–60-luvun vesivoimaa vastustaneen koskisodan seuraajana.

Aiheista oli järjestetty paikkakunnilla useita keskustelutilaisuuksia, joiden järjestäjinä oli joko hankkeen kannattajat tai vastustajat. Utispuuron tilaisuuksissa ei otettu kantaa siihen, pitäisikö hankkeiden toteutua vai ei, vaan tarjosimme paikallisille asukkaille ja päättäjille tilaisuuden keskustella aiheesta neutraalissa ympäristössä ja saada lisää tietoa aiheesta. Tilaisuuden asiantuntijat valittiin mahdollisimman tasapuolisesti heidän osaamisensa ja perehtyneisyytensä mukaan. Koska aiheista oli

olemassa niin selvästi vastakkaiset näkemykset, panelisteiksikin kutsuttiin molempien osapuolien edustajat.

Lisäksi pyysimme parlamentteihin yhteistyökumppaniksi mediaa. Mukana parlamenteissa olivat sanomalehti Kaleva, Yle Oulu ja Raahen Seutu. Yhteistyö toimitusten kanssa vahvisti tilaisuuksien objektiivisuutta.

Yhteistyö median kanssa vahvisti tilaisuuksien objektiivisuutta.

Tästä huolimatta emme välttyneet epäilyiltä jommankumman puolella olemisesta. Ennen tilaisuutta saimme kyselyitä motiiveistamme ja kritiikkiä panelistivalinnoista. Jälkikäteenkin osa osallistujista oli sitä mieltä, että tilaisuus oli rakennettu puolueelliseksi. Koska tällaista arvostelua tuli molemmista suunnista, voidaan arvioida, että tilaisuudet olivat hankalasta tilanteesta huolimatta tasapuolisia.

Tilaisuuden järjestäjinä teimme taustatyötä paikkakuntien tilanteesta, eri asiantuntijoiden mahdollisista kytköksistä, panelistien aikaisemmista lausunnoista ja esiintymisistä julkisuudessa. Tavoitteenamme oli asiapohjainen keskustelu aiheesta. Hyvin onnistuessaan tilaisuus saattoi auttaa keskustelua menemään juupas-eipäs-väittelystä eteenpäin ja tuomaan osallistujille uutta tietoa aiheesta ja ymmärrystä toisen osapuolen asenteelle.

Kun tilaisuuden järjestäjä on tehnyt taustatyöt kunnolla ja tietää itse, millä perusteella eri henkilöt on valittu tilaisuuteen puhumaan, kritiikkiin on helpompaa avoimesti vastata ja kohdata ristiriidat. Tilaisuuden puheenjohtajalla on tärkeä rooli siinä, miten hän keskustelua johdattaa, mitä kysymyksiä kysyy ja mitä asioita välttää, jottei juututa turhaan jankkaamiseen.

Välillä kävi niin, että joidenkin aiheen ympärillä työskentelevien henkilöiden välillä oli ylitsepääsemättömiä ristiriitoja. Heitä ei saatu samaan tilaisuuteen, vaikka heidän asiantuntemustaan olisi kaivattu. Tällöin järjestäjänä piti erityisesti pohtia, mitkä ovat omat tavoitteemme tilaisuudelle ja pitää niistä tinkimättömästi kiinni. Koska järjestäjänä emme halunneet ottaa kenenkään puolta, piti olla hyvin tarkkana, ettemme lähteneet hyvän yhteistyön nimissä muokkaamaan tilaisuutta jonkun muun tavoitteiden mukaiseksi.

Tilaisuuksissamme oli sekä puhujina mutta myös yleisönä kuntien päättäjiä. Parlamenteissa kuntalaisilla oli mahdollisuus kohdata päättäjät ja saada äänensä kuuluviin. Julkinen tilaisuus, jossa myös media oli paikalla kertomassa tilaisuudesta, nosti käytettyjen puheenvuorojen painoarvoa.

Koska Maaseudun Sivistysliitto oli tapahtuman järjestäjänä neutraali ja tietystä mielessä ulkopuolinen ja mukana järjestelyissä oli myös media, pelkkä tilaisuuteen osallistuminen ei leimannut ketään minkään puolen kannalle. Kynnys osallistua oli matala niillekin, jotka eivät ehkä olleet jyrkästi jotain mieltä, mutta halusivat kuulla aiheesta lisää.

Tilaisuuksien asiantuntijapuheenvuorojen ja näkemysten pohjalta keskustelu aiheesta sai jatkoa paikkakunnalla ja mennä eteenpäin.

Kuusamon kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen *Martti Turunen* (kok.) oli yleisön joukossa Uutispuuron järjestämässä kaivoskeskustelussa. Pyhäjoen kunnanjohtaja *Matti Soronen* oli panelistina Uutispuuron ydinvoimaillassa. Miehet kertovat, miten he kunnan poliittisena päättäjänä tai virkamiehenä kokevat keskustelun julkisissa tilaisuuksissa.

Tee näin:

- Jos tartut vaikeaan aiheeseen, muista että kaikkia ei voi miellyttää.
- Mitä hankalampi aihe, sitä paremmin taustatietoihin tulee perehtyä.
- Aseta tilaisuudelle omat tavoitteesi, ja kerro ne avoimesti.
- Valitse asiantuntijat huolella ja niin, että voit perustella valintasi.
- Varaudu kritiikkiin ja vastaa asiallisesti.
- Valitse jämäkkä ja aiheeseen hyvin tutustunut puheenjohtaja tilaisuudelle.
- Pidä tilaisuus isossa tilassa, jotta kaikki kiinnostuneet mahtuvat paikalle.
- Ilmoita tilaisuudesta mahdollisimman laajasti kaikissa piireissä.
- Huolehdi äänentoistosta.

Keskustelu on hedelmällisintä kasvotusten

TEKSTI Kati Valjus

VIESTIN LÄHETTÄJÄN HARKINTAKYNNYS MADALTUU, KUN OLLAAN TEKEMISSÄ SÄHKÖISTEN VIESTIMIEN KANSSA. KESKUSTELUTILAISUUKSIA VOIVAT JÄRJESTÄÄ MYÖS EPÄVIRALLISET TAHOT.

KUN KUNTAPÄÄTTÄJÄNÄ osallistuu arasta aiheesta käytävään keskusteluun, on tärkeää olla jumittumatta yhden tai kahden ihmisen mielipiteisiin.

”Ihmisillä on monenlaisia intressejä. On kaikkien etu, että kuntapäättäjät kuulostelevat monenlaisia näkökantoja”, tietää Kuusamon kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen **Martti Turunen**, joka on seurannut läheltä muun muassa Kuusamossa käytyä kaivoskeskustelua.

Tuleeko Rukan matkailualueen läheisyyteen, arvokkaalle Juomasuon luontoalueelle kultakaivos ja jos tulee, miten sen ympäristöasiat on huomioitu? Aiheesta on keskusteltu muun muassa Uutispuuro-hankkeen järjestämässä keskustelutilaisuudessa, jossa oli paikalla eri tahojen asiantuntijaedustajia.

”Tällaisten keskustelutilaisuuksien järjestäminen on ensiarvoisen tärkeää. Ilman kasvokkaisia tapaamisia keskustelu jää helposti vellomaan yleisönosastokirjoituksiksi tai nettipalstoille.” Niissä taas on Turusen mukaan se huono puoli, että usein viestin lähettäjän har-

Kuva: Kati Valjus

kintakynnys madaltuu, kun ollaan sähköisten viestimien kanssa tekemisissä. ”Korostaisin korrektiutta kaikessa viestinnässä. Kasvokkaisessa vaikuttamisessa on enemmän painoarvoa kuin anonyymillä

” On kaikkien etu, että kuntapäättäjät kuulostelevat monenlaisia näkökantoja.”

heitolla. Mikään kritiikki ei ole rakentavaa, jos sillä pyritään vain loukkaamaan vastapuolta.”

ON SELVÄÄ, miksi kaivoshanke on Kuusamossa kuuma peruna. Kaupungin luontomagoa on rakennettu vuosikymmenet, ja siinä on onnistuttu hyvin. Rukan läheisyydessä on ainutlaatuista luontoa. Voivatko kaivos ja matkailu ylipäättään mahtua samalle alueelle? Mitä luonnolle tapahtuu, jos kultakaivoksessa tapahtuu samanlaisia virhearviointeja kuin Talvivaarassa? Miten käy matkailulle, yhdelle kaupungin tärkeimmistä elinkeinoista? Nämä ovat herkkiä kysymyksiä.

Vaikeistakin aiheista pitää keskustella, ja keskustelutilaisuuksilla onkin Turusen mukaan arvaamaton painoarvo. Siksi hän heittäisi niiden järjestämisestä pallon myös virallisten tahojen ulkopuolisille toimijoille.

”Esimerkiksi erilaiset järjestöt, kyläyhdistykset, urheiluseurat ja eläkeläisjärjestöt voisivat hyvin järjestää keskustelutilaisuuksia mieltään askarruttavista asioista.”

TURUNEN MUISTAA, kuinka takavuosina vahvan keskustelun alla olivat synnytykset. Nähtiin tärkeänä, että synnytykset hoidettaisiin lähellä, ettei kuusamolaisen äitien tarvitsisi lähteä kahdensadan kilometrin päähän Ouluun synnyttämään.

”Nämä ovat niitä kysymyksiä, joita pohditaan tällaisissa paikoissa, joissa asutaan kaukana isommista kaupungeista. Kuusamon sijainti on sellainen, että meiltä on kaikkiin pohjoisen keskuksiin – Rovaniemelle, Kajaaniin ja Ouluun – vähintään se parinsadan kilometrin matka. Palvelujen saatavuus on iso kysymys.”

Synnytyskeskustelu päättyi lopulta niinkin täpärästi, että puheenjohtajan ääni ratkaisi. Kuusamolaisäidit saivat jatkaa synnytyksiä Kuusamossa.

KAIVOSHANKKEEN LISÄKSI kuusamolaisia puhuttaa nyt Kuusamon ydintaajaman kehittäminen ja Kuusamon yleiskaavan päivittäminen. Tässä kohtaa Turunen näkee keskustelun erityisen merkityksellisenä. Parhaassa tapauksessa uudesta yleiskaavasta voidaan saada sellainen, että se palvelee tasapuolisesti kaikkia kaupungin asukkaita.

”Omaa sydäntäni lähellä ovat ikäihmisten kysymykset. Kaupungin luottamushenkilönä yritän kuunnella herkällä korvalla myös heitä, jotka eivät ehkä pidä niin isoa meteliä itsestään.”

”Asioiden näkeminen mustavalkoisina ei johda hyvään.”

MUUTENKIN TURUNEN pyrkii katsomaan asioita aina positiivisessa valossa. ”Olen sellainen rakentaja ja sovittelija. En polta siltoja takanani ja yritän löytää luovia ratkaisuja, kompromisseiksikin niitä voitaneen kutsua. Asioiden näkeminen mustavalkoisina ei johda hyvään.”

Maaseutu ei parkuen parane

TEKSTI Kati Valjus

YDINVOIMAKESKUSTELUN KESKELLÄ KUNNANJOHTAJA PYRKII PITÄMÄÄN ASIAT ASIOINA. KAHTIAJAKAUTUMISTA HÄN EI KUNNASSAAN TUNNISTA.

KUNNANJOHTAJA MATTI Soronen kuvailee Pyhäjoen ydinvoimakysymystä eräänlaiseksi tunteen ja järjen taisteluksi. Hanhikiveen rakennettava ydinvoimala on puhuttanut pyhäjokisia nyt jo seitsemisen vuotta. ”Aika on toisaalta tehnyt tehtävänsä. Enää ei olla niin kiivaita kuin alussa oltiin”, kunnanjohtaja on pannut merkille.

Kaikenlainen hankkeen ympärillä käytävä keskustelu on Sorosen mukaan pelkästään hyvä asia. Silti hän toivoo, että keskusteluun liittyisi aina myös vastapuolen argumenttien kunnioittaminen ja asioihin perehtyminen. ”Kun tiedät enemmän niin luulet vähemmän, pätee tässäkin asiassa”, mies naurahtaa.

Ydinvoimahankkeeseen liittyvää tietoa on saatavilla runsaasti. ”Esimerkiksi Säteilyturvakeskus on ottanut aktiivisen roolin tiedottamisessa, mistä hatunnosto heille. He ovat aina pyydettyä tulleet paikalle kertomaan faktoja asiantuntijaroolissa. Kun asioista käydään tasavertaista keskustelua, moni kuntalaisia askarruttava asia selviää. Pitää uskaltaa myös kysyä”, Soronen muistuttaa.

Kunnanjohtaja liputtaa nimenomaan kasvokkaisen viestinnän puolesta. ”Sosiaalisen median ja yleisönosastojen kirjoittelut eivät ole keskustelua itse asiasta, vaan ne ovat oman kannan lobbaamista. Face-to-face-keskustelut ovat sitäkin arvokkaampia. Kunnanjohtajana koen, että oma tehtäväni on osaltani edesauttaa keskustelun syntymistä, vaikka aihe onkin sellainen, että siinä halutaan helposti nähdä vastakkainasettelua.”

Matti Soronen
liputtaa kasvok-
kaisen viestinnän
puolesta.

Kuvat: Kati Valjus

KUVITELLUSTA VASTAKKAINASETTELUSTA huolimatta Soronen kokee, että järjestetyt keskustelutilaisuudet – olivat ne sitten olleet kunnan järjestämiä virallisia kuulemistilaisuuksia tai esimerkiksi eri tahojen kuten Uutispuuro-hankkeen järjestämiä – ovat sujuneet hyvässä hengessä. Tilaisuuksiin on myös riittänyt väkeä.

”Pyhäjoelle ja koko maakunnalle tällainen suurhanke on uusi tilanne. On selvää, että se herättää mielipiteitä ja kannanottoja puolesta ja vastaan. Yksi tärkeä kysymys on tulevan ydinjätteen loppusijoitus, ja siihen on tietysti suhtauduttava asian vaatimalla perusteellisuudella.”

Suomalaisten perusominaisuus tahtoo olla muutosvastarinta. Se Sorosta vähän ihmetyttää, että moni tuntuu kuvittelevan, että valmiit, helpot ratkaisut tipahtelevat ”taivaasta”, ilman että kenenkään tarvitsee tinkiä mistään.

”Suomalaiset tarvitsevat energiaa. Sitä voidaan tuottaa myös esimerkiksi tuulivoimalla, mutta yhtä ydinvoimalaa kohden tarvitaan 1200 turbiinia. Tuulivoimaan panostetaan Pyhäjoellakin, meillä on kaavoituksessa noin sata uutta turbiinia. Tuulivoima ei silti ole mikään vaihtoehto ydinvoimalle”, Soronen alleviivaa.

”Onhan se selvää, että maaseutu on murroksessa.”

SORONEN ON itsekin maaseudun poikia, syntynyt ja viettänyt lapsuutensa Taivalkoskella. ”Onhan se selvää, että maaseutu on murroksessa. Muuttotappion kanssa taistellaan, ja meidän täytyy tosissamme miettiä, mistä ihmisille jatkossa saadaan työpaikkoja maaseudulla. Tällainen kansainvälinen suurhanke on yksi tervetullut ratkaisu.”

Uutispuuron keskustelutilaisuuksissa tavoitteena on ollut tasapuolisen tiedon jakaminen. Oman roolinsa kunnanjohtaja näkee paitsi keskustelunavaajana ja siihen rohkaisijana, myös terävimpien kärkeä hiojana. ”Tunneasioista kun puhutaan, monesti ylireagoidaan ja suurennellaan asioita. Minun tehtäväni on osaltani varmistaa, että asioista puhutaan asioina, ja mieluiten vähän etäämmältä tarkastellen. Painetaan jarrua ja kaasua tarpeen mukaan. Pitkässä suurhankkeessa on säilyttävä maltti ja keskusteluyhteys kaikkien osapuolten välillä”, Soronen miettii.

Se on melko hyvä neuvo, jonka Soronen muistelee olevan alkujaan Urho Kekkosen suusta. ”Totu sitä sallimahan, mik’ ei parkuen parane.”

Suora tiedottaminen

OULUN LÄHIRUOKAKAMPANJA

TEKSTI Pia Alatorvinen

Lähiruoka nousi 2010-luvun alussa voimakkaasti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kuluttajat kiinnostuivat ruoan alkuperästä. Maun ja terveellisuuden lisäksi alettiin puhua myös ruoantuotannon merkityksestä paikallistalouden. Kunnat tekevät paljon ruokahankintoja, mutta lähiruoka ei niissä ollut lyönyt läpi. Syitä siihen ovat muun muassa saatavuusongelmat ja hinta.

Oulun kaupunkiin liittyi vuonna 2013 neljä muuta kuntaa. Samalla Oulu sai paljon maaseutualueita, minkä takia maaseudun ja kaupungin vuorovaikutukseen

Perusviestinä oli, että nykyäänkin on mahdollista lisätä lähiruoa käyttöä, jos päättäjät niin valitsevat.

haluttiin kiinnittää huomiota. Yhteistyö Oulun kuntapäättäjien kanssa alkoi, kun Oulun kaupungin osallisuuden ja vaikuttamisen toimikunta halusi kuul- la Maaseudun Sivistysliiton maaseudun hyväksi tekemästä työstä. Toimikunta päätti esittelyn jälkeen, että Oulun yhteisötoiminnan päällikkö selvittää lähiruo- kateeman kehittämistä Oulussa ja tavoitteena on, että lähiruoka profiloidaan uuden Oulun kaupunkibrändiksi.

Yhtenä esteenä lähiruoaan käytölle julkisen alan keittiöissä nousi jatkuvasti esille hankintalaki. Monen kuntapäättäjän käsitys oli, että hankintalaki ja kilpailutus estävät kokonaan lähiruoaan valitsemisen halvimman sijaan. Tätä konkreettista tiedonpuutetta lähdimme korjaamaan yhdessä muun muassa Oulun kaupungin maaseutuasioihin keskittyneen KantriOulu-hankkeen ja Maaseudun Sivistyslii- ton Syökö nää lähiruokaa -hankkeen kanssa.

Ensimmäiseksi järjestimme syyskuussa 2012 Oulun virkamiehille, kuntapäät- täjille ja seuraavissa vaaleissa sellaisiksi haluaville seminaarin, jossa selvitettiin perustietoa lähiruoaan lisäämisestä julkisen sektorin hankintoihin. Tilaisuudessa

tarjottiin tutkimustietoa ja konkreettisia käytän- nön kokemuksia muis- ta kunnista. Perusviestinä oli, että nykyäänkin on mahdollista lisätä lähiruoaan käyttöä, jos päättäjät niin valitsevat, ja näin sen käytännössä voi tehdä.

Koska kuntavaalit olivat tulossa, järjestimme mahdollisimman julkisella paikalla Oulussa Rotuaarin eli kävelykadun lavalla lähiruoka-aiheisen vaalitentin, johon osallistui edustaja kaikista puolueista. Kaikki olivat yhtä mieltä lähiruoaan tärkeydestä ja kan- nattavuudesta.

Vaalikeskustelulla saatiin asialle julkisuutta ja yhteiskunnallista painoarvoa. Poliitikkojen vaalilupaukset tulivat näin ilmi ja jäl- keenpäin saatoimme verrata tekoja ja puheita ja muistuttaa polii- tikkoja käydystä keskustelusta.

Jatkoimme asian esillä pitämistä päättäjien lähiruokalounaalla keväällä 2013. Lähiruokahankkeen kanssa yhteistyössä Sodexon oululaisessa työpaikkaruokalassa toteutettu lähiruokaviikko osoitti, että lähiruoka raaka-aineena voi olla jopa edullisempi kuin tavanomainen keskustukun kautta tilattu raaka-aine. Kutsuimme päättäjiä ja viranhaltijoita sekä mediaa lounaalle toteamaan tämän omin makunystyröin.

Sen lisäksi, että päättäjät maistoivat ruoan laadun, he kuulivat ravintoloitsijalta raa'at talousluvut. Tilaisuuteen osallistuneille jaettiin paperisia oppaita, joita on julkaistu lähiruoan julkisesta käytöstä. Vaikka oppaat ovat olleet netissä saatavilla, niistä kiinnostuttiin todella vasta siinä vaiheessa, kun lähiruoka-asia tuotiin ymmärrettävästi ja konkreettisesti päättäjien suuhun asti ja he huomasivat, mihin oppaiden tietoa voi käyttää. Tiedon tuottaminen ei riitä, se täytyy myös toimittaa loppukäyttäjälle sopivaan aikaan ja sopivassa muodossa. Kuntapäättäjät ja poliitikot yleensä ovat mielellään kaiken hyvän puolella. Asioita voidaan kirjata virallisiinkin pöytäkirjoihin selvitettävänä tai tavoiteltavina. Hyvistä aikomuksista on vielä matkaa konkreettiseksi toiminnaksi.

Lähiruoka-asiassa keskityttiin kampanjamaisesti pitkäjänteiseen ja järjestelmälliseen tiedottamiseen. Päättäjien virhekäsityksiä haluttiin oikoa ja antaa tutkittua tietoa lähiruoan mahdollisuuksista ja eduista, joita se voi tuoda koko alueelle. Etuna aiheen ympärille keskittyvässä vaikuttajaviestinnässä on, ettei siinä ajeta kenkään yksittäistä etua tai yhden puolueen asialistalla olevaa asiaa. Silloin kaikkien puolueiden edustajien sekä sitoutumattomien virkamiesten on helppo osallistua tilaisuuksiin ja ottaa tietoa vastaan.

Lähiruoka on muodikasta, jolloin kaikkien on helppo periaatteessa nyökytellä sille. Toimintaan tarvitaan vahvempaa sitoutumista aiheeseen. Vihreä valtuustoryhmä teki keväällä 2013 valtuustoaloitteen Oulun kaupungille, jossa Oululle vaadittiin lähi- ja luomuruokastrategiaa.

Tiedon tuottaminen ei riitä, se täytyy myös toimittaa loppukäyttäjälle sopivaan aikaan ja sopivassa muodossa.

Lähiruoka-aloitteita on vuosien varrella tullut Oulun kaupungille useampia. Viimeisimmän aloitteen jälkeen asia on edennyt nyt, vuoden 2014 syksyllä, kaupungin virkako-neiston valmistelussa niin, että lähiruoan edistäminen saataisiin mukaan kaupungin strategiaan ja osaksi hankintoja. Lähiruoka-strategian tai -ohjelman, mikä suunnitelman nimeksi sitten halutaankaan laittaa, tekeminen on siis tulossa kaupungin päättäjien esityslistoille.

Tiedotuskampanjan jälkeen valtuutetuilla on paremmat tiedot lähiruoan taloudellisista mahdollisuuksista ja julkisen sektorin keinoista suosia lähiruokaa hankinnoissa. Perusasiat ovat paremmin hallussa, jolloin päätöksentekijät voivat siirtyä keskustelussa seuraavalle tasolle pelkkien lähiruoan esteiden luettelemisen sijaan.

Oulun kaupunginhallituksen jäsen *Veikko Ervasti* (vihr.) oli mukana ensimmäisessä, kampanjan aloittaneessa lähiruokaseminaarissa sekä päättäjien lähiruokalounaalla. Oulun kaupungin projektipäällikkö *Pauliina Värttö* on ollut mukana monessa lähiruokaan liittyvässä tapahtumissamme muun muassa osallistunut lähiruokalounaalle ja vastaanottanut Ruokaralli-vetoomuksen lähiruoan puolesta kesällä 2013. Valtuutettu ja virkamies kertovat, milaista tietoa ja tiedotusta he tarvitsevat.

Tee näin:

- Selvitä mitä päättäjät asiasta tietävät ja mitä he haluavat tietää.
- Hanki tilaisuuksiin uskottavia asiantuntijoita ja käytännön esimerkkejä.
- Älä hukuta tiedontulvaan, tarjoa tietoa pieninä palasina. Mieti kärki: mitä pystyt yhdellä kerralla saattamaan perille.
- Näe vaivaa päättäjän tavoittamiseksi, henkilökohtainen kontakti on tärkeä.
- Ajoita tieto oikein, esimerkiksi budjetin valmisteluun liittyen.
- Mieti missä muodossa tarjoot tiedon: toiset osallistuvat seminaareihin, toiset tarvitsevat ruohonjuuritason kokemuksia, toiset lukevat paperioppaita, toiset kaipaavat sähköisiä materiaaleja.
- Ole järjestelmällinen ja pitkäjänteinen, seuraa päättäjien toimia lupaus-ten jälkeen.

Ruoka poimitaan läheltä

TEKSTI Katariina Vuori

OULUN KAUPUNGINHALLITUKSEN jäsen, vihreiden valtuustoryhmän puheenjohtaja **Veikko Ervasti** harmittelee, että vaimo on vielä haastattelupäivänä Helsingissä.

”Huomenna vasta päästään puolukkaan.”

Ervastien pakasteessa on jo 80 litraa mustikoita, valtavat määrät tatteja, oman pihan viinimarjoja, vadelmia ja marjatuomipihlajan marjoja. Pihalla kypsyy vielä hunnutettuja kirsikkatomaatteja, ikkunalaudalla paprikapensas ottaa aurinkokylpyjä. Lähiruoka on Veikko Ervastille lähes elämäntapa.

Kun Ervasti hakee kauppahallista lähellä pyydettyä kalaa tai Viskaalin kaupasta lihaa, vaikuttavat hänen ostopäätöksiinsä kuitenkin eri asiat kuin aloitteiden tekemiseen valtuutettuna.

”Poliitikot kaipaavat päätöksenteossa ennen kaikkea asioista tutkimustietoa”, Ervasti toteaa.

Hän saa ”riesaksi asti” sähköpostiyhteydenottoja niin tuottajilta, yrittäjiltä kuin tavallisilta kansalaisiltakin. Poliitikkona hän mieluummin järjestäisi tapaamiset nokakkain ja niin, että koko valtuustoryhmä olisi paikalla saamassa samaa informaatiota.

ERVASTI OSALLISTUI Uutispuuro-hankkeen järjestämään lähiruokaseminaariin Oulun ympäristötalolla vuonna 2012 ja lähiruokalounaalle 2013.

”Idea on ihan hyvä, mutta Ruostetalon (ympäristötalo) seminaarissa oli todella vähän edustajia kunnallispolitiikasta”, Ervasti harmittelee ja ehdottaa sellaista lähiruokaseminaaria, joka järjestettäisiin kunnanvaltuuston kokouksen yhteyteen.

”Poliitikot kaipaavat päätöksenteossa ennen kaikkea asioista tutkimustietoa.”

Kuva: Katariina Vuori

OLIPA KYSEESSÄ sitten lähellä tuotettu ruoka tai energia, Ervasti suosii kotimaisuusasteen lisäämistä ja hankintojen pirstaloimista.

“Tulevaisuuden visioissa puhutaan esimerkiksi omakotitalojen omavaraisesta lämmittämisestä. Suomessa asioita keskitetään liikaa ja energia-asioissa pyritään nyt yhden ydinvoimalahankkeen ympärillä, jonka työllistämisaikutuksetkin ovat pitkällä tähtäimellä todella pienet.”

Ervasti on omien tietojensa mukaan ensimmäinen, joka 15 vuotta sitten teki valtuustossa aloitteen lähiruoan lisäämiseksi kunnan hankinnoissa. ”Olen kannattanut lähiruokaa jo pitkään.”

Ervasti ei halua asettaa vastakkain kaupunkilaisia ja maalaisia, molemmat tarvitsevat toisiaan.

Tuottajille hän antaa neuvoksi olla maltillinen, jos mielessä on asioihin vaikuttaminen poliittisten päätäjien kautta. ”Se on pitkä ja byrokraattinen tie.”

Kutsuja erilaisiin tilaisuuksiin niin kulttuuriin, talouselämään kuin ruokaankin liittyen tulee viikossa useampia. Usein osallistumiset jaetaan ryhmän sisällä ja annista tiedotetaan muille.

KUNNAN RUOKAHANKINTOIHIIN Ervasti ottaisi esimerkiksi Keski-Euroopasta. ”Siellä oman alueen tuotteet ovat ylpeys. Vasta silloin, jos lähialueelta ei jotakin saada, aletaan katsoa muualta. Suomen kokiossakin maassa toimisi aivan hyvin se, että pientuottajat toimittaisivat vaikka kananmunia vain yhden koulun tarpeisiin, ei koko kunnan alueelle.”

Tämänkaltaisen marssijärjestys saataisiin Oulun seudullakin aikaan julkisen puolen hankintalain kriteerien hienosäädöllä. ”Tehdään ehdot sellaisiksi, että ne tukevat lähituottajien kilpailukykyä. Hinta ei saa aina olla tärkein ja pitää muistaa, että omaan kuntaan sijoitettu euro palaa takaisin.”

ERVASTI ARVOSTAA maaseutua ja siellä tehtyä työtä. Hän ei halua asettaa vastakkain kaupunkilaisia ja maalaisia, molemmat tarvitsevat toisiaan.

”Maaseudulle pitää luoda erilaisia mahdollisuuksia toimia ja tyydyttää tarpeet, on tärkeä pitää maaseutu asuttuna ja aktiivisena, sillä mahdollisen poikkeustilanteen tullen meidän on pystyttävä tuottamaan itse oma ruoka ja energia.”

”Monille tuottajille tulee yllätyksenä se, että elintarvikekilpailutuksissa tarjota voi vaikka yhtä yksittäistä tuotetta.”

Hankintalaki ohjaa kunnan hankintoja

TEKSTI Katariina Vuori

OULUN SERVIISIN palvelupäällikön virasta virkavapaalla oleva **Pauliina Värttö** kertoo saavansa yhteydenottoja niin tuottajilta, poliitikoilta kuin kansalaisiltakin: kaupungin ylläpitämien laitosten ruokatarjonta on kuuma peruna ja moni toivoo tuon potun olevan joko läheltä tai luomua.

”Kunnallisena liikelaitoksena Serviisi ei mainosta, mutta totuus on tällä hetkellä se, että reilun seitsemän miljoonan euron hankinnoista 1,2 miljoonaa on lähiruokaa, eli sen osuus on viime vuosina kasvanut merkittävästi”, Värttö kertoo.

Ruokahankinnoista 70 prosenttia on kotimaista.

Värttö on huomannut monen tuottajan pitävän kuntaa kankeana yhteistyökumppanina. ”Ehkä se johtuu siitä, että julkisen puolen toimijoina yhteydenotto tuottajiin päin on herkkää aluetta.”

VÄRTTÖ ON osallistunut aktiivisesti Maaseudun Sivistysliiton hankkeiden lähiruokatoimintaan ja otti vuonna 2013 vastaan lähiruokaviestiä maakunnassa välittäneen Ruokarallin viestikapulan kaupungin edustajana. Tuolloin hän sai paljon yhteydenottoja tuottajilta.

”Monille tuottajille tulee yllätyksenä se, että elintarvikekilpailutuksissa tarjota voi vaikka yhtä yksittäistä tuotetta. Kunta hankkii elintarvikkeita lukuisilta pientuottajilta.”

OULUN SERVIISI on sitoutunut hankinnoissaan Oulun seudun hankintarenkaan kilpailutettuihin elintarvikesopimuksiin. Kilpailutuslainsäädäntö antaa oman haasteensa luomu- ja lähiruoan hankintaan. Hankintalaki on sama koko EU:n alueella: kilpailutus on hoidettava tasapuolisesti, syrjimättömästi ja avoimesti.

Kuva: Katariina Vuori

**Värttö toivoo,
että kaupunki
tekisi selkeän
lähiruoka-
ohjelman.**

Värttö neuvoa tuottajia olemaan aktiivisia, tuotetarjousten oikea osoite on hankintapalvelut. Oulun kaupungin ruokahankinnat tehdään Oulun seudun hankintarenkaan sopimusten pohjalta ja sitä ohjaa hankintalaki. Sopimukset tehdään aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

OSTO-OHJEET OVAT erilaisia eri tuoteryhmille. Luomuruoan kilpailutus on helpompaa ja sen määritelmä on selkeä. Lähiruoka on Suomessa määritelty omassa maakunnassa tuotetuksi, mutta hankintalaista määritelmä puuttuu.

Värttö toivoo, että hankintalakia täsmennettäisiin lähiruoan osalta ja kaupunki tekisi selkeän lähiruokaohjelman. Tällä hetkellä hankinnoissa suurin painopiste on kustannuksissa. Myös esimerkiksi tuottajien pakkauskoot saattavat vaikuttaa.

”Suurtalouskeittiöihin esimerkiksi maito tulee 20 litran pusseissa, herneet 30 kilon. Monilla lähi- ja luomuruokatuottajilla pakkauskoot ovat vähittäismyyntikokoja. Työtehokkuus vähenee ja työn rasittavuus lisääntyy, jos keittiöissä aletaan aukoa puolen kilon hernepusseja”, Värttö kertoo.

Värttö on juuri perehtynyt maa- ja metsätalousministeriön Lähis-oppaaseen (2013), joka on suunnattu julkisten keittiöiden hankintaoppaaksi.

Kuva: Katarina Vuori

“Lähiruoan osalta kaivataan kunnallisella tasolla tarkempia kriteerejä, tarjouspyyntöön voisi lisätä myös lähiruokaa kannustavia ehtoja, kuten että leipä pitää olla leivottu ja perunat kuorittu vuorokauden sisällä toimituksesta.”

VÄRTTÖ KÄY työssään läpi myös kunnallispoliittisia aloitteita ja osallistuu tilaisuuksiin. “Erilaisiin lähiruokatilaisuuksiin tulee kutsuja muutaman kuukauden välein ja pyrin aktiivisesti osallistumaan niihin aikataulun salliessa.”

Maaseudun Sivistysliiton hankkeet pitivät lähiruoka-asiaa aktiivisesti Oulun kaupungin päättäjien mielessä. Toiminta oli Värtön mielestä tarpeellista.

“Hankkeet ovat kuitenkin lyhyitä ja kun ne loppuvat, niin mitä sitten? On tärkeää, että tällaisia asioita käsitellään pitkäjänteisesti.”

2. Maakunnan toimijoiden saattaminen yhteen

Yksi osa viestinnän toimivuutta on erilaisten verkostojen luominen. Mitä enemmän yhteyksiä erilaisten organisaatioiden, yhteisöjen, yritysten ja virkamiesten välillä on, sitä helpompaa on tiedonkulku ja sitä hyödyllisempää yhteistyö on. Utispuuro saattoi maakunnan toimijoita yhteen erilaisin keinoin ja kokeiluvin.

PARLAMENTIT, AJATUSPAJAT, TIEDOTUSTAITO JA KYLIEN VIESTINTÄ, MAASEUTUFOORUMI

Parlamentit

TEKSTI Pia Alatorvinen

Uutispuuro järjesti useita pienempiä parlamentteja alueilla. Aiheet näihin tapaamisiin nousivat paikallisista toimijoista itsestään. Uutispuuro tuli toteuttamaan tilaisuudet, tuomaan asiantuntijoita paikalle ja kutsumaan asiasta kiinnostuneet laajalla rintamalla paikalle. Paikallisesti tärkeitä aiheita ovat olleet muun muassa lähipalvelut tai kaavoitus.

Tyrnävällä järjestettiin paikallisen Leader-ryhmä Nouseva Rannikkoseutu ry:n kanssa yhdessä ideoitu osuuskunta-toimintaan keskittynyt tilaisuus. Alueella oli havaittu tarve löytää vaihtoehtoja ja kannustaa yhteistyöhön pieniä yrittäjiä, jotka eivät yksinään päässeet eteenpäin, mutta joiden toiminnassa oli kasvun mahdollisuuksia. Tilaisuudessa pieniä luovien alojen yrittäjiä tuotiin yhteen saamaan tietoa asiantuntijalta osuuskuntayrittämisen mahdollisuuksista mutta myös tapaamaan toisiaan ja miettimään yhteistyötä yrittäjien tai muiden toimijoiden kesken.

Asiantuntijana mukana oli Pellervo-seuran toimitusjohtaja Sami Karhu. Teorian lisäksi tilaisuudessa pureuduttiin käytäntöön kolmen paikallisen esimerkin kautta. Esimerkit olivat osuuskuntia, jotka hyödynsivät yhteistyötä toiminnassaan kulttuurin, muotoilun ja käsityön saralla eri tavoin.

Mukaan kutsuttiin erityisesti luovien alojen pienyrittäjiä ja käsityöläisiä. Tilaisuuteen osallistui kuitenkin myös esimerkiksi kuntien työntekijöitä ja luotamushenkilöitä erityisesti kulttuuripuolelta.

Puheenvuorojen jälkeen tilaisuudessa käytiin pikatreffeillä, eli verkostoitumista ei jätetty sattuman varaan. Muutaman minuutin pikapulinalla pareittain kaikki pääsivät kertomaan omasta osaamisestaan toiselle ja etsimään

**Aiheet tapaamisiin
nousivat paikallisista
toimijoista
itsestään.**

mahdollisia yhteisiä kiinnostuksen kohteita tai työmahdollisuuksia. Samalla yrittäjä tai sellaiseksi aikova pääsi harjoittelemaan hissipuhetta useaan otteeseen ja terävöittämään viestiä toiminnastaan.

Monipuolinen osallistujajoukko toi uusia yhteyksiä. Kaikki eivät olleet toisilleen tuttuja ennestään, eivätkä kaikki olleet edes samalla alalla. Tämä mahdollisti uusien yhteistyökumppaneiden löytämisen tai uudenlaisten ideoiden saamisen omaan toimintaan.

Yrittäjät Tuija Vikström ja Piritta Suhonen osallistui-
vat osuuskunta-aiheiseen parlamenttiin Tyrnävällä
keväällä 2014. Raahelaiseen Kuutostiimi-osuuskun-
taan kuuluvat käsityöläiset saivat parlamentista uu-
sia yhteistyökumppaneita.

Tee näin:

- Järjestä tilaisuuksia paikallisten toiveiden mukaan.
- Kohdista kutsut henkilökohtaisesti pienyrittäjille, jotka haluat saada mukaan.
- Etsi hyviä esimerkkejä esittäytymään.
- Käytä aikaa osallistujien ohjattuun tutustumiseen.

**”Osuuskunnan
ansioista minulla on
työkavereita, vaikka
olen yksinyrittäjä.”**

Käsitöitä keltaisessa talossa

TEKSTI Saara Kärki

OSUUSKUNTA KUUTOS-TIIMI TOIMII KUUDEN JÄSENEEN VOIMIN RAAHEN VANHASSA ASEMARAKENNUKSESSA. MYYMÄLÄN TUOTTEISTA VASTAA 28 KÄSITYÖYRITTÄJÄÄ.

RAAHEN ENTINEN asemarakennus vaikuttaa juuri sopivalta paikalta käsityöläisten myymäläksi. Perinteikkään rakennuksen kuuluukin kätkeä sisäänsä juuri tällaisia tuotteita: värikkäitä lasten leluja, neulottuja ja virkattuja huiveja, käsin-tehtyjä sisustusesineitä ja lukuisia muita taidokkaita käsityöläistuotteita.

Tässä keltaisessa puutalossa toimii osuuskunta Kuutos-Tiimin myymälä, galleria ja kahvila. Lisäksi talossa on ompelijan työtila. Muut osuuskuntalaiset valmistavat tuotteita kotiansa yhteydessä olevissa työtiloissa. Siitäkin syystä myymälä on osuuskuntalaisille tärkeä paikka. Se tuo yhteen yrittäjät, jotka helposti jäävät paitsi työyhteisöstä ja sen sosiaalisesta kanssakäymisestä.

”Osuuskunnan ansiosta minulla on työkavereita, vaikka olen yksinyrittäjä”, kertoo PS Design-pajan yrittäjä **Pirita Suhonen**.

Käsityöläisyrittäjä **Tuija Vikström** on pyörittänyt yritystään Naavalaista jo 12 vuoden ajan. Hänellä oli aluksi oma kivijalkamyymälä, mutta siitä luovuttuaan hän löysi Kuutos-Tiimin, joka tuntui erinomaiselta vaihtoehdolta. Vikströmin kokemukset osuuskuntatoiminnasta olivat niin positiiviset, että hän houkutteli mukaan myös Suhosen. Suhosen ja Vikströmin lisäksi osuuskuntaan kuuluu neljä muuta jäsentä ja 22 provisiotuottajaa.

Kuutos-Tiimi on perustettu jo vuonna 1996 ja aluksi siihen kuului useita eri osa-alueita, mutta nykyisin siinä toimii enää käsityöpuoli. Kaikki osuuskunnan

Kuva: Jaakko Mylly

jäsenet pyörittävät yhdessä myymälää, joka on avoinna maanantaista lauantaihin.

KAKSIKKO OLI kertomassa osuuskuntansa toiminnasta keväällä 2014 Uutispuuron järjestämässä alueellisessa parlamentissa Tyrnävällä.

”Myymäläämme kävi tutustumassa yksi isompi ryhmä, joka sai tietää olemassaolostamme juuri tuolla Tyrnävällä. Lisäksi saimme tilaisuuden kautta uuden osuuskuntalaisen, keraamikko Anna Matinlaurin”, Suhonen summaa.

Myymäläosuuskunta on hyvä ja edullinen vaihtoehto omalle kivijalkamyymälälle. Käsityöyrittäjien mukaan itseksensä yrittäminen on raskasta ja siksi vertaistuen merkitys on suuri. Suuremmalla porukalla he myös saavat enemmän näkyvyyttä kuin jokainen yksinään toimimalla. Yhtenä esimerkkinä toimivat jokasyksyiset Hantvärkkärien marrasmessut, jotka he järjestävät Raahan vanhalla seminaarilla.

Maan käsityöyrittäjät ovat verkostoituneet valtakunnallisesti ja heiltä löytyy yhteinen *kasityokortteli.fi* -sivusto. Sivustolla on mukana useita osuuskuntalaisia. Sivustolta löytyy tietoa yrityksistä ja tapahtumista sekä tietysti yrittäjien yhteystiedot, Vikström kertoo.

Käsityöläisille messut ovat tärkeä osa toimintaa. Vuodessa ajokilometrejä kertyy runsaasti ja varsinkin Etelä-Suomen kaupungit tulevat tutuiksi. Yrittäjät ovatkin kiireisiä ja toivovat tilaisuuksia ja koulutuksia, jotka koskisivat käsityöyrittäjyyttä.

”Yleensä koulutukset koskevat kaupan- ja teollisuudenalan isompia yrityksiä. Olisi tarpeellista saada nimenomaan käsityö- ja yksinyrittäjille sopivia koulutuksia ja tapahtumia”, he kertovat.

KUUTOS-TIIMIN KOKO ja toimintatavat ovat muuttuneet vuosien saatossa. Nyt ne ovat löytäneet muodon, joka tyydyttää kaikkia jäseniä. Myymälän ja gallerian yhteydessä toimii myös pieni kahvila.

”Olisi tarpeellista saada nimenomaan käsityö- ja yksinyrittäjille sopivia koulutuksia ja tapahtumia.”

Pirita Suhonen (ylh. vas.) ja Tuija Vikström (vas.) löysivät Uutispuuron tilaisuudesta uusia yhteistyökumppaneita osuuskuntaansa.

Kuvat: Jaakko Mylly

”Olemme kehittäneet toimintaa niin, että teemme yhteistyötä eri tahojen kanssa. Esimerkkinä uusi yhteistyö Pohjois-Suomen rautatieharrastajien kanssa. Viime kesänä lättähattujuna vieraili asemalla kaksi kertaa. Nämä erilaiset tapahtumapäivät tuovat lisäväriä normaaliin arkeen ja uusia asiakkaita jopa Oulusta asti”, Suhonen sanoo.

Kuvat: Pia Alatorvinen

Ajatuspajat

TEKSTI Pia Alatorvinen

”Vaikeinta on toteuttaa oma ajatuksensa. Silti sitä kannattaa yrittää.”

Harri Hyyppä, Ajattelun käsikirja

Ajatuspajat olivat etukäteen ajateltuina Uutispuuron ennalta-arvaamattomimpia tilaisuuksia. Pajoille kerättiin yhteen 10-15 mahdollisimman erilaisia ihmistä keskustelemaan mieltä vaivaavista tai innostavista asioista maaseutunäkökulmasta noin vuorokauden ajaksi. Arvaamattomaksi tilanteen tekivät toisilleen tuntemattomat ihmiset ja heidän välilleen muodostuva ryhmädynamiikka ja tilaisuuksien tarkoituksellinen vapaus puhua, mitä mielessä on.

Ajatuspajan tulokset eivät olleet tarkasti ennalta määriteltävissä eivätkä helposti jälkikäteen mitattavissa.

Arvaamattomuus tarkoitti, että ajatuspajan tulokset eivät olleet tarkasti ennalta määriteltävissä eivätkä helposti jälkikäteen mitattavissa. Se tarkoitti kuitenkin myös mahdollisuutta muodostaa täysin uusia yhteistyösuhteita ja saada uusia erikoisiakin ideoita, oli osallistuja sitten yrittäjä, virkamies tai päätöksentekijä.

Ajatuspajoja testattiin ennen hanketta Maaseudun Sivistysliiton, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksen ja Sitran yhdessä järjestämässä Tajun paikka – paikan taju -foorumeissa Pohjois-Pohjanmaalla. Näistä tilaisuuksista syntyi tämän luvun alussa siteerattu aforismikokoelma Ajattelun käsikirja.

Ajatuspajan hankalin osa oli saada osallistujat mukaan kokonaiseksi vuorokaudeksi ja vielä yöpymään paikalla. Ajasta on kaikilla puutetta. Kun ihminen lopulta sitoutui osallistumiseen ja irrottautui arkirutiineista, osallistuminen koettiin virkistävänä ja ajatuksia herättävänä.

Vuorokausi, lounaasta lounaaseen kestänyt työskentely illan vapaine yhdessäoloineen ja saunomisineen, ei ollut vain 24 toinen toistaan seuraavaa tuntia vaan ajanjakso, jonka aikana osallistujien ajatukset kehittyivät selvän rytmin mukaan. Siksi ajatuspajan onnistuminen vaati hieman syrjäistä sijaintia erillään muista ja mieluiten koko ryhmän yöpymistä paikalla. Ensimmäisen päivän työskentelyn jälkeen ideat ja keskustelut vielä myllersivät hujan hajan, mutta illan vapaampi yhdessäolo ja ajatusten vapauttaminen järjesti kaaoksen. Aamulla keskustelu jatkui uudella, jäsentyneemmällä tasolla.

Toinen ajatuspajalle kutsuttuja askarruttava asia oli, mitä hyötyä osallistumisesta on. Työskentely ja lopputulos

PALAUTETTA OSALLISTUJALTA:

”Olin kovin innostunut ja otettu tästä päätä = ajatuksia kääntävästä prosessista, joka noiden päivien aikana käytiin! Jotain jatkoa tälle! Mitä se on, en osaa vielä sanoa. Mutta kun ajatus tulee, ilmoitan kyllä!”

riippui ryhmästä ja hyödyt saattavat tulla pitkänkin ajan jälkeen. Siksi osallistujien saamiseksi mukaan piti nähdä tavallista enemmän vaivaa.

Järjestäjien tehtäväksi jäi etsiä kutsun saajiksi ihmisiä eri piireistä, toisilleen tuntemattomia ja eri tavoin ajattelevia osallistujia. Vain yhdessä ajatuspajassa oli selvä teema, vanhuuden mullistaminen. Siksi kutsuvieraiden etsimisessä sai käyttää todella paljon mielikuvitusta. Kutsuttavia listattiin muun muassa paikallislehtien jutuksista, internethauilla sopivia hakusanoja käyttäen ja kysymällä vinkkejä luovista tyypeistä niiltä ihmisiltä, jotka tuntevat paljon väkeä omalla alueellaan. Ja aina kun joku kieltäytyi tai hyväksyi kutsun, häneltä kysyttiin, tietäisikö hän jonkun, joka kannattaisi pyytää mukaan.

Ketä ajatuspajoille sitten osallistui? Mukana oli yrittäjiä, yhdistysten aktiiveja, maaseudun kehittäjiä, virkamiehiä maakunta- ja kuntatasolta, päättäjiä, opiskelijoita, taiteilijoita ja kirjoittajia.

Puheenaiheet muotoutuivat jokaisessa pajassa hieman erilaisiksi osallistujien kiinnostuksen mukaan. Yhdessä ajatuspajassa taottiin kovasti mikroyrittäjyyden ja uudenlaisten maaseutuyrittäjien asioita. Toisessa matkailu nousi enemmän esille. Yhteen ajatuspajaan otettiin etukäteen teemaksi uudenlainen vanhuus ja osallistujajoukkokin suuntautui sen mukaan.

Ajatuspajan työskentelyä veti alan ammattilainen. Hänen tehtävänään oli huolehtia ryhmän toiminnasta, työskentelyn etenemisestä ja kääntää ajatuksia eri

kanteille, havainnoida ja palauttaa havaintoja osallistujille pohdittaviksi.

Ajatuspajan kirkkaimpia ideoita otettiin mukaan muuhun Uutispuuron työhön ja tapaamisiin. Mikroyrittäjyydestä puhuttiin kansanedustajille ja vanhuuspajan oivaluksia jaettiin Raahessa vanhuspalvelujen tulevaisuutta käsittelevässä Hyvä Elämä -tilaisuudessa.

Ajatuspajat eivät nyrjäyttäneet maailmaa saman tien radaltaan. Osallistujapalautteissa toistui innostus, vahvistus omalle päämäärälle ja uudenlaistenkin ajatusten saaminen tilaisuuksista. Osa koki myös saaneensa hyödyllisiä kontakteja ja osa oli työstänyt ajatuspajan ideoita eteenpäinkin. Osa taas kaipasi enemmän konkreettista tekemistä ajatuspajoille.

Valokuvaaja *Aki Roukala* osallistui ajatuspajaan loppuvuodesta 2012. Yrittäjä *Marjatta Halttu* takoi ajatuksia uudenlaisesta vanhuudesta pajalla vuonna 2014. Osallistujat valottavat, millaisia mietteitä heillä heräsi ja millaisia verkostoja maaseudulla tarvitaan.

Tee näin:

- Jos haluat mukaan kymmenen ihmistä, valmistaudu kutsumaan sata.
- Etsi pajalle paikka, jossa on tarpeeksi isot tilat, hyvää ruokaa, saunomismahdollisuus ja vielä mahtava maisema. Syrjäinen sijainti on etu, osallistujat eivät lähde muihin rientoihin vaan pysyvät ryhmässä.
- Tee etukäteistyötä ryhmän vetäjäksi valitsemasi ammattilaisen kanssa, mihin kokoontumisella pyritään.
- Pyydä palautetta ja pidä yhteyttä osallistujiin jälkikäteenkin.
- Siedä epävarmuutta lopputuloksesta ja anna ryhmälle tilaisuus näyttää yhteiset ideavoimansa.

Maalla on tilaa

TEKSTI Kati Valjus

VALOKUVAAJA AKI ROUKALA KYLLÄSTYI KAUPUNKIELÄMÄÄN JA TEKEE NYT TÖITÄ HAILUODOSSA. OLENNAINEN ERO ENTISEEN ON, ETTÄ HÄN HERÄÄ JOKA AAMU INTOA PUHKUEN.

AKI ROUKALAN aamu alkaa talon lämmityksellä. Miestä hymyilyttää. ”Elämä on nykyään ihan toisenlaista kuin neljä vuotta sitten. Kaikki tuli valmiina”, valokuvaaja hymyilee.

Robottielämässä oli monta piirrettä, joista mies ei niin välittänyt. Itsensä piti omistaa työlle, josta ei kuitenkaan saanut tehdä omannäköistään. Ihmissuhteetkin olivat pinnallisia.

Elämänmuutos ei silti tapahtunut sormia napsauttamalla. Miehen mukaan prosessi on vieläkin kesken. ”Siinä on se jännä ero, että maaseudulla asunut voi muuttaa kaupunkiin ja alkaa tehdä siellä mitä tahansa työtä, mitä kaupungissa on tarjolla. Mutta kun kaupunkilainen muuttaa maalle, pitää työnkuva luoda itse.”

Niin Roukala on tehnyt. Hailuotolaisesta ateljeetalostaan hän tekee valokuvaajan töitä ja pyörittää omaa pikkuruista Kioski-levy-yhtiötään. Siinä ohessa hän puuhastelee erilaisia taideprojekteja kuten valokuvakirjaa Hailuodosta.

”Puuhasteluahan tämä on. Mutta sanavalinta ei silti tarkoita, ettenkö tekisi työtäni ammattimaisesti.”

ROUKALAN PERHE, johon kuuluvat vaimo ja 3-vuotiaat kaksospojat, on otettu Hailuodossa vastaan hyvin. Mummot tuovat marjaämpäreitä ja kaupassa käyntikin on sosiaalinen tapahtuma. Kanssakäyminen ihmisten kanssa ei rajoitu

”Kun kaupunkilainen muuttaa maalle, pitää työnkuva luoda itse.”

Kuva: Kati Valjus

oman ikäisiin ja samoista asioista kiinnostuneisiin ihmisiin, mikä on Roukalan mielestä mahtavaa.

VERKOSTOITUMINEN TAPAHTUU

maalla automaattisesti.

”Touhuan töitäni mahdollisuuksien mukaan Hailuodossa. Viime aikoina olen esimerkiksi kuvannut täällä kolme musiikkivideota. Siinä me touhusimme, minä ja maajussit. Tarvittiin hevonen ja harvinaisia autoja. Soitin kaverille, ja autot ja hevonen tulivat sovituihin kellonlyömillä sovittuihin paikkoihin. Sama äijä, jolta ostan polttopuut, päätyi myös videolle”, Roukala nauraa.

Ja mikä tärkeintä: Roukala sai touhuta omalla saarellaan.

”Siinä me touhusimme, minä ja maajussit.”

JOS ROUKALA olisi toisentyypinen ihminen, hän saattaisi ruikuttaa, kuinka taiteilijan leipä on tiukassa ja kuinka yrityksillä menee huonosti. Mutta Roukala ei kuulu ruikuttajiin. Yhden hengen yritystään pyörittävä Roukala kuuluu mikroyrittäjiin, jotka ovat tietyllä tavalla yhteiskunnassa väliinputoajia. Kunnat kannustavat mieluummin isoja yrityksiä kuin itsensä työllistäjiä. Tässä kohtaa Roukalan on pakko ottaa epäkohta puheeksi.

”Meillä on yhä enemmän yrityksiä, jotka eivät sovi mihinkään perinteisesti luokiteltuun yrityslokeroon. Tällöin eri tahojen tarjoamien investointitukien tai starttirahojen vaatimat kriteerit koosta tai toimialasta saattavat jäädä täyttymättä, eikä tukea siksi myönnetä. Näin voi olla esimerkiksi, jos yritys yhdistää useita toimialoja”, Roukala tietää.

Roukalan tuleva Hailuoto-kirja koostuu pääosin henkilö- ja maisemakuvista.

Kuvat: Aki Roukala

Roukala peräänkuuluttaa kunnilta mikroyrittäjien toimintaedellytysten parantamista. Näin voitaisiin edistää työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa pienissä kunnissa, joihin usein mahtuu perinteisempien alojen yrityksiä vain yksi laatuaan. Sen sijaan luovien alojen yrittäjille maaseudulla olisi Roukalan mukaan enemmänkin tilaa.

ROUKALA ITSE ei palaisi kaupunkiin enää mistään hinnasta. ”Pidän sitä aika hyvänä mittarina, että olen joka aamu aika innoissani tulevan päivän töistä.”

Ikäihmiselläkin on identiteetti

TEKSTI Kati Valjus

KUN IKÄIHMISET SAAVAT ITSE RAKENTAA PALVELUNSA, HE PYSYVÄT TOIMINTAKYKYISINÄ PIDEMPÄÄN. MAASEUDULLE JA KAUPUNKIIN TARVITAAN ERILAISET PALVELURATKAISUT.

MILLAISTA ON tulevaisuuden vanhuus? Ainakin se on erilaista maaseudulla ja kaupungeissa, ennustaa oululainen **Marjatta Halttu**, jonka yritys toimii erilaisten hoiva-alan uusien innovaatioiden parissa.

Ikääntyvistä suurista ikäluokista puhutaan yhteiskunnallisissa keskusteluissa usein kuin kyseessä olisi ongelmajäte. ”Tavanomaisia ja totuttuja ajatusmalleja on viimeistään nyt aika alkaa ravistella ja nähdä ikääntyvän väestön tarpeet mahdollisuutena. Vanhustenhoidon ratkaisuissa on tarjolla valtavasti kotimaisia työpaikkoja ihan lähitulevaisuudessa, jos ala osataan hyödyntää”, Halttu pohtii.

HALTTU OSALLISTUI Uutispuuro-hankkeen Ajatuspajaan, jossa keskusteltiin hyvästä vanhuudesta. ”Tulevaisuustutkija Ilkka Halava piti mielenkiintoisen puheenvuoron, jossa keskeisessä asemassa oli identiteetti.”

Suomalaisessa yhteiskunnassa ihmisen identiteetti on tähän saakka muodostunut työn kautta. Näin ollen ihmisen arvo ja arvokkuus ovat vaarassa hävitä, kun hän eläköityy.

”Se on erikoinen juttu. Missään muualla maailmassa ihmisen identiteettiä ei lokeroida näin vahvasti sen mukaan, mitä hän tekee työkseen. Monella eläköityvällä on tunne, ettei hänellä ole työelämän päättymisen jälkeen enää mitään. Mutta työelämäaikahan on vain ohimenevä aika elämästä”, Halttu muistuttaa. Nuoriso tietää tämän jo. He eivät edes voisi rakentaa identiteettiään työn varaan,

”On jo aika nähdä ikääntyvän väestön tarpeet mahdollisuutena.”

Kuva: Kati Valjus

Kuva: Pia Alatorvinen

sillä moni heistä tulee vaihtamaan työpaikkaa ja ammattiakin monta kertaa elämänsä aikana.

Identiteetti ei ole mikään yhdentekevä asia. ”Se määrittää sen, milloin olen arvokas”, Halttu kiteyttää. Hän itse haluaa määrittää identiteettinsä rakkaiden asioiden, kuten teatterissäkäynnin ja kirjojen lukemisen kautta – vielä vanhanakin.

”Vanhuksetkin pitäisi saada ajattelemaan tätä asiaa uudelta kantilta. He ovat aktiivisia toimijoita siinä prosessissa, jossa määritellään tulevaisuuden vanhuus ja sen toimintamallit.”

Halttu haluaa uskoa, että kun ikäihmiset rakentavat itse palvelunsa, he pysyvät toimintakykyisinä pidempään. Ihminen on kokonaisuus.

MONEN IKÄÄNTYVÄN toive on saada elää mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Tässä kohtaa tullaan maaseudun ja kaupungin erilaisiin olosuhteisiin.

”Toistaiseksi kaikki ikääntyneille suunnatut palvelut toistavat yhtä ja samaa. Kannattaisi ehkä kuunnella, mitä vanhukset itse toivovat.”

”Suomessa pitäisi ymmärtää kumpaakin kenttää, maaseutu ja kaupunki tarvitsevat erilaiset ratkaisut. Maalla välimatkat ovat pitkiä. Huomionarvoista on myös miettiä, haluammeko tulevaisuuden vanhuksitamme aktiivisia vai passiivisia, ja mitkä mahdollisuudet aktiiviseen vanhuuteen ovat näissä kahdessa ympäristössä.”

Uusia palveluratkaisujakin todennäköisesti tarvitaan. Tekniikkaa valjastetaan jo nyt hyvää vauhtia vanhuspalveluiden käyttöön.

”On hienoa, että esimerkiksi kotipalvelu ja omaiset voivat teknisten välineiden kautta olla aktiivisesti yhteydessä syrjäseudulla asuviin vanhuksiin. Peräänkuuluttaisin kuitenkin myös sosiaalista toimintaa, esimerkiksi kylätaloja, kaikkien olohuoneita, joissa ihmiset voivat tavata toisiaan ja eri sukupolvet kohdata. Tykkään puhua niin sanotusta neljännessä sektorista, joka voisi kaikessa yksinkertaisuudessaan tarkoittaa sitä, että ihmiset itse aktivoituvat järjestämään itselleen tiloja ja toimintaa.”

MYÖS YRITYSSEKTORILLA kaivataan Haltun mukaan pikaista ajatusmallien muutosta.

”Yhä useampi ihminen on valmis maksamaan siitä, että saa toivomansa vanhuuden. Yrittäjien olisi korkea aika lähteä miettimään, miten tuotteistaa sellaisia palveluja, jotka myönteisellä tavalla tukevat niin vanhojen kuin nuorten ihmisten yksilöllistä identiteettiä arvokkaina yksilöinä. Toistaiseksi kaikki ikääntyneille suunnatut palvelut toistavat yhtä ja samaa. Kannattaisi ehkä kuunnella, mitä vanhukset itse toivovat. Voisi syntyä aivan uusia, lifestyle-pohjaisia ratkaisuja.”

Taas palataan identiteettiin. Vanhus ei halua olla ongelmajäte vaan aktiivinen toimija omannäköisessään yhteisössä. Hän haluaa toteuttaa identiteettiään loppuun saakka.

Tiedotustaito ja kylien viestintä

TEKSTI Pia Alatorvinen

*Maaseudun ääni
jatkaa kuulumistaan
hankkeen jälkeen.*

Yksi maaseututiedotushankkeen tärkeimmistä tavoitteista on, että maaseudun ääni jatkaa kuulumistaan hankkeen lopumisen jälkeenkin. Tähän tehtävään Uutispuuro paneutui vahvistamalla maaseudun ihmisten omaa viestintäosaamista. Yhteistyökumppaneina tässä olivat maakunnan lukuisat kyläyhdistykset ja muut paikalliset yhteisöt.

Kylillä järjestettiin kolmenlaisia tiedotustaidon tapahtumia, suullisen viestinnän iltoja, kylien viestin hiomista markkinoinnin näkökulmasta sekä sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen verkostoitumistilaisuuksia.

Juuttuuko puhe kurkkuun?

Kyläyhdistysten aktiivit ovat usein niitä henkilöitä, jotka pääsevät kertomaan kylän elämästä muille erilaisissa yleisötilaisuuksissa. Tilanteet ovat tärkeitä paikkoja kertoa kylien monipuolisesta elämästä ja antaa positiivinen kuva maaseudusta. Toisaalta tilanteet voivat olla esiintyjälle jännittäviä, mikä saattaa häiritä viestin välittymistä.

Suullisen viestinnän illoissa teatteritaiteen ohjaaja opasti kyläaktiiveja oman asian esille tuomiseen rennosti ja ymmärrettävästi. Tilaisuuksissa tehtiin erilaisia äänenkäytön fyysisiä harjoituksia ja puheharjoituksia. Jokainen sai itse puhua ja toisaalta myös oppia uutta toisten puhumisen kautta.

Kyläklinikat

Kylien markkinointiin perehdyttiin kyläklinikoilla. Iltojen aikana keskityttiin kylän viestin terävöittämiseen markkinoinnin ja tuotteistamisen näkökulmasta. Kylillä saattoi olla esimerkiksi idea tapahtumasta, jota halutaan kehittää paremmaksi. Kyläklinikan vetäjänä toimi markkinoinnin ammattilainen, joka kertoi perusasioita

tuotteistamisesta ja sen jälkeen käsiteltiin osallistujien omia ideoita ja viilattiin niitä yhdessä eteenpäin.

Perustietoa jakaneet kyläklinikat ja suullisen taidon illat osoittautuivat tarpeellisiksi ja osallistujat toivoivat illoille myös jatkoa, jolloin tietoa olisi voitu syventää.

Kylä tiedottaa – omille ja vieraille

Samaa palautetta tuli myös Kylä tiedottaa -illoista, joita pidettiin kevään 2014 aikana koko maakunnan alueella. Kylä tiedottaa -iltojen tarkoituksena oli kerätä koko maakunnan alueelta kyläviestijöiden verkosto ja rohkaista ihmisiä avoimeen viestintään sen lisäksi, että osallistujat saivat konkreettisiakin työkaluja kylien sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostamiseen. Kylä tiedottaa -iltojen yhteistyökumppaneina olivat kyläyhdistysten lisäksi paikallislehdet.

Viestintäverkostoa lähdettiin kokoamaan, koska haluttiin vahvistaa maaseudun monipuolista ääntä. Usein mediassa korostuvat negatiiviset uutiset, kyläkoulujen sulkeminen, väen väheneminen ja palvelujen karkaaminen kauemmas. Kylillä on kuitenkin monenlaista väkeä, joka tarttuu toimeen itse. Elämä maaseudulla on myös toimeliasta, sosiaalista ja aktiivista. Viestintäverkoston on tarkoitus kertoa kaikesta tästä ja nostaa maaseudun positiivisia asioita pysyviksi puheenaiheiksi.

Sanomalehti Kaleva aloitti vuoden 2013 lopulla uudenlaisten yhteisösivujen tuottamisen. Sivuilla yhteisöt itse saivat kertoa omasta toiminnastaan kuvin ja sanoin. Kaleva pyysi, että kylätoimijat voisivat tuottaa sivuille juttuja. Yhteisösivut ovat merkittävä näyteikkuna koko maakuntaan. Tilaisuus kylätoiminnan esille tuomiseen kannatti ottaa tosissaan ja käyttää hyväksi. Pohjois-Pohjanmaan kylät ry ottikin aktiivisen roolin kyläviestinnässä.

Kokosimme yhdessä Pohjois-Pohjanmaan kylien kanssa ensin yhteen aluevastaavia, jotta saisimme koko laajan maakunnan parem-

min haltuun. Aluevastaavat ovat alueensa aktiivisia viestijöitä, jotka haluavat saada muitakin mukaan kyläviestintään. Aluevastaavat kutsuivat alueeltaan viestinnästä kiinnostuneita ihmisiä Kylä tiedottaa -tilaisuuksiin.

Uutispuuro pyysi tilaisuuteen paikalle paikallisen sanomalehden edustajan. Paikallislehdet lähtivät mielellään mukaan. Paikallislehdet tekevät juttuja asukkaiden asioista ja kukapa niistä osaisi paremmin kertoa ja vinkata medialle kuin asukkaat itse. Kiertueella tuli ilmi, että kynnys ottaa yhteyttä jopa siihen tuttuun, oman paikkakunnan toimitukseen on yllättävän suuri. Kasvokkain kohtaaminen madalsi kynnystä pitää yhteyttä lehteen, ja näin monipuolisti sitä kuvaa, minkä paikallislehti alueesta välittää.

Tilaisuuksia varten tehdyistä materiaaleista painettiin Kylä tiedottaa -viestintäopas, jonka sähköinen versio on Maaseudun Sivistysliiton nettisivuilla.

Viestinnän merkitys kaikessa toiminnassa ymmärretään. Kylätoimijat ovat saaneet nyt perustaitoja viestintään.

Verkoston kehittyminen on hyvällä alulla. Verkostoon voi kuulua minkä tahansa yhteisön jäsen, metsästyseuroista ja kyläyhdistyksistä vapaamuotoisiin maaseudun harrastusporukoihin. Parin sadan osallistujan joukossa olikin ihmisiä muun muassa kyläyhdistyksistä, kotiseutuyhdistyksistä ja maamiesseuroista.

Mitä kylien viestintäverkoston toiminta hyödyttää? Ensinnäkin aina kannattaa kertoa muille hyvistä esimerkeistä, jotka auttavat muitakin kyliä. Kaikkea ei tarvitse keksiä alusta asti itse. Toiseksi maaseutuelämän positiivinen esiintuominen tuo kiinnostusta maaseudulla asumiseen, matkailuun ja yrittämiseenkin. Kolmanneksi viestintä on vaikuttamista. Myös päätöksentekijät joka tasolla tarvitsevat tilastotiedon lisäksi esimerkkejä elävästä elämästä myös maaseudulta.

Käytännössä verkosto tutustuttaa ihmisiä toisiinsa. Naapurikylälle osataan ottaa yhteyttä, kun on jo kerran tavattu. Kynnys paikalliseen mediaankin on matalammalla, kun juotiin kylätalolla kahvit yhdessä.

Verkosto hoksaa nostaa aktiivisesti itse aiheita medialle. Verkosto on vapaamuotoinen, eli juttuvinkkien antamisesta ei tarvitse neuvotella kenenkään kanssa. Mut-

Kasvokkain kohtaminen madalsi kynnystä pitää yhteyttä paikallislehteen.

ta apua verkostolta voi saada vaikka juttujen kirjoittamiseen. Parhaimmillaan viestinnän muuttuessa aktiivisemmaksi vältytään päällekkäisyyksiltä niin tekemisessä kuin tapahtumien ajankohdissakin.

Yhteisöissä vapaaehtoisesti tehtävät työt tuppavat kasautumaan harvoille henkilöille. Verkosto voi auttaa siinä, että viestinnän tehtävät jaetaan puheenjohtajia ja sihteerejä laajemmalle joukolle. Avoimen verkoston kautta tietoisuus jokaisen viestintävastuusta ja -vapaudesta kasvaa.

Usein on todettu, että maaseututiedotushankkeen tarkoitus on vahvistaa maaseudun ääntä. Toisaalta voisi sanoa, että viestintävastuun laajentaminen ja viestijöiden lisääntyminen vahvistaa maaseudun ääniä. Avoimeen viestintään rohkaiseminen tuo esille uudenlaisia ja monenlaisia tarinoita maaseudusta. Viestintävälineetkin ovat niin monipuolisia, että mukaan kyläviestintään kannattaa ottaa erilaisista asioista kiinnostuneita ja eri välineiden osajia, kirjoittajia ja kuvaajia, nuoria ja vanhoja. Näin kuva maaseudusta muuttuu monipuolisemmaksi ja samalla myös todellisemmaksi. Maaseudun kiinnostavuus kasvaa niidenkin silmissä, jotka eivät yksipuolisemmasta maaseutukuvasta ole löytäneet itselleen tartuntapintaa.

Pari sataa ihmistä eri puolilla maakuntaa haki sytykkeitä kylätoimintaan Uutispuuron illoista. Kylätoiminnan iloista ja kehittämistä kertovat kyläklinikalle osallistunut pudasjärveläinen *Jaakko Sahuri* ja iiläinen kyläverkostoituja *Anita Sievänen*.

Tee näin:

- Ota mukaan alueesi tärkeät organisaatiot ja erityisesti mediat.
- Etsi avainhenkilöitä ja kut-su heidät henkilökohtaisesti verkostoon.
- Käytä eri alojen asiantuntijoita.
- Mieti mitä hyötyä verkostosta on osallistujille ja kerro se heille.
- Mieti, mitkä verkoston tavoitteet ovat lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.
- Toimi pitkäjänteisesti, verkostojen hyödyt eivät tule esiin heti.
- Viestinnän merkitys tunnustetaan yleisesti, mutta asiasta pitää silti muistuttaa tasaisin väliajoin.

Lokerointi ei talkootöihin sovi

TEKSTI Saara Kärki

AKTIIVINEN KYLÄSEURA SAA KUNNOSTETTUA VAIKKA JÄÄKIEKKO-KAUKALON. AITTOJÄRVEN KYLÄLLÄ TARTUTAAN TUUMASTA TOIMEEN, JOTTA KYLÄLÄISTEN ON HYVÄ OLLA.

MATKA AITTOJÄRVEN kylälle Pudasjärvelle käy läpi ruskaan valmistautuvan luonnon. Kuulas syysaurinko saa kylän kirkon ja vanhat rakennukset näyttämään maalaukselta. Täällä Livojoen rannalla kyläseuran puheenjohtaja **Jaakko Sahuri** häärii apuna kylään palkatuille työntekijöille, jotka harventavat metsää.

”Olemme palkanneet kaksi pitkäaikaistyötöntä vuoden loppuun asti maisemointitöihin. He tekevät täällä risusavottaa, johon on saatu maanomistajien luvat. Näin on saatu kaksi pitkäaikaistyötöntä pois Pudasjärven listalta ja samalla olemme saaneet maisemointia tehtyä”, Sahuri kertoo.

Kylällä työ näkyy muun muassa Livojoenvarren putsauksena. Nyt kalastajat pääsevät rantaan asti onkimaan. Raivattuna on noin neljän kilometrin matka Livojoen sillalta alkaen. Työntekijöiden lisäksi kyläseuralla on haussa palvelukseensa kylätalkkari, joka tekisi hommia vanhusten puiden pilkkomisesta lumien raivaukseen. Muut työt kyläseura tekee yhdessä talkoilla.

Juuri vanhuksista huolehtiminen on merkittävä osa kyläseuran toimintaa. Sahurin mukaan seuran tärkeimmät tehtävät ovatkin toimia vanhemman väestön eduksi ja nuorten koulunkäynnin turvaamiseksi. Toimiminen yhdessä vanhojen, nuorten ja lasten kesken on tärkeää. Yhteisöllisyys on näkynyt kylällä muun muassa jääkiekkokaukalon kunnostustal-koissa, joihin ovat osallistuneet niin vanhemmat, lapset kuin iäkkäämmätkin asukkaat.

Kyläseuran jäseniä ovat kaikki seuran alueella asuvat, eikä erillistä jäsenmaksua kerätä. Vuosittain järjestetään erilaisia tapahtumia, joilla kerätään rahaa toiminnan ylläpitämiseksi.

*”Yhteistyöllä
ajamme kylien
etuja ja olennai-
sia asioita.”*

SAHURI OSALLISTUI

Uutispuuron Kuusamossa järjestämään kyläklinikkaan ja hän piti kokemusta yleissivistävänä kyläseurojen toimintaa ajavana tapahtumana.

”On hienoa, että kylät verkostoituvat ja tekevät yhteistyötä. Näin saamme toisiltamme ideoita ja kuulemme, miten asiat muualla tehdään. Samalla myös tulee pidettyä huoli, ettei kylien välillä järjestetä tapahtumia päällekkäin. Niin ajamme kylien etuja ja olennaisia asioita”, Sahuri sanoo.

Sahurin puheenjohtajuuden aikana Aittojärven kyläseuran asioita on saatu kehitettyä ja ajettua eteenpäin. Samalla Pudasjärven kaupunki on nähnyt, miten paljon kyläseura tekee ja toimii alueellaan.

”Olemme talkoovoimin siistineet sekä maalanneet koulua. On hienoa, että saimme siihen kaupungilta tonnityöläisiä avuksi. Suunnitelmissa on, että ensi vuonna pääsemme kartoittamaan rakennuksia ja niiden kunnostustarvetta.”

Kylälle on saatu elämää ja kyläkolossa järjestetään virikepäiviä. Osallistujia on toista kymmentä ja edelliskerran teemana ollut naurisvelli teki hyvin kauppaansa. Seurassa kun toimitaan, riittää mielipiteitä laidasta laitaan ja se on sallittua, jopa suotavaa. Sahuri pitää tärkeänä sitä, että seuratoiminta on kaikille avointa ja kaikki ovat siihen tervetulleita, ikään tai sukupuoleen katsomatta.

Kuva: Saara Kärki

Avointa ja ajantasaista viestintää

TEKSTI Saara Kärki

POHJOIS-IIN KYLÄYHDISTYKSEN VETONAULA ON AKTIIVINEN ANITA SIEVÄNEN. HÄN PITÄÄ TÄRKEIMPÄNÄ, ETTÄ KYLÄLLÄ VIIHDYTÄÄN EIKÄ SIELTÄ HALUTA MUUTTA POIS.

KUN KUUNTELEE Anita Sievästä, on vaikea uskoa, että hän on asunut Pohjois-lissä vasta yhdeksän vuotta. Niin lämpimästi ja tuntevasti hän nykyisestä kotikylästään puhuu. Eikä Sievänen ole jäänyt pelkäsi riviasukkaaksi, vaan hän toimii Pohjois-Iin kyläyhdistyksen puheenjohtajana. Sievänen on aktiivinen puheenjohtaja, jolla on näkemys siitä, miten saadaan kyläläiset pysymään kiinnostuneina oman kylän asioista.

”Meidän Facebook-sivumme ja kotisivumme ovat aina ajan tasalla. Päivitämme niitä kerran viikossa ja jos tiedotettavaa asiaa ei ole, niin teemme sitä”, Sievänen nauraa.

PUHEENJOHTAJA ON osallistunut Utispuuron järjestämään Kylä tiedottaa-iltaan ja hän on kyläviestijöiden verkoston alueellinen yhteyshenkilö. Innostumisen viestimisestä näkyy edellä mainittujen lisäksi aktiivisena kirjoittamisena niin sanomalehti Kalevan Yhteisö-sivuilla kuin paikallislehti Rantapohjassakin.

”Halusin osallistua tapahtumiin, jotta opin tuntemaan uusia kyläläisiä. Tiedottamisessa ei myöskään ole koskaan valmis. Kun käy koulutuksissa, saa uusia näkökulmia esille. Kannustan myös muita osallistumaan.”

Nykypäivänä aktiivinen viestiminen kertoo myös aktiivisesta kylästä. Sievänen pitääkin tärkeänä sitä, että kyläyhdistyksen tiedottaminen on avointa ja mutka-

”Halusin osallistua tapahtumiin, jotta opin tuntemaan uusia kyläläisiä. Tiedottamisessa ei myöskään ole koskaan valmis.”

Kuva: Saara Kärki

tonta. Tarkoitushan on edistää yhteisiä asioita, saada kyläläiset pysymään kylällä ja jopa houkutella uusia asukkaita. Kyläyhteisön sivuilla tiedotetaan tapahtumista ja kerrotaan kyläläisten kuulumista. Erityisen onnistuneelta tiedottaminen tuntuu, kun sen huomaa tavoittaneen kohteensa.

”Rakensimme kesällä talkootyöllä 675 metriä lammasaitaa ja saimme sinne 20 hengen porukan. Mukana oli myös nuori mies, joka oli nähnyt ilmoituksen ja halusi tulla mukaan. Näin me tavoitamme myös uusia henkilöitä.”

”Tarkoitus on edistää yhteisiä asioita, saada kyläläiset pysymään kylällä ja jopa houkutella uusia asukkaita.”

SIEVÄNEN KEHOTTAA kaikkia asioista kiinnostuneita osallistumaan kylän viestintään. Kirjoittamisesta ei kannata tehdä itselleen liian suurta kynnystä, vaan suhtautua siihen uteliaiin ja avoimin mielin.

”Opin, että kannattaa kertoa niin kuin kertoisi kaverilleen ja kirjoittaa lyhyitä, ytimekkäitä lauseita. Koulutuksen myötä olen myös innostunut kuvaamaan. Kuvahan kertoo enemmän kuin tuhat sanaa!”

Kaikkia kyläläisiä yhdistystoiminta ei aina kiinnosta, mutta Sievänen on hyvillään siitä, että uusi sukupolvi kasvaa läheisessä koulussa ja he suhtautuvat yhdistykseen innokkain mielin. Yhdistys ja koulu tekevät yhteistyötä, sillä yhdistys on muun muassa jakanut koululaisille heijastimia ja Sievänen on käynyt pitämässä heille sienikoulutusta. Joulurauhan julistus on yhdistetty samaksi tapahtumaksi koululaisten joulujuhlan kanssa.

”Meillä on Iin kylien neuvottelukunta, johon kuuluu 11 kylää. Kokoonnumme kolme neljä kertaa vuodessa ja käymme siellä läpi jokaisen kylän kuulumiset ja tulevat suunnitelmat. Se on tärkeää keskinäistä yhteydenpitoa, päällekkäisyyksien poistamista ja uusien yhteistyömuotojen luomista.”

KYLIEN TOIMINTAA ja koko maaseutua arvostetaan. Siksi Sievänen kokee tärkeänä, että yhteistyö myös eri kylien välillä toimii. Omalla alueella yhteistyö

on jo hyvissä kantimissa, mutta koko Pohjois-Pohjanmaan kylien välisessä kanssakäymisessä on Sieväsen mukaan vielä parantamisen varaa.

Anita Sievänen veti luonnon-tuotetyöpajaa yhdessä Jorma Seppälän kanssa Pohjois-Pohjanmaan kyläpäivillä 2014.

Kuva: Pia Alatorvinen

Maaseutufoorumi

TEKSTI Pia Alatorvinen

Pohjois-Pohjanmaalla on toiminut maaseututoimijoiden epävirallinen verkosto vuodesta 2007 lähtien. Verkosto perustettiin maakuntaan valtakunnallisen maaseutuverkoston vanavedessä. Maaseututiedotushanke oli alunperin verkoston idea. Verkostossa koettiin, että maaseudun ja kaupunkien raja-aitoja pitää poistaa ja tuoda maaseudun mahdollisuudet ihmisten tietoon. Utispuuro-hanke Maaseudun Sivistysliitossa on tehnyt tätä työtä.

Verkostoitumisella halutaan lisätä organisaatioiden välistä yhteistyötä, tiedonkulkua ja parantaa maaseudun kehittämisen laatua ja suunnitelmallisuutta. Vuonna 2013 alettiin virittää verkostoa maaseutufoorumiksi. Foorumi on edelleen vapaamuotoinen maaseututoimijoiden verkosto, mutta toiminnalle haettiin uutta suuntaa ja jäsenyneyyyttä. Toiminnan jatkuminen hyödyllisenä kaikille vaatii jonkin verran työtä ja kokoontumisten valmistelua. Foorumille valittiin vuosittaiset puheenjohtaja- ja sihteerioorganisaatiot. Utispuuron yhtenä tehtävänä on ollut maaseudun toimijoiden tuominen yhteen ja ensimmäisen sihteerin rooli lankesi hankkeelle luontevasti.

Vaikka foorumille valittiin puheenjohtaja- ja sihteerioorganisaatiot, vastuun on tarkoitus vaihtua säännöllisesti ja jakautua kaikille verkoston jäsenille. Verkostomaisuus foorumin toiminnassa tarkoittaa, että kukaan ei omista verkostoa, eikä se jää vain yhden tai kahden porukan jutuksi. Yhteistyön toimivuus on kiinni kaikista osallistujista.

Vuosien 2013-2014 aikana on kokoonnuttu pari kertaa vuodessa laajalla toimijajoukolla pohtimaan ajankohtaisia asioita. Ohjelmakauden vaihtumisen takia on keskitytty paljon tulevaan toimintaan, eri organisaatioiden väliseen työnja-

**Yhteistyön
toimivuus on
kiinni kaikista
osallistujista.**

Kuvat: Pia Alatorvinen

koon, päällekkäisen työn vähentämiseen, menneen ohjelmakauden ongelmien läpikäymiseen ja hankeideoiden kehittelyyn yhdessä.

Vastaavalla tavalla toimivaa verkostoa ei muissa maakunnissa ole. Toiminta ei ole viranomaisvetoista, mikä tekee tapaamisista epävirallisempia ja tiukan ohjelmakeskeisyyden sijaan vapaampia ideoinnille ja jopa rönsyilylle. Tavoitteena on saada mukaan aina aihealueesta riippuen erilaisia osallistujia. Jokin teema voi herättää uusia organisaatioita osallistumaan foorumiin. Tilaisuudet ovat siis kaikille avoimia ja kutsua levitetään mahdollisimman laajalle toimijajoukolle. Näin etsitään uusia näkökulmia maaseudun kehittämiseen. Maaseudun kehittäjien ydinjoukko toki osallistuu foorumeihin useimmiten. Siihen kuuluu oppilaitoksia, Leader-ryhmät, Metsäkeskus, MTK, ProAgria, Pohjois-Pohjanmaan kylät, 4H, Maaseudun Sivistysliitto, Ely-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Pohjois-Pohjanmaan maaseutufoorumi on ollut läheisesti tekemisissä valtakunnallisen maaseutuverkoston kanssa ja vienyt viestiä maakunnan maaseudun aiheista ja yhteistyön tuloksista koko maan tasolle.

Maaseutufoorumin rakentamisessa mukana ovat olleet MTK-Pohjois-Suomen toiminnanjohtaja Tarja Bäckman, Keskipiste-Leaderin toiminnanjohtaja Ilkka Peltola sekä Eeva-Liisa Repo Metsäkeskuksesta. Seuraavassa he avaavat verkostoitumisen hyötyjä ja omaa rooliaan siinä.

Maaseutunainen sormenpäitä myöten

TEKSTI Saara Kärki

MAASEUTUFOORUMI KOKOAA YHTEEN ERI TAHOT.
LUOTTAMUS JA LENNOKAS IDEOINTI EDESAUTTAVAT
UUSIEN IDEOIDEN SYNTYMISTÄ.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN Keskusliitto MTK-Pohjois-Suomen toiminnanjohtaja **Tarja Bäckman** on osallistunut Maaseutufoorumiin sekä nykyisessä työssään että aikaisemmassa pestissään Pohjois-Pohjanmaan liiton kehittämispäällikkönä. Bäckman ollut suunnitteluryhmän ja ydinryhmän jäsen. Hän on kokenut työn tärkeäksi, sillä hän on maaseutuihminen henkeen ja vereen. Kotiseutu on Tyrnävällä.

”Yhteistyö on kaiken A ja O. Maaseudulla toimijat vähenevät ja asukkaat vanhenevat. On tärkeää, että jäljelle jäävät kykenevät yhteistyöhön. Tämä vaatii myös tekijöitä, eli niin sanottuja laukunkantajia. Kun asioita on sovittu, on tärkeää, että joku ottaa laukun kantaakseen”, Bäckman sanoo.

Bäckman kehuu Maaseudun Sivistysliittoa ja Leader-ryhmiä, jotka ovat antaneet resursseja ja toimintamalleja maaseudun kehittämiseen. Pohjois-Pohjanmaalla ollaan oltu tienraivaajia, sillä samanlaista toimintaa ei ole muualla koko maassa.

”Siihen nähden olisimme voineet ideoida vieläkin vapaammin ja lennokkaammin. Parasta foorumissa on ollut juuri vapaissa työpajoissa tehty pohdiskelu ja kehittäminen, johon arjessa jää liian vähän aikaa.”

*”Maaseudulla
yhteistyö on
kaiken A ja O.”*

***”Uskon, että maaseutufoorumi
pystyy tuottamaan uusia
näkökulmia.”***

MAASEUTUFOORUMIN TARKOITUS on palvella kaikkia tahoja. Avoimuus ja vapaaehtoisuus ovat sen pääperiaatteet. Bäckmanin mielestä yksittäisillä toimijoilla voi toisinaan olla vahvat näkemykset ja perinteet, jotka voivat olla paino-
lastina.

”Silloin ei pystytä taipumaan uudenlaiseen ajatteluun. Lisäksi hankesidonnaisuus on jatkuvuuden kannalta ongelma. Uskon silti, että maaseutufoorumi pystyy tuottamaan uusia näkökulmia.”

Jonkin järjestyttävän tavan löytäminen vaatisi aikaa rennolle ajattelulle. Harmillisesti ikuinen ajanpuute on melkein jokaisen ongelma. Toimijoiden välillä vaaditaan luottamusta, jotta ideoita voidaan pallorella vapautuneesti ilman pelkoa typeräksi leimautumisesta.

”Se on maaseudun voimavara, että eri tahot saadaan toimimaan yhteen. Lähtökohtaisesti ajattelen, että niin kauan kuin on henkilöitä, jotka haluavat käyttää aikaansa kunnallispolitiikkaan tai kyläyhteisön toimintaan, on myös elämää.”

Bäckman uskoo, että yksikin henkilö, joka on valmis laittamaan itsensä likoon ja ottamaan epäkiittollisenkin palautteen vastaan, voi saada alueelle hurjasti eloa.

***”Vapaassa tapaamisessa asioita nousee
hyvin esille.”***

Kuva: Pia Alatorvinen

Kaikki lähtee avoimuudesta

TEKSTI Saara Kärki

MAASEUTUFOORUMIN ENSIMMÄISENÄ PUHEENJOHTAJANA TOIMINUT **ILKKA PELTOLA** NÄKEE VAPAAMUOTOISEN TOIMINTAMALLIN MAHDOLLISUUTENA VIEDÄ ASIOITA LAAJALTI ETEENPÄIN.

MAASEUTUFOORUMIN ANSIOKKAIMPANA puolena foorumia vuoden 2014 puheenjohtajana luotsannut Keskipiste-Leaderin toiminnanjohtaja Ilkka Peltola pitää osallistujien avointa kokemusten vaihtoa. Se onkin ollut foorumin tavoitteena yhdessä maaseudun asioiden esiin noston kanssa.

”Vapaassa tapaamisessa asioita nousee hyvin esille. Meillä on paljon erilaisia verkostoja mukana, joista jokainen tuo lisänä oman osaamisensa. Näin saamme yhteen ajatusten rikkauksia ja huomaamme, millaisia erilaisia käytäntöjä asioiden toimimisten kanssa on”, Peltola kertoo.

Koska foorumin toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, on sen hidasteena ainainen kiire, joka toisinaan verottaa osallistujien määrää. Peltola on kuitenkin hyvillään siitä, että kun kokonais-osallistujien määrä on riittävän iso, joku pääsee aina paikalle. Kerättyjen kommenttien ja saadun palautteen perusteella foorumi on ollut tarpeellinen kanava maaseututoimijoille.

MAASEUTUFOORUMIN VUOSITTAINEN puheenjohtaja-organisaatio saa Peltolalta kiitosta.

”On hyvä malli, että puheenjohtajuus toimii oman toiminnan ohella. Muuten tämä tuskin menisi näin helposti. Puheenjohtajuus on ollut positiivinen kokemus, joka ei ole liikaa työllistänyt. Päivän tai kahden kokoontumiset eivät verota liikaa kenenkään työaikaa, mutta ne ovat kuitenkin sopivan mittaisia, että saadaan vietyä asioita eteenpäin.”

PELTOLAN MUKAAN jokainen voi alueellaan ajaa eri asioita, mutta laajemman näkyvyyden saaminen edellyttää yhteistyötä. Näin foorumin merkitys terävoituu kaikille sen osallistujille.

”Toivottavasti toiminta saadaan pidettyä yllä ja vietyä eteenpäin. Nyt kun siirrymme uuteen EU-ohjelmakauteen, on tärkeää, että tietoa saadaan välitettyä. Näissä siirtymävaiheissa tiedonkulun tärkeys korostuu.”

Kuvat: Pia Alatorvinen

**”Laajemman
näkyvyyden
saaminen
edellyttää
yhteistyötä.”**

Tutustuminen tehostaa työtä

TEKSTI Saara Kärki

MAASEUTUFOORUMIN ANSIOSTA MAASEUDUN TOIMIJAT OVAT TUTUSTUNEET TOISIINSA. NYT OMAN SARKANSA PARISSA PUUR-TAMINEN KESKEYTYY YHTEISTEN TILAISUUKSIENTEEN ANSIOSTA.

METSÄKESKUKSEN EDISTÄMISPALVELUIDEN päällikkö **Eeva-Liisa Repo** on osallistunut maaseutufoorumiin työnsä puitteissa, sillä Metsäkeskuk-sen yhtenä tehtävänä on metsäelinkeinon edistäminen.

”Valtakunnallisella tasolla organisoituminen toimii, joten päätimme lähteä mukaan myös alueellisella tasolla. Tämähän on tiedonvaihtoa. Me saamme tietoomme, mitä muut maaseudun toimijat tekevät ja mitä uusia toimintatapoja on kehitetty”, Repo summaa.

Parasta yhteisissä tapaamisissa on Revon mielestä ideat, joita saa ja voi myös antaa omiin tekemisiinsä muiden toimijoiden tavoista. Usein tieto kulkee usean mutkan kautta, foorumissa tieto kulkee suoraan taholta toiselle.

”Metsänomistajista ja -yrittäjistä suuri osa asuu ja yrittää maaseudulla, joten on tärkeää tietää, mitä siellä tapahtuu. Metsäala koetaan usein talousalaksi. Maaseutu on myös asuinympäristö. On hyvä pohtia mitä se tarkoittaa toimijoille ja on hyvä kertoa, miksi mitään tehdään, kun puuta tuotetaan taloudellisesti.”

Revolle foorumin mieluista antia on ollut myös toisiin tutustuminen. Tapaamisten myötä jokainen oppii, mitä kukakin tekee ja minkä alan osaajia joukosta löytyy. Revon mukaan tämä jopa tehostaa työtä. Työelämässä jokainen alkaa helposti puurttaa omaa sarkaansa ja kanssakäyminen voi jäädä vähiin.

”Olisi hyvä, jos toiminnalle löytyisi pysyvämpi rahoitustapa. Ei tälle ole tarpeen rakentaa raskasta organisaatiota. Ymmärrettäväähän se on, että ilman resursseja ei kukaan pysty tekemään. Uskon, että vapaalla verkostolla on

Kuva: Saara Kärki

mahdollisuus tarvittaessa nostaa ajankohtaisia asioita yleiseen keskusteluun.”

Virallisissa tapaamisissa ei usein ole aikaa yhtä vapaamuotoiselle keskustelulle, vaan se on valittuun aiheeseen sidotumpaa.

”Foorumissa tieto kulkee suoraan taholta toiselle.”

3. Suuri yleisö

Päättäjien ja maakunnan maaseututoimijoiden lisäksi Uutispuuro on tavoitellut suurta yleisöä, tavallisia pohjoispohjalaisia eri keinoin. Maaseudun kiinnostavat ilmiöt, erityiset ihmiset ja toimintaa täynnä olevat paikat on tuotu yleisön tietoon välillisesti medioiden avulla tai henkilökohtaisten kohtaamisten kautta.

MAASEUTU NYT -PARLAMENTIT, KOKO KANSAN TAPAHTUMAT, MASSAMEDIAT, MAAKUNTARETKET, MEDIAYHTEISTYÖ, SOSIAALINEN MEDIA

Maaseutu nyt -parlamentit

TEKSTI Pia Alatorvinen

Uutispuuro on järjestänyt muutamia suurempia maaseutuparlamentteja Oulussa. Parlamentteihin on kutsuttu merkittävässä asemassa olevia henkilöitä houkuttelemaan paikalle paljon ihmisiä keskustelemaan maaseutuaiheista. Parlamenteissa on ollut puhujina muun muassa vuonna 2010 silloinen pääministeri Matti Vanhanen ja vuonna 2011 ulkoministeri Alexander Stubb. Nimet politiikan huipulta ovat vetäneet tilaisuuksiin paljon maakunnan päättäjiä. Yleisön joukossa on ollut kuntien ja kaupunkien valtuutettuja ja johtajia, virastojen johtoporrasta ja yritysväkeä. Pääpuhujan jälkeen parlamenteissa on keskusteltu maaseututeemasta paneelikeskustelussa, johon on kutsuttu osallistujia yhteiskunnan eri aloilta. Toisenlaiset nimet kuten tunnetut näyttelijät ovat saaneet tavallisen kaupunkilaissäväen liikkeelle maaseutuasian ääreen.

Nimekkäät puhujat houkuttelevat paikalle väkeä, joka ei pelkän maaseutuasian takia lähtisi mukaan. Tämä on hyvä keino päästä kosketuksiin uusien ihmisten kanssa, ja jakaa tietoa maaseudusta sellaisillekin ihmisille, jotka eivät ole valmiiksi kiinnostuneita maaseudusta.

Tunnetut puhujat ylittävät helposti uutiskynnyksen sekä tilaisuutta ennen että jälkeen. Uutiskynnystä madaltaa myös, jos saa mediaa yhteistyöhön. Olemme pyytäneet ja saaneet parlamenttitiemme paneelikeskustelujen vetäjiksi lehtien päätoimittajia ja radiopäälliköitä.

Yhdessä parlamentissa pääpuhujana oli tuntemattomampi Simo Kuusisto, jonka tarina oli niin kiinnostava, että se meni mediassa hyvin läpi ja saimme paljon ihmisiä parlamenttiin keskustelemaan maaseudun tuotteista. Oululaislähtöinen Kuusisto on vienyt menestyksekkäästi suomalaisen ruusleivän New Yorkin herkkukauppoihin.

hin. Kuusiston vierailusta oli juttuja paikallislehtien lisäksi talouslehdissä. Medianäkyvyyden aikaansaamiseksi tarvittiin kuitenkin järjestäjien puolelta perusteellisempaa taustoitusta kuin jo valmiiksi nimekkäiden puhujien kohdalla.

Isompien yleisemmin maaseutuaiheita käsittelevien parlamenttien tarve muuttui hankkeen aikana. Parlamenttien teemoja olivat esimerkiksi maaseutu globaalissa maailmassa, maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus ja maaseudun identiteetti. Kiinnostus yleisempiä aiheita käsitteleviä seminaaria kohtaan laski. Sen sijaan tarkemmin rajatut aihepiirit kiinnostivat, mikä huomattiin maakunnan muilla paikkakunnilla järjestetyissä tapahtumissa.

Nimekkäät puhujat houkuttelevat paikalle väkeä.

Syynä tähän voidaan pitää yhteiskunnassa voimakkaasti tapahtunutta pirstaltumista. Tarjontaa tiedosta ja tapahtumista varsinkin isommilla paikkakunnilla, kuten Oulussa, on valtavasti. Ihmiset keskittyvät omiin kiinnostuksen kohteisiinsa ja valikoivat yhä tarkemmin tilaisuudet, joihin osallistuvat. Siksi yleisemmällä tasolla oleviin seminaareihin on vaikeampi saada väkeä liikkeelle.

Tunnetut henkilöt eivät vedä ihmisiä paikalle samalla tavalla kuin aikaisemmin. Edes pääministeri ei ole enää harvinainen tapaus, jota tullaan katsomaan tiettyyn aikaan tiettyyn paikkaan. Sosiaalisen median käyttö on levinnyt viime vuosina kaikkiin kansanosiin. Sosiaalisen median kautta korkeatkin päättäjät tai julkisuuden vaikuttajat ovat säännöllisesti kansalaisiin kosketuksissa ja jopa läheisessä vuorovaikutuksessa. Tämä voi vähentää intoa tulla seminaarityyppiseen kohtaamiseen, jossa ei suuren väkimäärän takia välttämättä pääse kiinnostavan ihmisen kanssa henkilökohtaiseen kanssakäymiseen.

Yleisiä aiheita käsittelevistä kaikille ihmisille tarkoitetuista seminaareista ollaan siis siirtymässä tarkemmin aiheeltaan rajattuihin ja suppeammalle kohderyhmälle suunnattuihin tilaisuuksiin. Olipa tilaisuuden koko ja aihe mikä hyvänsä, tunnetuista nimistä, arvostetuista asiantuntijoista ja hyvästä tarinasta aiheen taustalla on apua sekä medianäkyvyyden saamisessa sekä osallistujien houkuttelusta paikalle.

Koko kansan tapahtumat

TEKSTI Pia Alatorvinen

Utispuuro on järjestänyt lukuisia koko kansan tapahtumia yksin ja yhdessä erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimivaan ja ihmisiä tavoittavaan tapahtumaan tarvitaan ainakin kolme asiaa. Tapahtuman on oltava luonnollisen ihmisvirran keskellä kuten torilla tai kävelykadulla, jolloin kävijöiden määrä on taattu. Ihmiset tulevat silloin sattumaltakin paikalle. Asian kylkeen tarvitaan hieman sirkushuveja. Musiikki, jokin ohjelmanumero tai ruokamaistiainen madaltaa kynnystä olla kävelemättä ohi ja jäädä hetkeksi paikalle. Kolmanneksi asiasisällön tarjoiluissa kannattaa käyttää kekseliäisyyttä. Pelkkä esite tai puhe ei sytytä kuin asiasta valmiiksi kiinnostuneita. Tarvitaan hypisteltävää, jopa jotain ostettavaa, askartelua tai vaikka potunheittokisa. Kaikkeen tähän tarvitaan tietysti tapahtuman toteuttajilta aktiivista ja ihmisiä avoimesti lähestyvää otetta.

Maakuntafestarit

Maakuntafestarit kesäkuussa 2012 kokosi Pohjois-Pohjanmaan maaseudun helmiä Oulun kaupunginteateriin ja sen ympäristöön. Kaupunkilaisten ulottuville tuotiin ruokaa, matkailua, käsitöitä ja luovuutta sekä kuntia näyttämään parasta osaa mistaan. Esikuvana tapahtumalla oli maakuntien esittäytymiset Helsingin Senaatintorilla kesäisin.

Maakuntafestarit oli erittäin iso tapahtuma ja se järjestettiin ensimmäistä kertaa. Tällaisen tapahtuman järjestelyi-

hin on hyvä varata runsaasti aikaa. Parasta olisi, jos suunnittelu alkaisi ainakin vuotta ennen tapahtumahetkeä. Koska tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa, yhteistyökumppaneiden ja muiden osallistujien saaminen mukaan vaati järjestäjiltä markkinointia ja vakuuttelua, että osallistuminen kannattaa. Aikaisemmista tapahtumista ei voitu esittää materiaaleja tai kävijämääriä.

Maakuntafestareiden etuna oli, että pystyimme hankevaroin tekemään osallistumisesta edullista verrattuna esimerkiksi messuhintoihin. Nimellinen osallistumismaksu haluttiin kuitenkin pitää, jotta osallistuja sitoutuu tulemaan paikalle ja panostamaan omaan osioonsa. Tapahtuman paikka oli houkutteleva ja mitä enemmän saimme ohjelmaa valmiiksi ja näytettyä esimerkiksi tapahtuman ilmettä erilaisissa mainosmateriaaleissa, sitä kiinnostuneempia näytteilleasettajat olivat.

Koko kansan tapahtumaan etsittiin ohjelmaa, joka houkuttaisi mahdollisimman monenlaisia ihmisiä. Ohjelmassa oli tanssia, muotia, tarinaniskentää, maaseututeatteria, musiikkia, ruokamaistiaisia ja työnäytöksiä. Lapsille oli omaa ohjelmaa ja eläimiä rapusuteltavaksi. Viestinnässä näin laajan kattauksen esille tuominen ytimekkäästi ei ole helppoa. Festareille tehtiinkin mainostoimiston kanssa huomiota herättävä ilme, jota levitettiin kaupungissa monin eri tavoin. Julisteita levitettiin ilmoitustauluille, flyereita jaettiin keskustassa, Rotuaarin eli Oulun kävelykadun päällä oli suuri banderolli ja käytimme Rotuaarilla myös maaseudun ääniä, moottorisahaa, lehmää ja linnunlaulua, herättelemään vaivihkaa kaupunkilaisten ajatuksia maaseutumaiseen suuntaan.

Näin laajassa ohjelmistossa tarvittiin tiukka ote narunpäistä, mutta tekemistä piti myös jakaa. Yhteistyökumppaneiden kanssa sovittiin heidän osuudestaan ja vastuu ohjelmasta oli heillä. Esimerkiksi Martat vastasi käsityöpajan pyörittämisestä ja keittömestarit maistiaisten tarjoiluista. Näin tapahtumasta tuli tasapainoinen ja monipuolinen sekä maakunnan tekijöiden näköinen kokonaisuus.

Ruokaralli

Ruokaralli oli 10.–15. kesäkuuta 2013 lähiruokasanomaa eteenpäin vienyt kiertue koko Pohjois-Pohjanmaan alueella. Ruokarallia järjestämässä Maaseudun Sivistysliiton kanssa oli MTK Pohjois-Suomi. Paikallistapahtumissa yhteistyökumppaneina oli lukuisia yhteisöjä, yrityksiä ja paikallisia medioita. Ruokaralli oli valtava verkostoitumisen paikka ja yhteistyön lopputulos.

Kuvat: Pia Alatorvinen

Ruokarallilla oli kaksi reittiä, jotka kulkivat viikon aikana Ouluun. Toinen lähti Kuusamosta ja toinen Pyhäjärveltä. Matkan aikana pysähdettiin yhdessä tai useammassa paikassa lyömään rumpua lähiruoan hyväksi. Pysähdyspaikoissa paikalliset toimijat järjestivät oman ideointinsa mukaan ohjelmaa, paikallisten medioiden kanssa järjestettiin yhteistyössä keskustelutilaisuuksia lähiruoan edistämisestä paikkakunnalla, Ruokaralli tarjosi lähiruoka-maistiaisja ja koko ajan kerättiin nimiä vetoomukseen lähiruoan puolesta. Vetoomukseen kerätyt nimet luovutettiin 15. kesäkuuta Oulussa päätöstaapahtumassa maakunnan lähiruoka-asioistakin vastaaville päättäjille, maakuntavaltuuston puheenjohtaja Risto Kalliorinteelle, S-ryhmä Arinan Janne Tapiolle, Keskon Jari Saariselle sekä Välivainion K-kauppias Jukka Marttilalle, sekä Oulun kaupungin projektipäällikkö Pauliina Värtölle ja Oulun kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Mari-Leena Talvitielle.

Monessa paikassa lukuisten yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavan tapahtuman järjestelyissä on erittäin paljon liikkuvia osia. Selvä työnjako ja vastualueet auttoivat kokonaisuuden pysymisessä kasassa. Eri reitit olivat eri henkilöiden vastuulla ja paikallisissa tapahtumisissa pallo heitettiin pai-

kallisille toimijoille. Järjestäjien tarjoama valmis yhtenäinen ilme julistepohjineen ja lehti-ilmoituksiineen auttoi viestin pysymistä lähiruoka-asiaassa ja riittävän yhdenmukaisena.

Työskentely paikallisten yhteisöjen kanssa tapahtumassa oli erittäin antoisaa ja se teki tapahtumasta todella onnistuneen. Yhteisöjen panos toi reitin varrelle uskottavuutta, kiinnostavuutta ja aitoja paikallisia

asioita kessäynneestä särjistä koirarollaattoriin ja Vanhoihin Harppuihin.

Näin monen porukan mukana olo levitti myös lähiruoan viestiä tehokkaasti eteenpäin laajemmalle kuin yksi järjestäjä olisi voinut sitä levittää. Yhteisöiltä pyydettiin panosta heidän omien voimavarojensa mukaan. Osa osallistui pelkästään viemällä viestikappulaa oman osuutensa valitsemallaan kulkupelillä, joita oli mukana traktoreista hevosiin ja kaksipyöräisiin. Joissain viestin pysähdyspaikoissa yhteisö pisti pystyyn kokonaiset kyläjuhlat.

Mediayhteistyö onnistui Ruokarallissa erinomaisesti. Paikallislehdet tulivat mielellään mukaan herättämään keskustelua aiheesta. Lehtien toimittajia pyydettiin vetämään keskusteluja tapahtumiin ja se toi kiinnostavuutta tapahtumalle paikallisten silmissä. Sanomalehti Kalevaa kiinnosti Ruokarallin kulku niin paljon, että saimme kirjoittaa reiteiltä blogia Kalevan nettisivuille. Viikon aikana blogia kävi lukemassa noin 8000 eri kävijää.

Kokeilimme yhteistyötä myös uuteen, yllättäväänkin suuntaan. Pyysimme Ruokaralliin mukaan ABC-huoltoasemia, koska ne ruokkivat suuria massoja ja lähiruoan lisääminen niissä saisi aikaan kerralla isomman muutoksen. Asemat suhtautuivat ideaamme erittäin positiivisesti ja kiertue pysähtyi ABC-asemilla Taivalkoskella, Haapajärvellä, Patti-

joella ja Tupoksessa. Näin lähiruoka tuli vilkkaisiin liikenteen solmukohtiin näkyville ja asiamme tavoitti taas monella tasolla suuren määrän ihmisiä.

Rotuaarin ”pop-up”-tapahtumat

Oulussa kaupunkilaisten kohtaaminen on osoittautunut helpoksi Rotuaarin eli kävelykadun aukiolla. Paikan ohi kulkee vilkasta kävelyliikennettä kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina. Paikalla on järjestetty niin pikatietoiskuja kuin koko päivän kestäviä maaseututapahtumiakin.

Uutispuuro järjesti syksyllä 2013 ProAgrian Northern Arctic Flavours -tapahtuman yhteydessä oheisohjelmassa tietoiskuja Rotuaarilla. Puolen tunnin tietoiskussa kahtena eri päivänä seminaarin puhujat kertoivat pohjoisista mauista ja Uutispuuro tarjosi lähiruokamaistiaisja ja ilmapalloja. Pienellä vaivalla saatiin asiaa levitettyä seminaariyleisöä laajemmalle joukolle.

Kesällä 2014 Rotuaarin aukiolle levittäytyi Maaseudun Sivistysliiton järjestämä Kalabaliikki-tapahtuma. Tapahtumassa oli jälleen paljon yhteistyökumppaneita kuten erilaiset yhdistykset, Oulun kaupunki ja Ely-keskus. Tällä kertaa teemana oli kalastus, kalavedet, kalastuskulttuuri ja -matkailu. Tuossa tapahtumassa paikka näytti hyvät puolensa. Kesästä huolimatta aamulla satoi räntää, mutta tapahtumassa oli kuitenkin paljon kävijöitä. Näyttävät houkuttimet kuten vetouisteluvene Kalabaliikissa pysäytti ihmisiä paikalle.

Tee näin:

- Suunnittele kiertueen/tapahtuman pääpiirteet ja aikataulut ja pyydä sen jälkeen paljon yhteistyökumppaneita mukaan.
- Anna paikallisille mahdollisuus tehdä tapahtumasta omannäköisensä teeman rajoissa.
- Pyydä mediat mukaan, vastaus kiinnostavaan tapahtumaan on todennäköisesti myönteinen.
- Pyydä kenet tahansa mukaan! Kysyminen ei maksa mitään, uusien yhteyksien avaaminen on kunnioitettavaa.
- Huolehdi yhtenäisestä tiedotuksesta etukäteen, ja käytännön edellytyksistä paikalla kuten äänentoistosta, toriteltoista ja niiden sisustuksesta.
- Varaudu kaikenlaisiin sääolosuhteisiin.

Risto Pikkupeura (vas.) veti lähiruokakeskustelua Ruokarallin pysäkillä Pudasjärven torilla kesällä 2013.

Kuva: Pia Alatorvinen

Paikallislehdet kaipaavat hoksauttajaa

TEKSTI Risto Pikkupeura

Kirjoittaja oli Ruokarallin aikana paikallislehti Iijokiseudun vs. päätoimittaja

UUTISPUURO ON tuttu paikallislehdissä useita kertoja vuodessa ilmestyneen maaseutunurkan ansiosta. Uutispuuro on kertonut asioista ja ilmiöistä, koonnut maaseudun ihmisille ja toimijoille tärkeitä vinkkejä. Lisäksi hanke on julkaissut uutiskirjeitä sekä käyttänyt sosiaalista mediaa ajankohtaisten aiheiden nostamiseksi pinnalle.

Vaikka aiheet eivät välttämättä ole löytäneet lukijaansa heti, on niillä merkitystä myöhemminkin. Uutispuuron välittämä artikkeli voi nousta esille esimerkiksi internetissä. Näin hankkeen vaikutus on pitkäaikaisempi.

Uutispuuro on järjestänyt tapahtumia ja keskustelutilaisuuksia. Näin on haluttu tuoda maaseudun mahdollisuuksia esille yleisölle ja aikaansaada keskustelua maaseudun asukkaiden, kaupunkilaisten, kunta- ja maakuntapäätäjien ja maaseutualan ammattilaisten keskuudessa.

ERILAISIA TEEMOJA on tuotu esille vuosien aikana. Vuoden 2013 kesällä Pudasjärvellä Ruokarallin teemana oli lähiruoka. Paikallislehti Iijokiseutu lähti yhteistyökumppaniksi järjestämään toritapahtumaa. Keskustelijoina saatiin Pudasjärven kaupungin edustaja, tuottajajärjestön ihmisiä ja lähiruoan tuottajia.

Toritapahtuma toi esille sen, että lähiruokaa arvostetaan ja monet olisivat halukkaita käyttämään lähiruokaa. Sen sijaan keskittäminen suurkeittioihin ja

kilpailutus ovat johtaneet siihen, että paikalliset tuottajat jäävät julkisten hankintojen ulkopuolelle. Idea Pudasjärvellä jäi kuitenkin itämään, miten lähituotteita voitaisiin käyttää nykyistä enemmän.

PAIKALLISLEHDEN NÄKÖKULMASTA Ruokaralli antoi uutisaiheen sekä tapahtumasta itsestään, että mahdollisuuden nostaa esille tulleita asioita ja näkökulmia myöhemmin julkisuuteen. Ainakin se antoi myös sitä erittäin tervetullutta ja tarpeellista taustatietoa.

Yksi Uutispuuron tärkeimmistä anneista onkin juuri hoksautus; ajankohtaisten tai tärkeiden asioiden nosto esille. Median tehtävä on sitten tarttua näihin aiheisiin. Tätä tilaisuutta tulisikin käyttää hanakammin hyväksi. Tietämystä toimituksissa on monilta aloilta, mutta aiheen hoksaminen ei aina ole helppoa.

Vaikka maaseudulla pyörii lukuisia hankkeita, osin päällekkäin ja peräkkäin, on niillä kokonaisuutena vaikutuksensa. Ei Uutispuuro yksin maaseutua nosta. Siihen tarvitaan monia muita vastaavia hankkeita. Ei paikallislehti yksin voi pitää

”Tietämystä toimituksissa on monilta aloilta, mutta aiheen hoksaminen ei aina ole helppoa.”

alueensa ja kuntalaisten puolta. Siihen tarvitaan yhteistyötä. Liian usein tuijotetaan yhden projektin tuloksiin tai tuloksettomuuteen. Todellisuudessa kyse on yhteisvaikutuksesta. Kun tavoitteet useammalla toimijalla on samat, on vaikutus suurempi.

UUTISPUURO ON niitä harvoja maaseudun hankkeita, joka aktiivisesti on ottanut viestinnän ja tiedottamisen yhdeksi painopisteekseen. Tavoite on sama kuin Iijokiseudun tai Koillissanomien tapaisella paikallislehdellä: pitää alueensa elinvoimaisena ja asuttuna. Poliitikassa sanotaan: Jos se näyttää siltä, niin sitä se on. Sama pätee maaseutuun. Jos maaseutu näyttää houkuttelevalta, niin se on sitä. Hoksautusta on tuoda se esille.

Maaseudulla on tarvetta koota yhteen ja helposti saataville nykyisin hajallaan

olevaa valtavaa määrää tietoa, kokemuksia, ajatuksia ja mahdollisuuksia.

Uutispuuro on avaus tähän suuntaan toimimalla julkaisuillaan ja tapahtumillaan eräänlaisena porttina maaseutuun.

MEDIA ELÄÄ muun yhteiskunnan tapaan aikamoisessa myllerryksessä, eikä paikallislehdistö ole siitä mitenkään sivussa. Ihmisten verkottuminen ja tiedonhaku tapahtuu aivan uusilla ja entistä nopeammilla tavoilla. Uskon, että paikallislehdet eri tavoin ovat jatkossakin tärkein media alueen ihmisille. Silloin on luontevaa olla mukana myös keskustelemassa lähiruoan mahdollisuuksista torilla. Se on sekä paikallislehden että maaseudun etu.

Massamediat yleisön tavoittamisessa

TEKSTI Pia Alatorvinen

Uutispuuro julkaisi ensimmäisessä vaiheessa (2009-2010) omaa, maakunnan joka kotiin jaettavaa lehteä kaksi kertaa vuodessa. Ne, jotka lehden huomasi, pitivät siitä. Oman lehden julkaiseminen ei tuottanut kustannuksia ja työmäärää vastaavaa viestinnällistä hyötyä. Harvoin julkaistu lehti jäi helposti muun ilmaisjakelun mukana täysin huomaamatta, kun sitä ei osattu odottaa.

Jatkohankkeessa vuosina 2012-2014 Uutispuuro osti ilmoitustilaa seitsemästä maakunnan tilattavasta paikallislehddestä. Maaseutunurkka ilmestyi ensin puolikkaana sivuna tiheämmin ja vuodet 2013 ja 2014 maaseutunurkka oli tabloid-sivun kokoinen ja ilmestyi noin kahden kuukauden välein. Tiheämmästä

ilmestymistahdistista oli selvää hyötyä. Toistolla sivun ilme ja Uutispuuron muikin toiminta tuli ihmisille tutuksi. Sivut tulivat myös varmemmin luettua, koska tilaaja oli niistä maksanut ja lähtökohtaisesti kiinnostunut avaamaan lehden. Valittujen paikallislehtien levikki kattoi mahdollisimman laajasti koko maakunnan alueen.

Maaseutunurkan tekeminen oli joustavaa ja siinä voitiin tarttua tarvittaessa ajankohtaisiin aiheisiin ja vinkata tulevista tapahtumista. Sivulle tilattiin taittopohja mainostuimistolta, jolloin ilme oli aina yhtenäinen ja mieleenpainuva. Taitto oli helppoa ja nopeaa, koska Uutispuurosta löytyi toimitus- ja taitto-osamista omasta takaa, mutta jutut ja koko taiton olisi voinut ostaa ulkopuolelta. Sivujen ilmestymistähtia saattoi säädellä omien tarpeiden mukaan esimerkiksi jonkin tapahtuman ennakkomarkkinoinnin kannalta tärkeälle viikolle.

Maaseutunurkkaan valikoitiin jutun aiheet Uutispuuron kulloisenkin teeman mukaan. Jutut on tehty koko maakunnan alueelta mahdollisimman tasapuolisesti. Näin hanke on ollut läsnä koko toiminta-alueellaan säännöllisesti.

Kustannuksiltaan sivujen julkaisu paikallislehtien ilmoitustilana tuli suurin piirtein samanhintaiseksi kuin omien kaksi kertaa vuodessa ilmestyneiden lehtien paino ja jakaminen.

Citymaalaisen laidunkausi

Citymaalaisen laidunkausi -radio-ohjelma oli yhteistyöprojekti Yle Radio Oulun kanssa. Ohjelmassa Citymaalainen, eli Lauri Salovaara seikkaili ympäri Pohjois-Pohjanmaata maaseudun helmiä etsien. Uutispuuro tuotti ohjelmat ja tarjosi ne Ylen käyttöön. Ohjelman aiheet olivat Uutispuuron linjan mukaisesti maaseudun ihmisiä, ilmiöitä ja tarinoita.

Ohjelmat lähetettiin aina kesäisin. Ohjelma-aika oli aluksi 10 minuuttia, mutta Ylen omien kanavamuutosten takia lähetysaika lyheni viiteen minuuttiin.

Radioyhteistyö antoi mahdollisuuden taas uuden kohderyhmän tavoittamiseen. Ohjelma etsi positiivisessa hengessä kiinnostavia maaseudun aiheita usein per-

soonien kautta. Lauri Salovaara on tunnettu radioääni, mikä toi ohjelmalle lisää kiinnostavuutta ja tunnistettavuutta samaan juttusarjaan kuuluvaksi.

Ohjelma selvästi myös miellettiin Uutispuuron tuottamaksi. Tämä näkyi esimerkiksi joidenkin erityisen mielenkiintoisten ohjelmien jälkeen piikkinä Uutispuuron nettisivujen kävijätilastoissa. Muuten ohjelmasta ei tullut juurikaan väli-töntä palautetta kuulijoilta, mikä on tyypillistä tämänkaltaisille radio-ohjelmille Ylellä.

Uutispuuro suunnitteli ohjelmia omien teemojensa ja talven aikana esiin tulleiden aiheiden mukaan. Aiheiden valinnassa käytettiin journalistisia perusteita ja niiden piti olla yleisesti kiinnostavia. Näkökulmat ja taustoitukset tehtiin hankkeessa todennäköisesti perusteellisemmin kuin uutiskanavan kiivaassa sykkeessä yleensä ehditään. Näistä syistä laidunkausien suunnittelu ja aihevalinnat menivät kaikin puolin hyvässä yhteistyössä.

Euroopan unionin maaseutuohjelman viestinnässä radio-ohjelmasarja on muuallakin todettu toimivaksi keinoksi. Esimerkiksi vuonna 2012 Euroopan komission parhaat viestintäkäytännöt kisassa palkittiin portugalilainen Leader-toiminnasta kertova Terra Viva -radio-ohjelmasarja. Myös tämän ohjelman kohdalla journalistiset perusteet ohjelman sisällölle auttoivat saamaan lähetyssaikaa radioaalloilla muutoinkin kuin radiomainoksena. Toisin kuin portugalilaisessa esimerkissä, jossa kyseessä oli kaupallinen radiokanava, Citymaalaisen laidunkauden lähetyksistä ei tarvinnut maksaa Ylelle.

Radioyhteistyö antoi mahdollisuuden uuden kohderyhmän tavoittamiseen.

Yhteistyö tuo Ylelle paikallisuutta

TEKSTI Timo Nykyri, Tanja Hannus
Yle Oulu

UUTISPUURON OULU RADIOLLE tuottamat radiojutut ovat esitelleet monille kuulijoille aivan uusia kohteita Pohjois-Pohjanmaan maaseudulla. Sarjan tavoitteena on ollut esitellä mielenkiintoisia paikkoja, ihmisiä ja ilmiöitä elävällä ja osallistuvalla tavalla.

Toisaalta tututkin paikat ovat saaneet Oulu Radion kuulijat kiinnostumaan uudella tavalla, sillä toimittaja Lauri Salovaaran myönteinen ja humoristinen tyyli koukuttaa kuuntelemaan jutun loppuun asti. Jutuissa on varmasti aina selvinnyt jotakin, mihin kuulija ei ollut aiemmin kiinnittänyt huomiota, vaikka tuntisi ne hyvinkin.

Toimittaja Lauri Salovaara on onnistunut luomaan kerran viikossa kuultaviin radiojuttuihin kohtaamisen tuntua. Hän on ollut vahvasti mukana ja eläytynyt, mutta antanut toisaalta haastateltaville tilaa. Parhaimmillaan hän on osallistunut toisaalta itse johonkin tekemiseen tai toimintaan maaseudun yrittäjien ja asukkaiden luona.

Jutuista on jäänyt kuulijoille hyvä mieli ja ehkäpä ne ovat saaneet juttujen kohteina oleviin paikkoihin myös lisää kävijöitä ja lisänneet ihmisten kiinnostusta.

YHTEISTYÖ ON ollut kiireisen toimituksen kannalta sujuvaa ja nopeaa. Jutun kohteista hankkeen vetäjällä on ollut jo ensimmäisessä palaverissa jonkinlainen ehdotus, jota on voitu yhdessä miettiä. Toteutustapa on ollut toimituksen kannalta joustava ja kevyt, sillä ideat ovat olleet jo pitkälle mietittyjä ja ammattitaitoinen toimittaja on hoitanut juttujen teon sujuvasti.

Jutut ovat esitelleet uusia paikkoja toimituksemme kokeillekin reporttereille, jotka tuntevat maakuntaa laajasti. Ja kun olimme ehtineet joistakin paikoista tehdä juttua, kohteita vaihdettiin. Olemme siis voineet vaikuttaa sisältöihin ja tämä on sujunut aina hyvässä hengessä.

”Yhteistyöprojektien avulla osaaminen monipuolistuu.”

OULU RADIO tekee mielellään yhteistyötä erilaisten organisaatioiden ja ihmisten kanssa. On tärkeää, että erilaiset näkemykset maakunnasta ja sen ilmiöistä saavat kuuluvuutta ja näkyvyyttä.

Yhteistyöprojektien avulla osaaminen monipuolistuu sekä organisaatioissa että Yleisradiossa ja sitä kautta yleisö saa ohjelmatarjontaa, joka koetaan läheiseksi, kiinnostavaksi ja paikallisesti arvokkaaksi.

Maakuntaretket

TEKSTI Pia Alatorvinen

Kaupunkilaisten ja maaseudun vuorovaikutusta edistettiin maakuntaretkillä. Bussilastillinen kaupunkilaisia vietiin tutustumaan maaseudun elämään. Maaseutumatkoilla käytiin Hirvaskosken kylällä Pudasjärvelä, maatiloilla, marja- ja sieniretkillä, kulttuurikierroksella sekä luomu- ja joulu-markkinoilla.

Kaupunkilaisilla on selvä tarve päästä maaseudulle. Usein palautteessa kiiteltiin, että tällaisiin paikkoihin tehdään retkiä, koska eihän niihin muuten pääse tai löydä. Retket olivat ilmaisia osallistujille. Retkillä oli mukana hieman kohteesta riippuen ikäihmisiä, lapsiperheitä ja keski-ikäisiä miehiä ja naisia. Nuorisoa ja nuoria aikuisia mukana oli vähemmän. Retket saivat Oulun lehtien menopalstoilla tilaa ja esimerkiksi Pudasjärvi-lehti kirjoitti Hirvaskosken reissusta.

Vuoden 2012 Hirvaskosken-retken sisältö ostettiin kyläyhdistykseltä. Yhdistys oli suunnitellut laadukkaan ja monipuolisen ohjelman. Retkellä vierailtiin kylän kiinnostavissa paikoissa, kartanossa, voimalaitoksella ja kotimuseossa ja pidettiin kyläjuhlat nuotanveto- ja lammaspaimennusnäytöksineen. Kyläjuhilla sai myös tanssia ja laulaa sekä nauttia kyläyhdistyksen tarjoamia eväitä. Ohjelman suunnittelu oli kyläyhdistyksellekin uutta ja antoi mahdollisuuden testata matkailullista ulottuvuutta yhdistyksen toiminnassa. Kyläyhdistyksen ponnistus näytti kaupunkilaisille, miten monipuolista elämää syrjäkylällä voidaan viettää.

Lähiruokamarkkinoiden yhteydessä 2013 veimme kaupunkilaisia pikkubussilla tutustumaan maito- ja lammastilaan. Ruoantuotannon näkeminen kiinnostaa nykykuluttajaa ja lapset ovat eläimistä innoissaan. Marja- ja sieniretki toteutettiin ProAgrian Northern Arctic Flavours -tapahtuman oheisohjelmalla syksyllä

Kaupunkilaisilla on selvä tarve päästä maaseudulle.

2013 Oulun lähimetsään. Erityisesti sieniopastusta ja maastojen näyttämistä kaivataan jatkuvasti.

Markkinamatkat vuosina 2012 ja 2013 olivat hyvä osoitus kaupunkilaisille siitä, että kaupunkikulttuuriin liittyvä ostosten tekeminen on mahdollista myös maaseudulla ja sieltä löytyy uudenlaisia tuotteita ja erilaisia elämyksiä. Esimerkiksi vaikka Ruukin luomumarkkinat on erittäin pitkäaikainen ja suureksi kasvanut tapahtuma, ensikertalaiset kaupunkilaiset markkinakävijät hämmästyivät tuotetarjontaa ja väenpaljouutta, joka markkinoilla oli.

Viimeinen maakuntaretki vuoden 2014 keväällä tehtiin kiertoajeluna kolmeen eri kohteeseen. Retki suuntasi tyrnäväläiseen perunarastoon taidenäyttelyyn, Muhokselle kotijuustolaan ja kyläyhdistyksen vieraaksi Pikkaralaan. Tälläkin retkellä syntyi elämyksiä, yllätyksiä ja kohtaamisia maaseudun ja kaupungin välillä.

Uutispuuron emännöimät bussilastilliset kaupunkilaisia saivat retkillä positiivisia kokemuksia elävästä maaseudusta. Matkailijat todennäköisesti kertoivat elämyksistään eteenpäin lähipiirilleen ja tuttavilleen. Vertaismarkkinointi on tehokasta viestintää maaseudun puolesta. Retkien viesti levisi laajemmalle kuin kerrallaan retkille osallistuneille 20-50 ihmiselle.

Vierailukohteet, yritykset tai yhteisöt, saivat vierailusta positiivista palautetta ja rohkaisua jatkaa toimintaa. Kyläyhdistysten vastaus pyyntöön järjestää jotain ohjelmaa oli alkuun varovainen. Kylissä ihmeteltiin, mitä kiinnostavaa siellä voisi olla. Vieraiden näkökulmasta paikat olivat erityisiä, mikä nosti myös paikallisten ylpeyttä ja omien paikkojen arvoa. Maaseudun omien vahvuuksien löytäminen ja niiden hyödyntäminen jopa taloudellisesti on tärkeä osa sen elinvoimaisuutta.

Tee näin:

- Etsi retkikohteeksi paikkoja, joihin ei tavallisesti pääse.
- Auta kohteita ohjelman suunnittelussa, jos se on heille uutta.
- Aikatauluta retki ja huolehdi sen pitävyydestä retken aikana.

Mediayhteistyö auttaa erottautumaan

TEKSTI Pia Alatorvinen

Uutispuuro solmi toiminta-aikanaan tiiviitä yhteistyösuhteita eri medioihin. Tietovirrasta erottautuminen omalla uudella välineellä on erittäin työlästä ja vaikeaa. Siksi kannattaa käyttää jo olemassa olevia suosittuja kanavia hyväkseen.

Medioilla on aina omat perusteensa lähteä tekemään yhteistyötä tai päättää, mikä ylittää uutiskynnyksen. Mediat pyrkivät objektiivisuuteen ja tasapuolisuuteen. Yhden totuuden tai jonkin aiheen taakse asettuminen sopii tiedotusvälineille huonosti. Toimitukset käyttävät aihevalinnoissaan journalistisia perusteita ja toimivat journalistin ohjeiden mukaan. Niihin voi tutustua esimerkiksi Journalistiliiton sivuilla (www.journalistiliitto.fi). Näiden periaatteiden tunteminen voi auttaa ymmärtämään, miksi jokin aihe pääsee läpi ja miten asian voisi esittää, jotta se saisi toimituksen huomion.

Tarjosimme medialle kiinnostavan aiheen ja valmiiksi järjestetyn tilaisuuden.

Juttuvinkkien ja tiedotteiden lähettämisen lisäksi Uutispuuro lähti tarjoamaan yhteistyötä medioille eri tilaisuuksissa. Paneelikeskusteluihimme pyydettiin aiheesta ja paikkakunnasta riippuen toimittajia paikallislehdistä ja radioista. Välillä tilaisuuksiemme vetäjänä oli päätoimittaja. Joskus taas median edustajaa pyydettiin mukaan johonkin tilaisuuden järjestelyn vaiheeseen esimerkiksi asiantuntijaksi kuten gaaloissa ja viestintäverkoston kokoontumisissa. Näistä kutsuista harvoin kieltäydyttiin. Tarjosimme medialle

Ruokarallin avajaisissa 2013 Kuusamon torilla lähiruokakeskustelua veti Koillissanomien päätoimittaja Petri Karjalainen.

Kuva: Pia Alatorvinen

kiinnostavan aiheen ja valmiiksi järjestetyn tilaisuuden. Media arvostaa myös hyvin tehtyä taustavalmistelua ja monipuolista tietoa aiheesta etukäteen.

Viime vuosina toimitustyö on mullistunut. Aikaa toimittajilla on yhä vähemmän, ja hyvin valmisteltu ja näkökulmaltaan kiinnostava aineisto otetaan mielellään vastaan. Viestinnän tutkija Laura Juntusen vuonna 2013 tekemän tutkimuksen mukaan 36 prosenttia suomalaisissa valtamedioissa julkaistuista uutisista hyödyntää jollain tavoin ulkopuolisten tuottamaa PR-materiaalia. Säännöllinen ja pitkäjänteinen yhteistyö ja kumppanuuden luominen paikallisiin medioihin kannattaa.

Kaleva ja Maaseudun Sivistysliitto yleisökiertueella

TEKSTI Erkki Hujanen
Yhteisötuottaja, Kaleva

SANOMALEHTI TARTTUU ajan-kohtaisiin puheenaiheisiin ilmestymis-alueellaan. Lehtä tekevien journalistien ammattitaitoon kuuluu, että he uutisoivat merkittävistä, laajalti vaikuttavista aiheista ja pyrkivät samalla herättämään niistä avointa keskustelua. Kaivokset pohjoisessa tarjoavat näitä molempia, uutisaiheita ja intohimoisia väitteitä.

Pohjois-Suomen suurin sanomalehti Kaleva on viime vuosina halunnut olla aktiivinen keskustelun herättäjä. Siksi se on järjestänyt itse erilaisia tietoiskumaisia tilaisuuksia, joissa on puhuttu polttavista aiheista. Lehden päivittäisiin ydintehtäviin ei kuitenkaan kuulu tapahtumajärjestelyt vaan mieluummin yhteiskunnan tarkkailu ja aktiivinen uutisointi eri tahojen järjestämien tapahtumien sisällöistä. Maaseudun Sivistysliiton Uutispuurohankkeen kanssa löysimme Kalevalle

uudenlaisen tavan osallistua julkiseen keskusteluun. Olemme järjestäneet yhteistyössä muun muassa kaivosaiheisia yleisötilaisuuksia Raahessa, Kuusamossa ja Pyhäjärvellä keuhattalvella 2013. Kaivoskiertueella nostettiin esiin Pohjois-Suomea ja erityisesti maaseutua koskettavia näkökulmia ajankohtaisista paikallisista kaivoshankkeista.

KESKUSTELUTILAISUUKSIEN SARJA alkoi Raahesta, jossa puheenaiheena oli Nordic Mines ja sen kulta-kaivos Laivan alueella. Kaivos on ehtinyt toimia paikkakunnalla jo useita vuosia, joten tietämystä ja kokemusta moniulotteiseen keskusteluun riitti. Pääaiheena olivat taloudelliset vaikutukset paikkakunnalle. Myös ympäristövaikutuksia, varsinkin mahdollisia haittoja käsiteltiin kuumaksi käyneessä yleisökeskustelussa.

Kuusamossa vastakkainasettelu oli vielä herkullisempi. Dragon Mining suunnittelee Rukan matkailukeskuksen lähelle kultakaivosta. Vastustajat pelkäävät kaivoksen pilaavan herkän luonnon ja jokien vedet. Matkailuihmisten mielestä kaivos turmelee alueen vetovoiman puhtaana matkailualueena.

Pyhäjärven tilaisuudessa kysymys oli kaivoksen jälkeisestä elämästä, Laguna-tutkimuskeskuksen perustamisesta toimintansa lopettamaan kaivokseen.

KAIVOSILTOJEN OHJELMA rakentui paneelista sekä yleisökeskustelusta. Tavoitteena oli tuoda esiin tietoa ja erilaisia näkemyksiä kaivostoiminnan syntyyn, nykyisyyteen sekä elämään kaivosten jälkeen. Paneeleihin saatiin eri tahoja edustavia ihmisiä, muun muassa kaivosyhtiöistä, kaupungin- ja valtionhallinnos-

RAAHE. Yritysasiamies Pauli Keränen Raahen seudun yritys-palveluista (vas.), Raahen kylien yhteistyöryhmän tiedottaja Tita Haapajoki, Nordic Minesin varatoimitusjohtaja Krister Söderholm ja ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen johtaja Heikki Aronpää Pohjois-Pohjanmaan ely-keskuksesta pitivät Raahessa käytyä keskustelua kaivosasioista tarpeellisenä.

Kuva: Kaleva/Timo Myllykoski

KUUSAMO. Kaleva ja Uutispuuro-hanke järjestivät keskustelutilaisuuden kaivoksista. Martti Turunen (edessä vas.) esittää mielipiteen.
Kuva: Kaleva/Aimo Kajava

ta, yrityksistä, yliopistosta tai tutkimuslaitoksista sekä kyläyhdistyksistä. Työnjako Uutispuuron ja Kalevan välillä toimi niin, että Uutispuuro hoiti kaivosiltojen käytännön järjestelyt ja vierailijoiden kutsut. Kalevan rooliin kuului tapahtuman julkisuus. Halusimme erityisesti houkutella yleisöä keskustelemaan kaivoksista. Kaleva raportoi tilaisuuksien keskustelut suorana verkkosivustollansa Kaleva.fi:ssä. Keskustelu heijastettiin paikan päällä näyttötaululle, joten tilaisuuksiin tulleet väki näki miten Kaleva välittää keskustelusta tietoa ja miten Kalevan verkkosivustoa kotonaan seurannut yleisö kommentoi puheenaiheita.

MEILTÄ KALEVASTA paikan päälle tilaisuuksiin lähti kolme toimittajaa. Verkko-reportteri kirjoitti sekä kuvasi tapahtuman kulkua reaaliaikaisesti verkkosivustolle. Kalevan aluetoimittaja paikkakunnalta kuvasi tilaisuudessa ja kirjoitti juttuja seuraavan aamun paperilehteen.

Itse yhteisötuottajana juonsin paneeli- ja yleisökeskustelun, mikä vaatii perusteellista perehtymistä kaivoksiin liittyviin kysymyksiin, mutta myös paikallisiin

olosuhteisiin. Yhteistyö Uutispuuron kanssa toi valmistautumistyhön erinomaisen lisän ja tarpeellista taustatietoa.

Kuka hyötyy kaivoksista -keskustelutilaisuuksia Raahessa ja Kuusamosa seurasi yhteensä noin 4000 ihmistä Kalevan verkkosivuston reaaliaikaisen lähetyksen välityksellä. Keskustelua kommentoi yhteensä runsaat 200 ihmistä. Näiden lukujenkin perusteella Kalevan ja Uutispuuron yhteistyö sai median välityksellä laajan huomion ja vei kansalaiskeskustelua tällä tapaa eteenpäin.

Some ja viestinnän pyörremyrsky

TEKSTI Pia Alatorvinen

Kun ensimmäistä Uutispuuro-hanketta suunniteltiin vuonna 2008, sosiaalinen media oli toki jo olemassa, mutta sen rooli elämässämme oli huomattavasti pienempi kuin nykyään. Toiset olettivat, että villitys menee ohi, toiset hurahitivat täysin vuorovaikutukseen koko maailman kanssa kuka kömpelömmiin ja kuka sulavammin, kun osa väestöstä vielä opetteli elämää sähköpostinkin kanssa. Onkin luonnollista, että suunnitteluvaiheessa sosiaalista mediaa ei Uutispuuron toimenpiteissä erikseen nostettu esille.

Sosiaalinen media on ollut osa Uutispuuron välinevalikoimaa alusta asti.

Tehokkaassa viestinnässä kuitenkin tarvitaan kaikki vanhat keinot ja kaksi pussillista uusia. Sosiaalinen media on ollut osa Uutispuuron välinevalikoimaa alusta asti. Facebook on nopeaa päivittäistä tiedotusta staattisempien nettisivujen rinnalla. Tapahtumille, kuten Ruokarallille ja Maakuntafestareille, on perustettu omia Facebook-sivuja. Niiden kautta tapahtumasta on voitu alkaa tiedottaa aikaisessa vaiheessa,

ennen kuin koko ohjelma on valmiskaan. Tapahtuman kuvien ja tunnelmien jakaminen on ollut helppoa ja nopeaa.

Sanomalehti Kalevan kanssa testattiin livechattia Kuusamon kaivoskeskustelutaloudesta. Uutispuuro lähetti muitakin tilaisuuksiaan reaaliaikaisesti internetiin Bambuser-sivuston kautta. Tilaisuuksia voi katsoa sivustolta jälkikäteenkin. Kalevan sivuilla käytiin Kuusamon kaivoskeskustelun aikana vilkasta keskustelua, ja sieltä poimittiin myös panelisteille kysymyksiä. Tämä lisäsi vuorovaikutteisuutta paikalla ja myös kokonaisuyleisöä, kun kaikkien ei tarvinnut tulla

paikalle. Esimerkiksi Kuusamon tilaisuutta on katsonut netistä yli 1300 katsojaa ja Raahessa pidettyä tuulivoimatilaisuutta yli 430 katsojaa.

Uusien kanavien käyttöönotto vaatii käyttäjältä sisällöntuotannon lisäksi välineistä riippuen myös teknistä osaamista. Suoraan nettilähetykseen tarvitaan nettiyh-teyden lisäksi mikrofoni ja kamera. Minimititeknikalla pääsee alkuun, mutta senkin käyttämiseen kannattaa perehtyä ja muistaa testata välineet etukäteen toimiviksi.

Koska media ja etenkin sosiaalinen media ei pysy paikallaan hetkeäkään ja tänään supersuosittu juttu voi huomenna olla jo unohduksissa, yksityiskohtainen opastus jonkin välineen käyttöön vanhenee äkkiä. Uusia viestintävälineitä kannattaa testaila ja kokeilla avoimin mielin. Täytyy myös hyväksyä se, ettei yhdellä välineellä voi enää tavoittaa kaikkia. Viestintäväline on valittava kohde-ryhmän mukaan. Mieti kenet haluat tavoittaa ja käytä sille sopivaa tiedotuskanavaa. Onpa välineesi mikä hyvänsä, tarvitset siihen joka tapauksessa kiinnostavan sisällön.

Loppusanat

TEKSTI Pia Alatorvinen ja Elina Vehkala

Sana maaseutu herättää kaikissa jonkinlaisen mielleyhtymän. Tuo mielleyhtymä on muuttumassa yhä positiivisemmaksi. Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen syksyllä 2014 julkaistun tutkimuksen mukaan kolme neljäsosaa nuorista sijoittaa unelmatulevaisuutensa maaseudulle. Yksityisyys ja luonnonläheisyys kiinnostavat nuoria.

Samaan aikaan muuttoliike on edelleen voimakas maalta kaupunkiin päin, vaikka päinvastoin liikkettä tapahtuu. Ihmisten mieli saattaa kiinnittyä moneen paikkaan. Identiteetiltään voi olla maalainen, vaikka asui kaupungissa. Ajankäyttö voi jakautua jopa tasan maaseudun ja kaupungin välillä.

Suomessa kaupungistuminen on vielä ohutta. Hyvin harvalla ei ole minkäänlaista kosketusta maaseutuun. Kaupunkilaista voi yhdistää maaseutuun lapsuus, sukulaiset, mökkeily tai muut harrastukset. Maaseudulla voi viettää nykyään urbaania elämää ja tehdä paikasta riippumattomia töitä. Toisaalta kaupungeissa etsitään kosketusta maahan kaupunkiviljelyn, citykanojen ja syötävien puistojen kautta.

Tässä tilanteessa kaupungin ja maaseudun vuorovaikutukseen tähtäävät teot ovat saaneet hyvän vastaanoton. Ihmiset matkustelevalle paljon ja tietoa koko maailmasta tulvi nopeasti joka kolkkaan. Katseen suuntaaminen lähelle saattaa yllättää ja tuottaa positiivisia elämyksiä. Uutispuuron rooli on ollut näyttää niin maaseudun kuin kaupunginkin asukkaille, millaisia mahdollisuuksia alueella on ja yllyttää kokeilemaan uusia asioita.

Lokakuussa 2014 Uutispuuro piti loppuseminaarin sijasta viiden päivän kyläkahvilan, joka yhdisti maaseudun ja kaupungin uudella tavalla. Kyläkahvilassa

Kuva: Pia Alatorvinen

avattiin suora yhteys yhdestä Oulun vilkkaimmista paikoista maaseudun kyläkauppoihin. Stockmannin tavaratalon alakerrassa kyläkahvilan asiakkaat istahtivat virtuaalisesti Alpuan Valinnan tai Jalavan kyläkaupan pöytään. Videoneuvotteluyhteyden avulla loimme kahden paikan välille yhteyden, kolmannen paikan, jossa syntyi mahdollisuus vuorovaikutukseen.

Kokeilu nosti esiin maaseudun ja kaupungin välisiä kysymyksiä. Elämä maaseudulla ja kaupungissa voi ulkoisesti olla erilaista, mutta kyläkahvilassa saattoi selvittää, onko asia todellisuudessa niin. Millaisia palvelut ovat eri paikoissa? Missä kunnossa ovat kylänraitit, niin auto- kuin tietoliikenteenkin? Kyläkahvila oli kokeilu, mitä tapahtuu, kun avataan uusi ja helposti saavutettava yhteys maaseudun ja kaupungin välille, kohtaavatko ihmiset ja mitä siitä syntyy.

Maaseutu on otollista maaperää kokeiluille. Yhdessä tekeminen ja itse toimeen tarttuminen on edelleen yksi maaseudun vahvuuksista. Maaseudulla on hyvät

Maaseudulla riittää tilaa ja luovia ihmisiä.

mahdollisuudet testata ideoita käytännössä pienellä tai isommallakin mittakavalla. Tilaa ja luovia ihmisiä riittää. Utispuuron matkalla on ollut upeaa huomata, että maaseudun asukkaat ja toimijat lähtevät uusiin ja erikoisiinkin ideoihin innolla mukaan ja tuovat niihin lisäksi oman paikallisen mausteensa.

Ihmisten kiinnostusta ei ole helppo herättää. Huomio kiinnittyy yhä rajatumpiin asioihin, omiin harrastuspiireihin ja mielenkiinnon kohteisiin. Maaseutu pitää sisällään niin paljon, että siitä kokonaisuutena viestiminen on vaikeaa. Ei ole olemassa vain yhtä maaseutua. Maaseutu näyttää jo fyysisestikin hyvin erilaiselta valtavassa maassamme. Varsinais-Suomen viljavia pelloja ja Lapin erämaata ei voi kuvailla samalla sanalla. Myös kulttuureissa on eroja eri alueilla.

Laajuus tarkoittaa kuitenkin, että maaseutuviestijöille on tarjolla pohjaton tarinoiden aarreaitta. Eikä niin pientä asiaa olekaan, etteikö sille nykyaikana löytyisi kiinnostunut kohderyhmä jostain päin maailmaa. Maaseudun Sivistysliiton toiminnan ytimessä on itse tehty elämä. Tulevien vuosien teemana on ympäristösivistys, ihmisen omakohtainen suhde niin rakennettuun kuin luonnonympäristöönkin. Maaseudun Sivistysliiton toimintatavat ovat vahvasti yhteisöllisiä, avoimia ja verkostoja rakentavia ja ylläpitäviä. Viestintään satsaaminen ja rohkeiden kokeilujen tekeminen on tuonut toimintaa tunnetuksi yhteiskunnan joka tasolla päättäjistä asukkaisiin. Tämä on avannut mahdollisimman monelle tilaisuuden hyötyä Maaseudun Sivistysliiton tekemästä työstä. Monipuolinen maaseutu kaikkine elinkeinoineen, elämäntapoineen ja mahdollisuuksineen ansaitsee tulla nostetuksi esille niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin.

**Maaseutu
on tarinoiden
aarreaitta.**

MAASEUTU VIESTII – puheenaiheita Pohjois-Pohjanmaalta kertoo erilaisista viestintäkokeiluista, joilla maakunnan maaseutukysymyksiä on tuotu julkiseen keskusteluun päättäjistä ruohonjuuritasolle asti. Maaseudun Sivistysliiton Utispuuro-maaseututiedotushanke on nostanut pohjoispohjalaisia maaseudun ilmiöitä, ihmisiä ja mahdollisuuksia esille viestinnän keinoin vuosina 2009-2014. Maaseudun imago on muuttunut viime vuosina yhä houkuttelevammaksi. Positiivisten maaseututarinoiden lisäksi monipuolisella viestinnällä vaikutetaan ja tuetaan päätöksentekoa.

Asiantuntija-artikkelien lisäksi julkaisussa avataan Utispuuron viestintämenetelmien käyttöä ja niiden vaikutuksia pohjoispohjalaiseen keskusteluun. Haastatteluissa yhteistyökumppanit kansanedustajista yrittäjiin ja mediaan kertovat, mitä viestintäyhteistyö on heille antanut. Kokeillut keinot ovat sovellettuna käyttökelpoisia kaikille avointa viestintää toimintaansa kaipaaville tekijöille.

